

DREPTUL SECURITĂȚII SOCIALE
- NOTE DE CURS -
Ediția a 2 - a

CUPRINS

Capitolul I: Introducere în dreptul securității sociale.....p.6

- 1. Definiția și obiectul dreptului securității sociale.....p.6
- 1.1. Conceptul de securitate socială.....p.6
- 1.2. Definiția dreptului securității sociale.....p.12
- 1.3. Securitatea socială în documentele internaționale.....p.13

Capitolul al II - lea: Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale.....p. 15

- 1. Noțiune.....p.16
- 2. Riscurile asigurate.....p.16
- 3. Persoanele asigurate (asigurații).....p.18
- 4. Asigurătorul.....p.20
- 5. Raporturile de asigurare și riscurile asigurate.....p.21
- 6. Prestații și servicii de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.....p.23

Capitolul al III - lea: Asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.....p.31

- 1. Noțiunea de șomer.....p.31
- 2. Concepte utilizate de Legea nr. 76/2002 privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.....p.32
- 3. Beneficiarii sistemului asigurărilor pentru șomaj.....p.33
- 4. Categori de asigurați.....p.33

5. Indemnizația de șomaj.....	p.37
5.1. Noțiune.....	p.37
5.2. Persoane care beneficiază de indemnizația de șomaj.....	p.37
5.3. Persoane care nu beneficiază de indemnizația de șomaj.....	p.38
5.4. Condiții pentru nașterea dreptului la indemnizația de șomaj.....	p.39
6. Cuantumul indemnizației de șomaj.....	p.41
7. Obligațiile persoanelor care beneficiază de indemnizația de șomaj.....	p.41
8. Suspendarea plății indemnizației de șomaj.....	p.42
9. Încetarea plății indemnizației de șomaj.....	p.43
10. Recuperarea sumelor plătite fără temei legal.....	p.44
11. Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă	p.44
11.1. Informarea și consilierea profesională	p.45
11.2. Medierea muncii	p.45
11.3. Formarea profesională	p.46
11.4. Consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri.....	p.47
11.5. Completarea veniturilor salariale ale angajaților.....	p.48
11.6. Stimularea mobilității forței de muncă.....	p.50
12. Stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor.....	p.51
12.1. Subvenționarea locurilor de muncă.....	p.52
12. 2. Acordarea de credite în condiții avantajoase	p.55
Capitolul al IV - lea: Pensiile și alte drepturi de asigurări sociale.....	p.56
1. Caracteristici ale sistemului public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale potrivit Legii nr.19/2000.....	p.57

2. Sisteme de reglementare	p.58
3. Pensiile.....	p.59
3.1. Persoanele asigurate (asigurații).....	p.59
3.2. Declarația de asigurare.....	p.61
3.3. Contribuția de asigurări sociale.....	p.62
3.4. Calculul și plata contribuției de asigurări sociale.....	p.65
3.5. Sumele pentru care nu se datorează contribuția de asigurări sociale.....	p.65
3.6. Termenele de plată a contribuției de asigurări sociale.....	p.66
3.7. Stagiul de cotizare.....	p.66
3.8. Noțiunea și categoriile de pensii.....	p.68
3.8.1. Pensia pentru limită de vârstă.....	p.69
3.8.2. Pensia anticipată.....	p.72
3.8.3. Pensia anticipată parțială	p.72
3.8.4. Pensia de invaliditate.....	p.73
3.8.5. Pensia de urmaș.....	p.76
3.9. Stabilirea și plata pensiilor.....	p.78
3.10. Decizia de pensie.....	p.81
3.11. Plata pensiei.....	p.82
3.12. Suspendarea plății pensiei.....	p.82
3.13. Încetarea plății pensiei.....	p.83
3.14. Recalcularea și modificarea pensiilor.....	p.83
3.15. Cumulul pensiei cu alte venituri.....	p.84
3.16. Alte drepturi de asigurări sociale.....	p.84
3.17. Reglementări speciale.....	p.86

**Capitolul al V - lea: Concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de
sănătate.....**

1. Dispoziții generale	p.94
2. Contribuția pentru concedii și indemnizații.....	p.98
3. Stagiul minim de cotizare.....	p.100

4. Concediul și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă.....	p.101
5. Concediile și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă.....	p.104
6. Concediul și indemnizația de maternitate.....	p.106
7. Concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav.....	p.107
8. Concediul și indemnizația de risc maternal.....	p.108
9. Alte dispoziții privind indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate.....	p.109
10. Recuperarea sumelor încasate necuvenit.....	p.111

Capitolul al VI - lea: Susținerea familiei în vederea creșterii

copilului.....	p.111
1. Concediul și indemnizația pentru creșterea copilului.....	p.112
2. Stimulentul lunar.....	p.113
3. Persoane care beneficiază de indemnizația și de stimulentele prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005.....	p.114
4. Condiții pentru acordarea concediului și a indemnizației.....	p.114
5. Alte dispoziții referitoare la susținerea familiei în vederea creșterii copilului.....	p.116

Capitolul al VI - lea: Alocația de stat pentru

copii.....	p.122
1. Titularul dreptului la alocația de stat pentru copii și beneficiarul acesteia.....	p.122
2. Categoriile de copii care au dreptul la alocație.....	p.123
3. Condițiile în care se acordă alocația de stat pentru copii.....	p.123

Capitolul al VII - lea: Venitul minim garantat.....	p.126
1. Beneficiarii ajutorului social.....	p.127
2. Nivelul venitului minim garantat.....	p.128
3. Stabilirea și plata ajutorului social.....	p.129
4. Obligațiile titularilor și ale beneficiarilor de ajutor social.....	p.132
5. Modificarea cuantumului ajutorului social, suspendarea și încetarea plății ajutorului social.....	p.133
6. Alte categorii de prestații familiale.....	p.135

Capitolul I: Introducere în dreptul securității sociale

1. Definiția și obiectul dreptului securității sociale

1.1. Conceptul de securitate socială

Securitatea socială constituie un concept amplu care încorporează atât asigurările sociale, cât și asistența socială.

A). Asigurările sociale cuprind: asigurarea de sănătate, prestațiile de maternitate, ajutorul de deces, indemnizația de șomaj, dreptul la pensie, asigurările pentru accidente de muncă și boli profesionale.

Se apreciază că, în cadrul asigurărilor sociale, intră cu titlu de prestații noncontributive și drepturile acordate: invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, veteranilor de război, foștilor deținuți politici, eroilor martiri, urmașilor și răniților din timpul Revoluției din 1989, magistraților înlăturați din justiție în perioada 1945 - 1952¹.

Într-un fel, se poate aprecia că, în prezent, cu privire la anumite instituții juridice, există anumite norme de drept comun în domeniul securității sociale, dar și norme specifice pentru anumite categorii de personal.

Așadar, fără ca enumerarea să fie exhaustivă, norme generale în domeniul securității sociale sunt: Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale²; Legea nr.

¹ A se vedea, pe larg, I.T.Ștefănescu, *Tratat de dreptul muncii*, vol.I, Editura Lumina Lex, București, 2003, p.107.

² Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 454 din 27 iunie 2002; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 107/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 747 din 26 octombrie 2003; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 129/2004, publicată în „Monitorul Oficial al

19/2000 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale¹; Legea nr. 76/2002 privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă²; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate³; Ordonanța de Urgență a

României”, partea I, nr. 1228 din 21 decembrie 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 171/2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1126 din 13 decembrie 2005 aprobată prin Legea nr. 186/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 440 din 22 mai 2006.

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 49/2001, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 161 din 30 martie; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 9/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 167 din 17 martie 2003; completată prin: Legea nr. 276/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 574 din 29 iunie 2004; Legea nr. 352/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 683 din 29 iulie 2004; modificată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 59/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 804 din 31 august 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 67/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 855 din 17 septembrie 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 98/2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 637 din 20 iulie 2005; Legea nr. 44/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 220 din 10 martie 2006; completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 287 din 30 martie 2006; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 46/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 565 din 29 iunie 2006; modificată și completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 69/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 788 din 18 septembrie 2006, aprobată prin Legea nr. 512/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 16 din 10 ianuarie 2007.

² Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 103 din 6 februarie 2002; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 124/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 740 din 10 octombrie 2002; Legea nr. 107/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 338 din 19 aprilie 2004; Legea nr. 580/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1214 din 17 decembrie 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 144/2005 publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 969 din 1 noiembrie 2005.

³ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005; aprobată prin Legea nr. 399/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 901 din 6 noiembrie 2006; modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr. 35/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 675 din 7 august 2006; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 91/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 958 din 28 noiembrie 2006.

Guvernului nr. 148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului¹; Legea nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii²; Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat³; Legea nr. 47/2006 privind sistemul național de asistență socială⁴.

În domeniul dreptului securității sociale, normele specifice pentru anumite categorii de personal sunt, cu titlu exemplificativ: Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor⁵; Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic⁶; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 36/2003 privind sistemul de pensionare a membrilor personalului diplomatic și consular⁷; Legea nr. 179/2004 privind pensiile de stat și alte drepturi de asigurări sociale ale polițiștilor⁸.

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1008 din 14 noiembrie 2005; aprobată prin Legea nr. 7/2007, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 33 din 17 ianuarie 2007.

² Republicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 145 din 28 februarie 2007.

³ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 401 din 20 iulie 2001; completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 6/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 116 din 12 februarie 2002; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 121/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 724 din 3 octombrie 2002, aprobată prin Legea nr. 2/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 26 din 20 ianuarie 2003; modificată și completată prin Legea nr. 115/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 408 din 11 mai 2006.

⁴ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 239 din 16 martie 2006.

⁵ Republicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005; completată prin Legea nr. 29/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 198 din 2 martie 2006; modificată prin Legea nr. 356/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 677 din 7 august 2006.

⁶ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 158 din 16 iulie 1997; modificată prin Legea nr. 195/1999, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 628 din 23 decembrie 1999; modificată și completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 8/2000, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 83 din 23 februarie 2000; modificată prin Legea nr. 83/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 154 din 4 martie 2002; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 33/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 216 din 29 martie 2002; Legea nr. 349/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 683 din 29 iulie 2004; Legea nr. 223/2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 612 din 14 iulie 2005; modificată prin Legea nr. 215/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 465 din 30 mai 2006; completată prin Legea nr. 481/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1025 din 22 decembrie 2006.

⁷ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 376 din 2 iunie 2003; modificată și completată prin Legea nr. 595/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1 din 5 ianuarie 2004.

⁸ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 485 din 31 mai 2004.

Trăsăturile asigurărilor sociale sunt considerate a fi următoarele¹:

- subiectele raportului de asigurare sunt, pe de o parte, persoana fizică (asiguratul), iar, pe de altă parte, organizația de asigurări prin organismele competente;
- conținutul raportului de asigurare este alcătuit în esență din dreptul asiguratului la primirea indemnizației de asigurări sociale și obligația corelativă a instituției de asigurări de a o plăti, din obligația asiguratului de a vira contribuția de asigurări sociale, corelativă cu dreptul instituției de asigurare de a pretinde plata contribuției (raport juridic de tip comutativ);
- raportul de asigurare se naște, ca regulă, *ex lege*, neavând la bază voința subiectelor sale;
- conținutul raportului de asigurare constă, în principal, în furnizarea unor prestații ce reprezintă venituri de înlocuire a câștigului profesional (salariu, alte forme de venit profesional).

B). Asistența socială este reprezentată de un ansamblu unitar, constituit potrivit Legii nr. 47/2006 privind sistemul național de asistență socială².

Sistemul național de asistență socială reprezintă ansamblul de instituții și măsuri prin care statul, prin autoritățile administrației publice centrale și locale, colectivitatea locală și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale unor situații care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților (art. 2 alin. 1 din Legea nr. 47/2006).

Asistența socială, componentă a sistemului național de protecție socială, cuprinde serviciile sociale și prestațiile sociale acordate în vederea dezvoltării capacităților individuale sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale³, creșterea calității vieții și promovarea principiilor de coeziune și incluziune socială.

Dreptul la asistență socială se acordă la cerere sau din oficiu, după caz, și este garantat:

tuturor cetățenilor români care au domiciliul sau reședința în România, fără nici un fel de discriminare;

¹ A se vedea A.Țiclea, C.Tufan, *Dreptul securității sociale – curs universitar*, Editura Global Lex, București, 2005, p.19; A.Țiclea, *Dreptul securității sociale – curs universitar*, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2007, p. 12-14.

² Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 239 din 16 martie 2006.

³ Nevoia socială reprezintă ansamblul de cerințe indispensabile fiecărei persoane pentru asigurarea condițiilor de viață în vederea integrării sociale (art. 5 lit. b din Legea nr. 47/2006).

cetățenilor altor state, apatrizilor, oricărei persoane care a dobândit o formă de protecție și care are domiciliul sau reședința în România, în condițiile legislației române, respectiv ale acordurilor și tratatelor la care România este parte.

Serviciile și prestațiile sociale se acordă în funcție de situația persoanei sau familiei.

Astfel:

a) **Serviciile sociale**¹ pot fi primare și specializate.

- **Serviciile sociale primare** sunt măsuri și acțiuni de proximitate și prevenție acordate în comunitate, în scopul identificării și limitării situațiilor de risc în care se poate afla la un moment dat persoana, familia sau grupul.

- **Serviciile sociale specializate** sunt măsurile de suport și asistență care au ca scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților persoanei ori familiei, aflată în situații specifice de vulnerabilitate sau de risc de excludere socială și sunt acordate de personal calificat și specializat.

Furnizarea serviciilor sociale se organizează într-un sistem descentralizat, la nivelul comunităților locale, pentru a răspunde cât mai adecvat nevoilor sociale identificate, tipologiei potențialilor beneficiari și condițiilor particulare în care aceștia se află.

Furnizorii de servicii sociale pot organiza și acorda servicii sociale, cu sau fără găzduire, după cum urmează:

în comunitate;

la domiciliul beneficiarului;

în centre de zi și centre rezidențiale, publice sau private.

Centrele de zi și rezidențiale reprezintă așezăminte în care serviciile sociale sunt acordate de personal calificat și care dispun de infrastructura adecvată furnizării acestora; în centrele rezidențiale persoana este găzduită mai mult de 24 de ore.

Serviciile sociale sunt acordate de furnizori de servicii sociale care sunt persoane fizice sau juridice, de drept public ori privat.

Furnizorii de servicii sociale acreditați precum și serviciile sociale acordate de aceștia se înregistrează în registrul electronic unic, organizat la nivel național pe baza ordinului ministrului muncii, solidarității sociale și familiei.

¹ Conform art. 11 alin. 2 din Legea nr. 47/2006, sistemul de servicii sociale se reglementează prin legi speciale.

Furnizorii de servicii sociale acreditați pot încheia convenții de parteneriat sau contracte pentru acordarea serviciilor sociale.

Serviciile sociale sunt organizate într-un sistem flexibil, multidisciplinar și coordonat și pot fi furnizate în sistem integrat cu serviciile de sănătate, învățământ, locuire, ocupare a forței de muncă și altele asemenea, în funcție de complexitatea situației.

b) Prestațiile sociale reprezintă transferuri financiare și cuprind: alocații familiale, ajutoare sociale, indemnizații și facilități (art. 17 alin. 1 din Legea nr. 47/2006).

- **alocațiile familiale** se acordă familiilor și au în vedere nașterea, educația și întreținerea copiilor;
- **ajutoarele sociale** se acordă persoanelor sau familiilor aflate în dificultate și ale căror venituri sunt insuficiente pentru acoperirea nevoilor minime de viață, evaluate prin anchetă socială precum și prin alte instrumente specifice;
- **indemnizațiile și facilitățile** se acordă persoanelor pentru favorizarea incluziunii sociale și asigurării unei vieți autonome; indemnizațiile cu caracter reparatoriu se acordă persoanelor și, după caz, familiilor acestora, care au suferit daune în urma unor evenimente socio - politice sau legate de catastrofe și calamități naturale, recunoscute prin lege.

Principalele criterii pe baza cărora se acordă prestațiile sociale sunt următoarele:

- evaluarea contextului familial;
- veniturile solicitantului sau ale familiei acestuia;
- condițiile de locuire;
- starea de sănătate și gradul de dependență.

Statul acordă prestațiile sociale prin autoritățile administrației publice centrale sau locale, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Prestațiile sociale se acordă în bani sau în natură, din bugetul de stat ori, după caz, din bugetul local și sunt reglementate prin legi speciale.

Spre deosebire de raporturile de asigurări sociale care au o sferă de cuprindere redusă datorită calității de asigurat și care sunt condiționate de o anumită situație juridică - de exemplu cea de salariat - raporturile de asistență socială au o arie de cuprindere mult mai extinsă, derivată din noțiunea de nevoie¹.

¹ A se vedea A.Țiclea, C.Tufan, *op.cit.*, p. 21; A. Țiclea, *op.cit.*, p. 15-16.

Raporturile de asistență socială **se caracterizează**, în principal, prin următoarele¹:

- sunt reglementate exclusiv prin lege;
- subiectele lor sunt persoanele fizice aflate în nevoie, pe de o parte și statul, prin organismele sale specializate, pe de altă parte;
- în conținutul acestor raporturi intră dreptul persoanelor asistate social de a primi prestațiile stabilite de lege precum și obligația organelor specializate ale statului de a le acorda;
- prestațiile au un quantum forfetar și ele nu sunt în mod obligatoriu succesive ca cele de asigurări sociale.

1.2. Definiția dreptului securității sociale

Dreptul securității sociale este format din ansamblul normelor de drept care reglementează raporturile juridice de asigurare socială și pe cele de asistență socială².

El se particularizează față de dreptul muncii, în principal, prin următoarele³:

- obiectul său îl constituie raporturile juridice de asigurări sociale și de asistență socială; aceste raporturi juridice nu sunt grevate în mod necesar pe raporturile de muncă ale salariaților; de regulă, ele se nasc *ex lege*, fără a avea la bază voința subiectelor lor;
- metoda de reglementare proprie dreptului securității sociale este cea directă, prin acte normative. Potrivit art. 73 alin. 3 pct. p din Constituție, problemele securității sociale constituie obiect al legii organice (ca și cele privind raporturile de muncă).

Ca urmare a existenței acestor trăsături specifice, Codul muncii, spre deosebire de cel anterior, nu cuprinde reglementări din domeniul securității sociale. Explicația rezidă în faptul că dreptul securității sociale face parte, în principal, din dreptul public, în timp ce dreptul muncii se integrează atât dreptului privat, cât și dreptului public⁴.

Constituind ramuri de drept distincte, dreptul muncii și dreptul securității sociale au însă și numeroase zone de interferență⁵:

¹ A se vedea Alexandru Athanasiu, *Dreptul securității sociale*, Editura Actami, București, 1995, p. 29.

² A se vedea I.T.Ștefănescu, *Tratat de dreptul muncii*, vol. I, *op.cit.*, p.109.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Idem p.111.

- parte importantă a raporturilor juridice de asigurări sociale este grefată pe calitatea de salariat;
- ambele ramuri operează, într-o anumită măsură, cu aceleași noțiuni, concepte sau instituții juridice;
- fără a afecta apartenența dreptului securității sociale, în principal, la dreptul public, totuși, în subsidiar față de reglementările normative privind asigurările sociale, contractele colective de muncă - izvoare de drept specifice dreptului muncii - pot cuprinde și clauze prin care se acordă salariaților drepturi suplimentare sau la un nivel superior comparativ cu prevederile legale;
- izvoarele internaționale ale dreptului muncii și, respectiv, ale dreptului securității sociale sunt deseori comune;
- și în dreptul intern, acte normative fundamentale - cum sunt Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, Legea nr. 76/2000 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă - reverberează în ambele ramuri de drept, în principal, în dreptul securității sociale și, în subsidiar, în dreptul muncii.

1.3. Securitatea socială în documentele internaționale

A). Organizația Internațională a Muncii a adoptat mai multe norme în această materie, dintre care menționăm cu titlu exemplificativ: Recomandarea nr. 67/1944 asupra mijloacelor de existență, Recomandarea nr. 69/1945 asupra îngrijirilor medicale, Convenția nr. 102/1952 privind securitatea socială¹ care a marcat o nouă etapă în legislația internațională a securității sociale prin introducerea obiectivul unui nivel minim de securitate realizabil în toate țările lumii, indiferent de gradul de dezvoltare economică².

Convenția este exhaustivă, reunind într-un instrument unic toate ramurile securității sociale; în plus, prevede alocațiile familiale care nu făcuseră obiectul nici unei norme precedente³.

¹ Neratificată de România.

² Nivelul minim prescris pentru prestațiile periodice în bani trebuie, în general, să fie egal cu 40 % din salariul de referință; a se vedea, în acest sens, A. Popescu, *Dreptul Internațional al Muncii*, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 248.

³ A se vedea A. Țiclea, C. Tufan, *op.cit.*, p.14; A. Țiclea, *op.cit.*, p. 10.

Convenția definește cele nouă componente ale securității sociale, și anume: asistența medicală; indemnizațiile de boală; prestațiile de șomaj; prestațiile de bătrânețe; prestațiile în caz de accidente de muncă ori boală profesională; prestațiile familiale; prestațiile de maternitate; prestațiile de invaliditate; prestațiile de supraviețuire.

B). Consiliul Europei a adoptat numeroase documente, dintre care amintim cu titlu exemplificativ: Charta socială europeană revizuită (1996)¹, Codul european de securitate socială (1964)², Convenția europeană de securitate socială (1973)³.

a) Charta este importantă, în special, datorită art. 12 intitulat dreptul securității sociale.

b) Codul european de securitate socială este aproape identic cu Convenția O.I.M. nr. 102/1952 privind securitatea socială, însă condițiile de ratificare sunt mult mai riguroase⁴.

c) Tratatul C.E.E. prevede - în art. 51 - două principii comunitare în domeniul securității sociale cu scopul instituirii unui sistem care să permită lucrătorilor migranți și celor dependenți de ei:

- totalizarea oricărei perioade luate în considerare de către diferite legislații naționale pentru obținerea și menținerea dreptului la prestații, respectiv pentru calculul acestora;
- plata de prestații persoanelor rezidente pe teritoriile statelor membre.

d) În scopul coordonării prevederilor legislațiilor privind securitatea socială au fost elaborate și: Recomandarea nr. 92/441/CEE privind criteriile comune relative la resursele și prestațiile satisfăcătoare în sistemele de protecție socială; Recomandarea nr. 92/442/CEE privind convergența obiectivelor și politicilor de protecție socială; Regulamentul nr. 883/2004/CE privind aplicarea regimurilor de securitate socială.

Regulamentul nr. 883/2004/CE privește următoarele categorii de persoane: cetățenii unui stat membru; apatrizii; refugiații rezidenți într-un stat membru, în situația în care sunt sau au fost sub incidența legislației unuia sau mai multor state membre; membrii de familie ai tuturor celor menționați precum și urmașii acestora.

¹ Ratificată de România prin Legea nr. 74/1999, publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 193 din 4 mai 1999.

² Neratificat de România.

³ Neratificată de România.

⁴ A se vedea, în acest sens, A. Popescu, *op. cit.*, p. 294.

Regulamentul are în vedere toate legislațiile referitoare la securitatea socială care privesc: **a)** prestațiile în caz de boală; **b)** prestațiile de maternitate și de paternitate asimilate; **c)** prestațiile de invaliditate, inclusiv cele care sunt destinate să mențină sau să amelioreze capacitatea de muncă; **d)** prestațiile de bătrânețe; **e)** prestațiile pentru urmași; **f)** prestațiile pentru accidente de muncă și boli profesionale; **g)** prestațiile de deces; **h)** prestațiile de șomaj; **i)** prestațiile de pre-pensionare; **j)** prestațiile familiale.

Regulamentul nr. 883/2004/CE se aplică:

- regimurilor generale și speciale de securitate socială, contributive și necontributive;
- regimurilor relative la obligațiile angajatorului sau ale armatorului;
- prestațiilor speciale în bani, cu caracter necontributiv care prezintă concomitent și caracteristicile ajutorului social.

Regulamentul nr. 883/2004/CE nu se aplică asistenței sociale și medicale, regimurilor de prestații în favoarea victimelor războiului sau consecințelor acestuia¹.

Capitolul al II - lea: Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale

Prin Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale² o serie de prestații au fost desprinse din Legea nr. 19/2000 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale și au fost preluate de noua reglementare³.

¹ A se vedea, pe larg, A. Popescu, *op. cit.*, p. 395-397.

² Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 454 din 27 iunie 2002; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 107/2003, publicată în „ Monitorul Oficial al României ”, partea I, nr. 747 din 26 octombrie 2003; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 129/2004, publicată în „ Monitorul Oficial al României ”, partea I, nr. 1228 din 21 decembrie 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 171/2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1126 din 13 decembrie 2005 aprobată prin Legea nr. 186/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 440 din 22 mai 2006.

³ Conform art. 143 alin.2 din Legea nr. 346/2002, dispozițiile art. 98 alin. 1 lit. a și b și alin. 3, art. 102, 104, art. 108 alin. 2, art. 109 alin. 1 lit. a, b, d, e și f și alin. 2, art. 111, 112, 114 și 115 din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, își vor menține aplicabilitatea pentru toate situațiile prevăzute în legea sus - menționată, cu excepția celor generate de accidente de muncă și boli profesionale, asigurate în conformitate cu prevederile prezentei legi.

1. Noțiune

Potrivit art. 1 din Legea nr. 346/2002, asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale reprezintă o asigurare de persoane, face parte din sistemul de asigurări sociale, este garantată de stat și cuprinde raporturi specifice prin care se asigură protecția socială a salariaților împotriva diminuării sau pierderii capacității de muncă și decesului acestora ca urmare a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

2. Riscurile asigurate

În condițiile Legii nr. 346/2002, riscurile asigurate sunt accidentele de muncă și bolile profesionale, definite conform Legii nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă¹.

Astfel :

A). Prin **accident de muncă** se înțelege vătămarea violentă a organismului precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces (art. 5 lit. g din Legea nr. 319/2006).

Constituie, de asemenea, **accident de muncă** – în acord cu dispozițiile art. 30 alin. 1 din Legea nr. 319/2006:

a) accidentul suferit de persoane aflate în vizită în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului;

b) accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public, inclusiv în cadrul unor activități culturale, sportive, în țară sau în afara granițelor țării, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor sarcini;

c) accidentul survenit în cadrul activităților cultural/sportive organizate, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor activități;

d) accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru salvarea de vieți omenești;

e) accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol care amenință avutul public și privat;

f) accidentul cauzat de activități care nu au legătură cu procesul muncii, dacă se produce la sediul persoanei juridice sau la adresa persoanei fizice, în calitate de angajator ori în alt loc de muncă organizat de aceștia, în timpul programului de muncă și nu se datorează culpei exclusive a accidentatului;

¹ Publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 646 din 26 iulie 2006.

g) accidentul de traseu, dacă deplasarea s-a făcut în timpul și pe traseul normal de la domiciliul lucrătorului la locul de muncă organizat de angajator și invers;

h) accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la locul de muncă sau de la un loc de muncă la altul, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă;

i) accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la care este încadrată victima, ori de la orice alt loc de muncă organizat de acestea, la o altă persoană juridică sau fizică, pentru îndeplinirea sarcinilor de muncă, pe durata normală de deplasare;

j) accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului, dacă victima prelua sau preda uneltele de lucru, locul de muncă, utilajul ori materialele, dacă schimba îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecție sau orice alt echipament pus la dispoziție de angajator, dacă se afla în baie ori în spălător sau dacă se deplasa de la locul de muncă la ieșirea din întreprindere sau unitate și invers;

k) accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare, dacă acesta a avut loc în locuri organizate de angajator precum și în timpul și pe traseul normal spre și de la aceste locuri;

l) accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegați pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în afara granițelor țării, pe durata și traseul prevăzute în documentul de deplasare;

m) accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări și servicii pe teritoriul altor țări, în baza unor contracte, convenții sau în alte condiții prevăzute de lege, încheiate de persoane juridice române cu parteneri străini, în timpul și din cauza îndeplinirii îndatoririlor de serviciu;

n) accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare, recalificare sau perfecționare a pregătirii profesionale, în timpul și din cauza efectuării activităților aferente stagiului de practică;

o) accidentul determinat de fenomene sau calamități naturale, cum ar fi furtună, viscol, cutremur, inundație, alunecări de teren, trăsnet (electrocutare), dacă victima se afla în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;

p) dispariția unei persoane, în condițiile unui accident de muncă și în împrejurări care îndreptățesc presupunerea decesului acesteia;

q) accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ca urmare a unei agresiuni.

B). Art. 5 lit. h din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă prevede că **bolile profesionale** sunt afecțiunile care se produc ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzate de

agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă.

Art. 33 din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă precizează că sunt **boli profesionale** și afecțiunile suferite de elevi și studenți în timpul efectuării instruirii practice. Declararea bolilor profesionale este obligatorie și se face de către medicii din cadrul autorităților de sănătate publică teritoriale.

3. Persoanele asigurate (asigurații)

Există două categorii de persoane asigurate, și anume:

- A).** în mod obligatoriu;
- B).** în mod facultativ.

A). Art. 5 alin. 1 din Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale prevede că sunt **asigurate obligatoriu**, prin efectul legii:

- a)** salariații și funcționarii publici;
- b)** persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate cu ale persoanelor prevăzute la lit. a;
- c)** șomerii, pe toată durata efectuării practicii profesionale în cadrul cursurilor organizate potrivit legii;
- d)** ucenicii, elevii și studenții, pe toată durata efectuării practicii profesionale.

De asemenea, potrivit art. 7 din Legea nr. 346/2002, sunt asigurați obligatoriu și :

- angajații români care prestează muncă în străinătate din dispoziția angajatorilor români, în condițiile legii;
- cetățenii străini sau apatrizii care prestează muncă pentru angajatori români, pe perioada în care au, potrivit legii, domiciliul sau reședința în România.

B). **Asigurații în mod facultativ** pot fi, conform art. 6 alin. 1 din Legea nr. 346/2002, persoanele care încheie contract individual de asigurare și care se află într-una din următoarele situații:

- a)** asociat unic, asociați, comanditari sau acționari;

- b) comanditați, administratori¹;
- c) membri ai asociației familiale;
- d) persoane autorizate să desfășoare activități independente;
- e) persoane angajate în instituții internaționale;
- f) proprietari de bunuri și/sau arendași de suprafețe agricole și forestiere;

¹ Art. 6 alin. 1 lit. b din Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale se referea și la manageri. Însă, Legea nr. 66/1993 privind contractul de management (publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 244 din 13 octombrie 1993) a fost **abrogată** prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 49/1999 privind administrarea companiilor/societăților naționale, a societăților comerciale la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar precum și a regiilor autonome (publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 170 din 22 aprilie 1999). Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 49/1999 a fost **însă respinsă** prin Legea nr. 136/2000 (publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 345 din 25 iulie 2000).

Așadar, dispozițiile referitoare la conducerea regiilor autonome, societăților și companiilor naționale și a societăților comerciale la care statul sau o unitate administrativ - teritorială este acționar majoritar sunt cuprinse în Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 79/2001 privind întărirea disciplinei economico - financiare și alte dispoziții cu caracter financiar (publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 297 din 7 iunie 2001).

Conform art. 4 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 79/2001, conducerea operatorilor economici prevăzuți la art. 1 (regiile autonome, societățile și companiile naționale și societățile comerciale la care statul sau o unitate administrativ - teritorială este acționar majoritar) se asigură de către persoane fizice în baza unui contract de performanță, anexă la contractul individual de muncă, încheiat în condițiile prezentei ordonanțe de urgență.

Contractul de performanță este acordul de voință încheiat între operatorul economic, printr-un reprezentant al acestuia, desemnat de adunarea generală a acționarilor, în cazul societăților comerciale, sau, după caz, de consiliul de administrație, în cazul regiilor autonome, și conducătorul operatorului economic, care are ca obiect îndeplinirea obiectivelor și criteriilor de performanță, aprobate prin bugetul de venituri și cheltuieli, în schimbul drepturilor salariale stabilite prin contractul individual de muncă (art. 4 alin. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 79/2001). La nivelul operatorului economic, în contractul de performanță, în afara indicatorilor de performanță, se prevăd în mod obligatoriu obiective și criterii cuantificate privind reducerea creanțelor și plăților restante, a pierderilor înregistrate precum și creșterea productivității muncii, calculată potrivit prevederilor art. 3 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 79/2001. Contractul de performanță se revizuieste anual.

Conform art. 16 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 79/2001, contractele de administrare încheiate în baza dispozițiilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 49/1999 precum și contractele de management încheiate în baza Legii nr. 66/1993, cu modificările și completările ulterioare, la regiile autonome încetează la data încheierii contractelor de performanță.

- g) persoane care desfășoară activități agricole în cadrul gospodăriilor individuale sau activități private în domeniul forestier;
- h) membri ai societăților agricole sau ai altor forme de asociere din agricultură;
- i) alte persoane interesate, care își desfășoară activitatea pe baza altor raporturi juridice decât cele menționate anterior.

Asigurătorul

Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale, denumită în continuare C.N.P.A.S, are calitatea de asigurător, potrivit art. 8 alin. 1 din Legea nr. 346/2002.

Atribuțiile specifice de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se exercită de casele teritoriale de pensii și de asociații profesionale de asigurare, în calitate de prestatori de servicii, constituite în acest scop pe sectoare de activitate ale economiei naționale.

5. Raporturile de asigurare și riscurile asigurate

Raporturile de asigurare, rezultate în temeiul legii și din contractele de asigurare se stabilesc, conform art. 9 alin. 1, între:

- A).** angajatori și asigurător, în cazul persoanelor asigurate în mod obligatoriu (prevăzute în art. 5 și la art. 7 din Legea nr. 346/2002);
- B).** asigurați și asigurător, pentru persoanele asigurate în mod facultativ (precizate la art. 6 din Legea nr. 346/2002).

Calitatea de asigurat se dobândește, iar raporturile de asigurare se stabilesc la data: încheierii contractului individual de muncă, stabilirii raporturilor de serviciu în cazul funcționarilor publici, validării mandatului pentru persoanele care desfășoară activități în funcții electivă, numirii în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, depunerii adeziunii în cazul membrilor cooperatori, începerii practicii profesionale pentru șomeri, ucenici, elevi și studenți sau încheierii contractului individual de asigurare, după caz.

A). În prima situație (cea a asiguraților în mod obligatoriu prevăzuți în art. 5 și la art. 7 din Legea nr. 346/2002, respectiv atunci când raporturile de asigurare se stabilesc între angajatori și asigurător), în vederea încheierii asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale și a stabilirii cotei contribuției datorate, angajatorul are obligația de a comunica asigurătorului, printr-o declarație pe

propria răspundere, domeniul de activitate conform Clasificării Activităților din Economia Națională - C.A.E.N., numărul de angajați, fondul de salarii precum și orice alte informații solicitate în acest scop.

Declarația se depune la sediul asigurătorului, în termen de 30 de zile de la data dobândirii personalității juridice sau a începerii raporturilor de muncă ori de serviciu între părți, după caz (art. 10 alin. 3). În cazul modificării uneia sau mai multor informații din declarația prevăzută, angajatorul are obligația să anunțe asigurătorul în termen de 15 zile.

În cazul bolilor profesionale, declarate în condițiile legii, *în timpul activității profesionale*, dreptul la prestațiile și serviciile de asigurare se menține și ulterior încetării raporturilor de muncă/serviciu și a contractelor individuale de asigurare (art. 15 alin. 1 din Legea nr. 346/2002).

În cazul bolilor profesionale, declarate în condițiile legii, *ulterior încetării raporturilor de muncă și a contractelor de asigurare*, dreptul la prestațiile și serviciile de asigurare se acordă dacă fostul asigurat face dovada, cu acte medicale eliberate conform legii, că boala a fost cauzată de factori profesionali specifici locului de muncă.

Pentru asigurații în mod obligatoriu, angajatorii datorează contribuția pentru accidente de muncă și boli profesionale. Prin excepție, angajatorii nu datorează contribuția pentru ucenici, elevi, studenți pe toată durata efectuării practicii profesionale (art. 96 lit. a din Legea nr. 346/2002).

Baza lunară de calcul la care persoanele asigurate în mod obligatoriu datorează contribuția de asigurări pentru accidente de muncă și boli profesionale este reprezentată de fondul total de salarii brute lunare realizate¹.

Conform art. 24 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007², cotele de contribuție datorate de angajatori, în funcție de clasa de risc, se stabilesc de la 0,4% la 3,6%, aplicate asupra fondului total de salarii brute lunare realizate.

Contribuția de asigurări pentru accidente de muncă și boli profesionale **nu se aplică** asupra sumelor reprezentând:

a) prestații de asigurări sociale care se suportă din fondurile asigurărilor sociale sau din fondurile angajatorului și care se plătesc direct de către acesta, potrivit legii;

¹ Potrivit art. 2 lit. j din Norma metodologică de aplicare a Legii nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 708 din 17 august 2006, **fondul total de salarii brute** reprezintă totalitatea sumelor utilizate de un angajator pentru plata drepturilor salariale sau de natură salarială.

² Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1047 din 29 decembrie 2006.

- b) drepturile plătite potrivit dispozițiilor legale în cazul încetării contractelor individuale de muncă, al încetării calității de funcționar public sau de membru cooperador, altele decât cele acordate potrivit legii pentru perioada de preaviz;
- c) diurnele de deplasare și de delegare, indemnizațiile de delegare, detașare și transfer, precum și drepturile de autor;
- d) sumele reprezentând participarea salariaților la profit;
- e) premii și alte drepturi exceptate prin legi speciale.

B). În cea de - a doua situație prevăzută de art. 9 lit. b (cea a asiguraților în mod facultativ conform art. 6, respectiv atunci când raporturile de asigurare se stabilesc asigurați și asigurător), persoana asigurată, o dată cu încheierea contractului individual de asigurare are obligația de a depune o declarație de venituri și de a comunica, în termen de 15 zile, asigurătorului orice modificare intervenită cu privire la situația și statutul ei.

Dreptul la prestațiile și serviciile de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se naște de la data stabilirii raporturilor de asigurare și încetează o dată cu aceste raporturi.

În cazul bolilor profesionale, declarate în condițiile legii, *în timpul activității profesionale*, dreptul la prestațiile și serviciile de asigurare se menține și ulterior încetării raporturilor de muncă/serviciu și a contractelor individuale de asigurare (art. 15 alin. 1). În cazul bolilor profesionale, declarate în condițiile legii, *ulterior încetării raporturilor de muncă și a contractelor de asigurare*, dreptul la prestațiile și serviciile de asigurare se acordă dacă fostul asigurat face dovada, cu acte medicale eliberate conform legii, că boala a fost cauzată de factori profesionali specifici locului de muncă.

Contribuția datorată de persoanele fizice asigurate facultativ este unică, în valoare de 1%, aplicată asupra venitului lunar asigurat, indiferent de activitatea prestată.

6. Prestații și servicii de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale

Art. 19 din Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale dispune că asigurații sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale au dreptul la următoarele prestații și servicii:

- a) reabilitare medicală și recuperarea capacității de muncă;
- b) reabilitare și reconversie profesională;
- c) indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă;

- d) indemnizație pentru trecerea temporară în alt loc de muncă și indemnizație pentru reducerea timpului de muncă;
- e) compensații pentru atingerea integrității;
- f) despăgubiri în caz de deces;
- g) rambursări de cheltuieli.

A). Prestații și servicii pentru reabilitare medicală și recuperarea capacității de muncă

Asigurații au dreptul la prestații medicale pentru reabilitarea stării de sănătate și recuperarea capacității de muncă, în conformitate cu prevederile legale în vigoare (art. 21 din Legea nr. 346/2002).

Asigurătorul are obligația de a achita contravaloarea serviciilor medicale acordate până când se realizează:

- restabilirea stării de sănătate sau ameliorarea deficiențelor de sănătate survenite în urma unui risc asigurat;
- prevenirea diminuării ori a pierderii capacității de muncă și a necesității de îngrijire permanentă.

Asigurații au următoarele drepturi:

a) beneficiază de **tratament medical**, corespunzător leziunilor și afecțiunilor cauzate prin accidente de muncă sau boli profesionale, după cum urmează: asistență medicală de urgență la locul accidentului, în mijloacele de transport specializate și în unitățile spitalicești; tratament medical ambulatoriu, analize medicale și medicamente, prescrise de medic; servicii medicale în spitale sau în unități sanitare cu personalitate juridică specializate pentru boli profesionale; tratament de recuperare a capacității de muncă în unități de specialitate; servicii de chirurgie reparatorie; cure balneoclimaterice (art. 23 alin. 1 din Legea nr. 346/2002).

b) au acces la **programe individuale de recuperare**, stabilite de medicul specialist al asigurătorului, în funcție de natura și de diagnosticul bolii (art. 25 alin. 1 din Legea nr. 346/2002).

Programul individual de recuperare poate include tratament balnear, în funcție de tipul bolii.

Art. 5 alin. 6 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007 stabilește că, în cursul unui an calendaristic, se poate elibera un singur bilet de tratament balnear sau de odihnă aceluiași beneficiar. Biletele de tratament balnear se distribuie asiguraților sistemului public de pensii, sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale și pensionarilor de către casele teritoriale de pensii.

Dispozițiile referitoare la reabilitarea medicală și recuperarea capacității de muncă prin programul individual de recuperare și, posibil, prin tratament balnear, cuprinse în art. 19 lit. a coroborat cu art. 25 din Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale, au fost modificate și completate prin prevederile art. 18, art. 21 și art. 22 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, precizându-se că, în scopul prevenirii îmbolnăvirilor și recuperării capacității de muncă, asigurații pot beneficia și de tratament balnear, în conformitate cu programul individual de recuperare.

Conform art. 21 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, asigurații aflați în incapacitate temporară de muncă pe o perioadă mai mare de 90 de zile consecutive beneficiază de tratament balnear și de recuperare a capacității de muncă pe baza biletului de trimitere, în condițiile prevăzute în Contractul-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate. Alin. 2 al aceluiași articol dispune că tratamentul balnear și de recuperare a capacității de muncă se desfășoară în conformitate cu prevederile programului individual de recuperare întocmit de medicul specialist, cu aprobarea medicului expert al asigurărilor sociale, în funcție de natura, stadiul și prognosticul bolii, structurat pe etape.

În funcție de tipul afecțiunii și de natura tratamentului, durata tratamentului balnear este de 15 - 21 de zile și se stabilește de medicul curant (art. 21 alin. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Programul individual de recuperare este obligatoriu și se realizează în unități sanitare specializate aflate în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate.

După fiecare etapă prevăzută în programul individual de recuperare, asigurații sunt supuși reexaminării medicale. În funcție de rezultatele acestora, medicul expert al asigurărilor sociale poate propune medicului curant actualizarea programului individual de recuperare sau, după caz, recomandă reluarea activității profesionale ori propune pensionarea de invaliditate (art. 21 alin. 5 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Plata indemnizațiilor nu se cuvine pentru perioadele în care asiguratul, din motive imputabile lui, nu își îndeplinește obligația de a urma și de a respecta programul individual de recuperare (art. 21 alin. 6 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

B). Prestații și servicii pentru reabilitare și reconversie profesională

Aceste prestații și servicii se acordă de către asigurator, la solicitarea asiguraților, care, deși nu și-au pierdut complet capacitatea de muncă, nu mai pot desfășura activitatea pentru care s-au calificat, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale (art. 29 din Legea nr. 346/2002).

Asiguratorul preia în sarcina sa cheltuielile pentru următoarele prestații și servicii de reabilitare și reconversie profesională:

- cheltuielile privind serviciile medicale și psihologice pentru aprecierea stării fizice, mentale și aptitudinale în vederea reconversiei profesionale;
- costul cursurilor de calificare sau de reconversie;
- plata unei indemnizații pe durata cursurilor de calificare și de reconversie.

Indemnizația pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie se acordă lunar și reprezintă 70% din salariul de bază brut al persoanei asigurate, avut la data survenirii accidentului de muncă sau a bolii profesionale.

Indemnizația se acordă pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie cu respectarea următoarelor condiții:

- a) persoana asigurată nu beneficiază, pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie, de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă sau de pensie de invaliditate gradul III, acordată potrivit legii (art. 31 alin. 2 din Legea nr. 346/2002).
- b) persoana asigurată, conform art. 32 din Legea nr. 346/2002, respectă dispozițiile asiguratorului cu privire la:
 - instituția la care urmează să se desfășoare cursul;
 - programul de instruire;
 - modalitatea de absolvire.

C). Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă

Asigurații beneficiază de o indemnizație pe perioada în care se află în incapacitate temporară de muncă în urma **unui accident de muncă** sau **a unei boli profesionale** (art. 33 alin. 1 din Legea nr. 346/2002).

Dacă incapacitatea temporară de muncă este cauzată de **boli obișnuite** sau **de accidente în afara muncii**, asigurații au dreptul la concedii medicale și indemnizații, însă nu potrivit Legii nr. 346/2002, ci în condițiile evidențiate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

Cu privire la cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de un accident de muncă sau de o boală profesională trebuie făcute următoarele precizări:

a) în cazul asiguraților în mod obligatoriu, cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă reprezintă 80% din media veniturilor salariale brute realizate în ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului (art. 34 alin. 1 din Legea nr. 346/2002);

b) în cazul asiguraților în mod facultativ, cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă reprezintă 80% din media venitului lunar asigurat din ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului (art. 34 alin. 2 din Legea nr. 346/2002);

c) cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă în cazul urgențelor medico-chirurgicale este de 100% din media venitului lunar asigurat din ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului (art. 34 alin. 3 din Legea nr. 346/2002).

Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă în cazul accidentului de muncă sau al bolii profesionale se suportă în primele 3 zile de incapacitate de către angajator, iar din a 4 - a zi de incapacitate, din contribuția de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.

Durata de acordare a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este de 180 de zile în interval de un an, socotită din prima zi de concediu medical. În situații temeinic motivate de posibilitatea recuperării medicale și profesionale a asiguratului, medicul curant poate propune prelungirea concediului medical peste 180 de zile, pentru cel mult 90 de zile (art. 37 alin. 1).

D). Indemnizația pentru trecerea temporară în alt loc de muncă și indemnizația pentru reducerea timpului de muncă

a) Indemnizația pentru trecerea temporară în alt loc de muncă

Asigurații care, din cauza unei boli profesionale sau unui accident de muncă nu își mai pot desfășura activitatea la locul de muncă anterior manifestării riscului asigurat pot trece temporar în alt loc de muncă (art. 37 alin. 1).

Indemnizația pentru trecerea temporară în alt loc de muncă se acordă în condițiile în care venitul salarial brut lunar realizat de asigurat la noul loc de muncă este inferior mediei veniturilor sale lunare din ultimele 6 luni, calculate de la momentul depistării afecțiunii.

Indemnizația pentru trecerea temporară în alt loc de muncă se acordă la propunerea medicului curant, cu avizul medicului asiguratorului, pentru cel mult 90 de zile într-un an calendaristic, în una sau mai multe etape (art. 42 alin. 1 din Legea nr. 346/2002).

b) Indemnizația pentru reducerea timpului de muncă¹

Potrivit art. 19 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, indemnizația pentru reducerea timpului de muncă cu o pătrime din durata normală se acordă persoanelor asigurate care, din motive de sănătate, nu mai pot realiza durata normală de muncă.

Persoanele asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate au dreptul, pe perioada în care au domiciliul sau reședința pe teritoriul României, la concedii medicale și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, dacă:

- desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă sau în baza raportului de serviciu;
- desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate cu ale persoanelor prevăzute la lit. a.

¹ În ceea ce privește această indemnizație, prevăzută de art. 9 lit. d coroborat cu art. 40 - 41 din Legea nr. 346/2002, trebuie făcută următoarea precizare:

- potrivit art. 2 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, concediile medicale și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate la care au dreptul asigurații sunt:

- concedii medicale și indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă, cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii;
- concedii medicale și indemnizații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor accidente de muncă sau boli profesionale;
- concedii medicale și indemnizații pentru maternitate;
- concedii medicale și indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav;
- concedii medicale și indemnizații de risc maternal.

Conform art. 18 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, în scopul prevenirii îmbolnăvirilor și recuperării capacității de muncă, asigurații pot beneficia de:

- indemnizație pentru reducerea timpului de muncă;
- concediu și indemnizație pentru carantină;
- tratament balnear, în conformitate cu programul individual de recuperare.

Așadar, indemnizația pentru reducerea timpului de muncă este reglementată de art. 2 alin.1 coroborat cu art. 18 lit. a, cu art. 19 alin. 1, 2, 3 și cu art. 22 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

Indemnizația se acordă, la propunerea medicului curant, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale, pentru cel mult 90 de zile în ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu, în una sau mai multe etape.

E). Compensații pentru atingerea integrității

Au dreptul la o compensație pentru atingerea integrității asigurații care, în urma accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale, rămân cu leziuni permanente care produc deficiențe și reduc capacitatea de muncă între 20 - 50% (art. 43 din Legea nr. 346/2002).

Trăsăturile compensației pentru atingerea integrității sunt următoarele:

- a) compensația se acordă la solicitarea persoanei îndreptățite, pe baza deciziei medicului asigurătorului;
- b) compensația pentru atingerea integrității reprezintă o sumă fixă în bani și se acordă integral, o singură dată, potrivit art. 45 alin. 1, fără a afecta celelalte drepturi sau indemnizații la care este îndreptățit asiguratul și nu este luată în baza de calcul pentru determinarea acestor drepturi.
- c) cuantumul compensației pentru atingerea integrității se stabilește, conform art. 45 alin. 2, în funcție de gravitatea leziunii, în limita unui plafon maxim de 12 salarii medii brute.

F). Despăgubiri în caz de deces

În cazul decesului asiguratului, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, beneficiază o despăgubire în caz de deces **o singură persoană**, care poate fi, după caz: soțul supraviețuitor, copilul, părintele, tutorele, curatorul, moștenitorul, în condițiile dreptului comun, sau, **în lipsa acestuia**, persoana care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces (art. 46 alin.1 din Legea nr. 346/2002).

Cuquantumul despăgubirii în caz de deces este de 4 salarii medii brute pe economie.

Cererea pentru obținerea despăgubirii în caz de deces se depune la sediul asigurătorului, însoțită de actele din care rezultă dreptul solicitantului.

Admiterea sau respingerea cererii se face prin decizie emisă de asigurător în termen de 20 de zile de la data depunerii cererii.

Decizia se comunică în scris solicitantului în termen de 5 zile de la data emiterii ei.

Plata despăgubirii în caz de deces se face în termen de 15 zile de la data comunicării deciziei.

G). Rambursări de cheltuieli

Art. 50 alin. 1 din Legea nr. Lege nr. 346 /2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale prevede că asigurătorul acordă rambursări de cheltuieli în următoarele situații:

- a) transportul de urgență, în cazuri temeinic justificate, când salvarea victimei impune utilizarea altor mijloace decât cele uzuale;
- b) confecționarea ochelarilor, a aparatelor acustice, a protezelor oculare, în situația în care acestea au fost deteriorate în urma unui accident de muncă soldat cu vătămări corporale;
- c) în cazul aplicării dispozitivelor medicale implantabile prin intervenție chirurgicală în vederea recuperării deficiențelor organice, funcționale sau fizice cauzate de accidente de muncă și boli profesionale.

Costurile suportate de asigurător sunt destinate să asigure recuperarea funcționalității organismului celui asigurat, iar cuantumul acestora se va stabili anual prin decizie a președintelui C.N.P.A.S ¹.

¹ Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale reglementează și unele aspecte ce țin de dreptul muncii, și anume “Comunicarea și constatarea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale”.

Angajatorii au obligația de a comunica asigurătorului accidentele soldate cu incapacitate de muncă sau cu decesul asiguraților.

Comunicarea trebuie realizată de îndată ce angajatorul a luat cunoștință despre accident.

Obligația privind comunicarea revine și persoanelor asigurate în mod facultativ, conform art. 6 din Legea nr. 346/2002, sau urmașilor acestora, în cazul în care accidentul de muncă s-a soldat cu decesul asiguratului.

Conform art. 27 alin. 1 lit.a și lit. c din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă, toate celelalte **evenimente**, care nu sunt urmate de incapacitate de muncă sau de decesul asiguraților, vor fi comunicate de către angajator inspectoratelor teritoriale de muncă, respectiv organelor de urmărire penală, după caz. Art. 5 lit. f din din Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă definește **evenimentul** ca fiind accidentul care a antrenat decesul sau vătămări ale organismului, produs în timpul procesului de muncă ori în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, situația de persoană dată dispărută sau accidentul de traseu ori de circulație, în condițiile în care au fost implicate persoane angajate, incidentul periculos precum și cazul susceptibil de boală profesională sau legată de profesiune.

Art. 27 alin. 2 din Legea nr. 319/2006 prevede că orice medic, inclusiv medicul de medicină a muncii aflat într-o relație contractuală cu angajatorul, conform prevederilor legale, va semnală obligatoriu suspiciunea de boală profesională sau legată de profesiune, depistată cu prilejul prestațiilor medicale. Semnalarea prevăzută la alin. 2 se efectuează către autoritatea de sănătate publică teritorială sau a municipiului București, de îndată, la constatarea cazului.

Potrivit art. 29 alin. 1 din Legea nr. 319/2006, cercetarea evenimentelor este obligatorie și se efectuează după cum urmează: **a)** de către angajator, în cazul evenimentelor care au produs incapacitate temporară de muncă; **b)**

Capitolul al III - lea: Asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă

1. Noțiunea de șomer

În acord cu prevederile art. 5 pct. IV din Legea nr. 76/2002 privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă¹, șomer este persoana care îndeplinește *cumulativ* următoarele condiții:

de către inspectoratele teritoriale de muncă, în cazul evenimentelor care au produs invaliditate evidentă sau confirmată, deces, accidente colective, incidente periculoase, în cazul evenimentelor care au produs incapacitate temporară de muncă lucrătorilor la angajatorii persoane fizice precum și în situațiile cu persoane date dispărute; **c)** de către Inspekția Muncii, în cazul accidentelor colective, generate de unele evenimente deosebite, precum avariile sau exploziile; **d)** de către autoritățile de sănătate publică teritoriale, respectiv a municipiului București, în cazul suspiciunilor de boală profesională și a bolilor legate de profesiune.

Rezultatul cercetării evenimentului se va consemna într-un proces-verbal.

În caz de deces al persoanei accidentate ca urmare a unui eveniment, instituția medico-legală competentă este obligată să înainteze inspectoratului teritorial de muncă, în termen de 7 zile de la data decesului, o copie a raportului de constatare medico-legală.

Asigurătorul verifică modalitatea în care a fost efectuată cercetarea și decide asupra caracterului de muncă al accidentului urmat de incapacitate temporară de muncă.

În scopul stabilirii caracterului profesional al accidentului urmat de incapacitate temporară de muncă, asigurătorul poate coordona direct cercetarea accidentului, poate efectua o anchetă proprie sau poate evalua dosarul de cercetare întocmit de comisia angajatorului, după caz.

Drepturile de asigurare se acordă astfel:

- a) pentru accidente de muncă, în baza procesului-verbal de cercetare a accidentului de muncă, întocmit, potrivit legii, de autoritatea competentă;
- b) pentru boli profesionale, în baza formularului de declarare finală a bolii profesionale, întocmit, potrivit legii, de autoritatea competentă.

Până la stabilirea caracterului de muncă al accidentului sau caracterului profesional al bolii, contravaloarea serviciilor medicale acordate va fi suportată din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, urmând ca decontarea să se realizeze ulterior din contribuțiile de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale, după caz.

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 103 din 6 februarie 2002; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 124/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 740 din 10 octombrie 2002; Legea nr. 107/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 338 din 19 aprilie 2004; Legea nr. 580/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1214 din 17 decembrie

- a) este în căutarea unui loc de muncă de la vârsta de minimum 16 ani și până la îndeplinirea condițiilor de pensionare;
- b) starea de sănătate și capacitățile fizice și psihice o fac aptă pentru prestarea unei munci;
- c) nu are loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează, din activități autorizate potrivit legii, venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, în vigoare;
- d) este disponibilă să înceapă lucrul în perioada imediat următoare, dacă s-ar găsi un loc de muncă.

2. Concepte utilizate de Legea nr. 76/2002 privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă

- I. angajator** este persoana juridică sau persoana fizică cu sediul, respectiv domiciliul, în România ori sucursala, filiala, agenția, reprezentanța din România a unei persoane juridice străine cu sediul în străinătate, autorizată potrivit legii, care încadrează forță de muncă în condițiile legii;
- II. loc de muncă** - cadrul în care se desfășoară o activitate din care se obține un venit și în care se materializează raporturile juridice de muncă sau raporturile juridice de serviciu;
- III. persoană în căutarea unui loc de muncă** - persoana care face demersuri pentru a-și găsi un loc de muncă, prin mijloace proprii sau prin înregistrare la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau, după caz, reședința ori la alt furnizor de servicii de ocupare, acreditat în condițiile legii;
- IV. șomer înregistrat** - persoana care îndeplinește cumulativ condițiile prevăzute la pct. IV și se înregistrează la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau, după caz, reședința ori la alt furnizor de servicii de ocupare, care funcționează în condițiile prevăzute de lege, în vederea obținerii unui loc de muncă.
- V. stagiul de cotizare** - perioada în care s-a plătit contribuția de asigurări pentru șomaj atât de către asigurat, cât și de angajator sau, după caz, numai de către asigurat;
- VI. asigurat** - persoana fizică care realizează venituri, potrivit legii, și este asigurată pentru riscul pierderii locului de muncă, prin plata contribuției de asigurări pentru șomaj;

VII. indemnizație de șomaj - o compensație parțială a veniturilor asiguratului ca urmare a pierderii locului de muncă sau a veniturilor absolvenților instituțiilor de învățământ și militarilor care au efectuat stagiul militar și care nu s-au putut încadra în muncă.

3. Beneficiarii sistemului asigurărilor pentru șomaj

Art. 16 din Legea nr. 76/2002 privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă prevede că beneficiarii ai asigurărilor pentru șomaj sunt persoanele în căutarea unui loc de muncă, aflate în una dintre următoarele situații:

- a)** au devenit șomeri în sensul prevederilor art. 5 pct. IV lit. c, respectiv nu au loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează, din activități autorizate potrivit legii, venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- b)** nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ sau după satisfacerea stagiului militar;
- c)** ocupă un loc de muncă și, din diferite motive, doresc schimbarea acestuia;
- d)** au obținut statutul de refugiat sau altă formă de protecție internațională, conform legii;
- e)** cetățeni străini sau apatrizi care au fost încadrați în muncă sau au realizat venituri în România, conform legii;
- f)** nu au putut ocupa loc de muncă după repatriere sau după eliberarea din detenție.

Beneficiarii de indemnizație de șomaj sunt asigurați în sistemul asigurărilor sociale de stat și în sistemul asigurărilor sociale de sănătate și beneficiază de toate drepturile prevăzute de lege pentru asigurații acestor sisteme (art. 48 alin. 1 din Legea nr. 76/2002).

4. Categoriile de asigurați

În acord cu dispozițiile art. 18 alin. 2 din Legea nr. 76/2002, asigurații în sistemul asigurărilor pentru șomaj sunt următoarele categorii de persoane fizice:

- a)** cetățenii români care sunt încadrați în muncă sau realizează venituri în România, în condițiile legii, cu excepția persoanelor care au calitatea de pensionari;
- b)** cetățeni români care lucrează în străinătate, în condițiile legii;
- c)** cetățeni străini sau apatrizi care, în perioada în care au domiciliul sau reședința în România, sunt încadrați în muncă sau realizează venituri, în condițiile legii.

În sistemul asigurărilor pentru șomaj, persoanele fizice pot fi asigurate obligatoriu sau facultativ.

A). Potrivit art. 19 din Legea nr. 76/2002, în sistemul asigurărilor pentru șomaj sunt asigurate **obligatoriu**, prin efectul legii:

a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă sau pe bază de contract de muncă temporară, în condițiile legii, cu excepția persoanelor care au calitatea de pensionari;

b) funcționarii publici și alte persoane care desfășoară activități pe baza actului de numire;

c) persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului;

d) militarii angajați pe bază de contract;

e) persoanele care au raport de muncă în calitate de membru cooperativ;

f) alte persoane care realizează venituri din activități desfășurate potrivit legii și care nu se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la lit. a-e.

Angajatorii la care își desfășoară activitatea persoanele prevăzute la art. 19 sunt obligați să depună, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se datorează drepturile salariale și/sau veniturile de natura acestora, la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își au sediul sau domiciliul, declarația lunară privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj.

Termenul de depunere a declarației lunare privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj constituie și termen de plată (art. 31 alin. 1 din Legea nr. 76/2002). În caz de neplată a contribuțiilor datorate la bugetul asigurărilor pentru șomaj, se aplică reglementările legale privind executarea creanțelor bugetare.

Conform art. 26 din Legea nr. 76/2002 coroborat cu art. 23 alin. 1 lit. a din Legea nr. 487/2006 a bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2007, **angajatorii au obligația de a plăti lunar o contribuție la bugetul asigurărilor pentru șomaj**, în cotă de 2%, aplicată asupra fondului total de salarii brute lunare realizate de persoanele asigurate obligatoriu, prin efectul legii. Art. 7 alin. 2 din Legea nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale¹ dispune că de la data intrării în vigoare a acestei legi, respectiv 1 ianuarie 2007, cota contribuției datorate la bugetul asigurărilor pentru șomaj de către angajatorii care au obligația de a plăti lunar o contribuție la Fondul de garantare, în cotă de 0,25% aplicată asupra fondului total de salarii brute

¹ Publicată în "Monitorul oficial al României", partea I, nr. 453 din 25 mai 2006.

lunare realizate de salariați, se diminuează cu 0,25 puncte procentuale¹. Art. 3 alin. 1 din Norma metodologică de aplicare a Legii nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale prevede că diminuarea cotei de contribuție, prevăzută la art. 7 alin. 2 din Legea nr. 200/2006, **nu se aplică** contribuției datorate de către angajatori la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aferentă următoarelor categorii de persoane asigurate obligatoriu, prin efectul legii, în sistemul asigurărilor pentru șomaj:

a) funcționari publici și alte categorii persoane care desfășoară activități pe baza actului administrativ de numire;

b) persoane care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului;

c) soldați și gradați voluntari;

d) persoane care au raport de muncă în calitate de membru cooperativ;

e) alte persoane care realizează venituri din activități desfășurate potrivit legii și care nu se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la lit. a - d sau la art. 1 alin. 1 din Norma metodologică de aplicare a Legii nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale, respectiv nu au calitatea de salariați încadrați în temeiul unui contract individual de muncă încheiat pentru normă întreagă sau cu timp parțial sau a unui contract de muncă la domiciliu, de muncă temporară sau de ucenicie la locul de muncă, indiferent de durata acestora.

Și asigurații au obligația să plătească contribuțiile de asigurări pentru șomaj și, corelativ, dreptul să beneficieze de indemnizația de șomaj. Angajatorii au obligația de a reține și de a vira lunar **contribuția**

¹ Conform art. 1 alin. 1 din Norma metodologică de aplicare a Legii nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale (publicată în "Monitorul oficial al României", partea I, nr. 1038 din 28 decembrie 2006, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1850/2006, publicată în "Monitorul oficial al României", partea I, nr. 1038 din 28 decembrie 2006), cota contribuției la Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale datorată de angajatori se aplică asupra fondului total de salarii brute lunare realizate de salariații **încadrați în temeiul unui contract individual de muncă încheiat pentru normă întreagă sau cu timp parțial sau a unui contract de muncă la domiciliu, de muncă temporară sau de ucenicie la locul de muncă, indiferent de durata acestora.**

individuală la bugetul asigurărilor pentru șomaj, în cotă de 1%, aplicată asupra salariului de bază lunar brut, **pentru asigurații prevăzuți la art. 19 lit. a - d** sau, după caz, **pentru asigurații prevăzuți la art. 19 lit. e**, asupra veniturilor brute lunare realizate. Aceste prevederi nu se aplică pe perioada în care raporturile de muncă sau de serviciu ale persoanelor asigurate obligatoriu, prin efectul legii, prevăzute la art. 19, sunt suspendate potrivit legii, cu excepția perioadei de incapacitate temporară de muncă, dacă aceasta nu depășește 30 de zile.

B). Asigurările facultative:

Conform art. 20 din Legea nr. 76/2002, se pot asigura în sistemul asigurărilor pentru șomaj, pe baza unui contract de asigurare, următoarele persoane:

- a) asociat unic, asociați;
- b) administratori care au încheiat contracte potrivit legii;
- c) persoane autorizate să desfășoare activități independente;
- d) membri ai asociației familiale;
- e) cetățeni români care lucrează în străinătate, conform legii;
- f) alte persoane care realizează venituri din activități desfășurate potrivit legii și care nu se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la lit. a - e.

Persoanele asigurate în mod facultativ pot încheia contract de asigurare pentru șomaj cu agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau, după caz, reședința, dacă au cel puțin vârsta de 18 ani și sunt asigurate în sistemul public de pensii și în sistemul asigurărilor sociale de sănătate (art. 22 alin. 1 din Legea nr. 76/2002).

Venitul lunar pentru care persoanele prevăzute la art. 20 se asigură în mod facultativ nu poate fi mai mic decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată.

Persoanele asigurate în baza contractului de asigurare pentru șomaj, prevăzute la art. 20 din Legea nr. 76/2002, au obligația de a plăti lunar o contribuție la bugetul asigurărilor pentru șomaj, în cotă de 3,25%, aplicată asupra venitului lunar declarat în contractul de asigurare pentru șomaj (conform art. 28 din Legea nr. 76/2002 coroborat cu art. 23 alin. 1 lit. c din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007).

5. Indemnizația de șomaj

5.1. Noțiune

Indemnizația de șomaj reprezintă o compensație parțială a veniturilor asiguratului ca urmare a pierderii locului de muncă sau a veniturilor absolvenților instituțiilor de învățământ și militarilor care au efectuat stagiul militar și nu s-au putut încadra în muncă.

Indemnizația de șomaj se acordă șomerilor la cerere, pe perioade stabilite diferențiat, în funcție de stagiul de cotizare, după cum urmează:

- a) 6 luni, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin un an;
- b) 9 luni, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 5 ani;
- c) 12 luni, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare mai mare de 10 ani.

5.2. Persoane care beneficiază de indemnizația de șomaj

Potrivit art. 17 alin. 1, în vederea stabilirii dreptului de indemnizație de șomaj, șomerii prevăzuți la art. 16 lit. a, adică cei care nu au un loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată în vigoare, sunt persoanele care se pot găsi în una dintre următoarele situații:

- a) le-a încetat contractul individual de muncă sau contractul de muncă temporară din motive neimputabile lor;
- b) le-au încetat raporturile de serviciu din motive neimputabile lor;
- c) le-a încetat mandatul pentru care au fost numiți sau aleși, dacă anterior nu au fost încadrați în muncă sau dacă reluarea activității nu mai este posibilă din cauza încetării definitive a activității angajatorului;
- d) a expirat durata pentru care militarii au fost angajați pe bază de contract sau li s-a desfășurat contractul din motive neimputabile lor;
- e) le-a încetat raportul de muncă în calitate de membru cooperant, din motive neimputabile lor;
- f) au încheiat contract de asigurare pentru șomaj și nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată¹ ce li s-ar fi convenit potrivit legii;

¹ Potrivit pct. 30 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 144/2005, în cuprinsul legii, sintagmele "salariul de bază minim brut pe țară" și "salariul minim brut pe țară" se înlocuiesc cu sintagma "salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată", iar sintagma "venituri mai mici decât indemnizația de șomaj" se înlocuiește cu sintagma "venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată".

g) au încetat activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate și care, ulterior, au redobândit capacitatea de muncă și nu au reușit să se încadreze în muncă;

h) le-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu din motive neimputabile lor, în perioada de suspendare a acestora, potrivit legii

j) reintegrarea în muncă, dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă la unitățile la care au fost încadrate în muncă anterior, din cauza încetării definitive a activității, sau la unitățile care au preluat patrimoniul acestora;

k) le-a încetat activitatea desfășurată exclusiv pe baza convenției civile.

Potrivit art. 17 alin. 2, au dreptul la indemnizația de șomaj și persoane asimilate șomerilor, respectiv cele care nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ sau după satisfacerea stagiului militar dacă îndeplinesc următoarele condiții:

a) sunt absolvenți ai instituțiilor de învățământ, în vârstă de minimum 16 ani, care într-o perioadă de 60 de zile de la absolvire nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale;

b) sunt absolvenți ai școlilor speciale pentru persoane cu handicap în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale;

c) sunt persoane care, înainte de efectuarea stagiului militar, nu au fost încadrate în muncă și care într-o perioadă de 30 de zile de la data lăsării la vatră nu s-au putut încadra în muncă.

5.3. Persoane care nu beneficiază de indemnizația de șomaj

A). Conform art. 42 alin. 1 din Legea nr. 76/2002, nu beneficiază de indemnizație de șomaj persoanele care, la data solicitării dreptului, refuză un loc de muncă potrivit pregătirii sau nivelului studiilor, situat la o distanță de cel mult 50 km de localitatea de domiciliu, sau refuză participarea la servicii pentru stimularea ocupării și de formare profesională oferite de agențiile pentru ocuparea forței de muncă.

Art. 44 lit. d prevede că în caz de refuz nejustificat de a se încadra conform pregătirii sau nivelului studiilor într-un loc de muncă situat la o distanță de cel mult 50 km de localitatea de domiciliu intervine încetarea plății indemnizațiilor de șomaj acordate beneficiarilor.

B). Nu beneficiază de indemnizație de șomaj absolvenții care, la data solicitării dreptului, urmează o formă de învățământ.

5.4. Condiții pentru nașterea dreptului la indemnizația de șomaj

A). Condiții care trebuie îndeplinite de către șomeri:

Potrivit art. 34 alin. 1, șomerii prevăzuți la art. 17 alin. 1 beneficiază de indemnizație de șomaj dacă îndeplinesc *cumulativ* următoarele condiții:

a) au un stagiul de cotizare de minimum 12 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei înregistrării cererii;

b) nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât indemnizația de șomaj;

c) nu îndeplinesc condițiile de pensionare, conform legii;

d) sunt înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă în a căror rază teritorială își au domiciliul sau, după caz, reședința, dacă au avut ultimul loc de muncă ori au realizat venituri în acea localitate.

La stabilirea perioadei de 24 de luni, prevăzută la alin. 1 lit. a, nu se iau în calcul:

a) perioada de suspendare a raporturilor de muncă sau de serviciu, cu excepția perioadei de incapacitate temporară de muncă, dacă aceasta nu depășește 30 de zile;

b) perioada de pensionare pentru invaliditate, dacă aceasta nu depășește 12 luni, pentru persoanele prevăzute la art. 17 alin. 1 lit. g (adică cei care au încetat activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate și care, ulterior, au redobândit capacitatea de muncă și nu au reușit să se încadreze în muncă);

c) perioada cuprinsă între data suspendării raporturilor de muncă sau de serviciu și data încetării motivului pentru care acestea au fost suspendate, pentru persoanele prevăzute la art. 17 alin. 1 lit. h (adică cei cărora le-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu din motive neimputabile lor, în perioada de suspendare a acestora, potrivit legii);

d) perioada cuprinsă între data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu și data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de reintegrare în muncă, dacă această perioadă nu depășește 12 luni, pentru persoanele prevăzute la art. 17 alin. 1 lit. j (adică cei pentru care reintegrarea în muncă, dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă la unitățile la care au fost încadrate în muncă anterior, din cauza încetării definitive a activității, sau la unitățile care au preluat patrimoniul acestora).

Constituie stagiul de cotizare perioadele în care angajații sau, după caz, angajatorii au plătit contribuții de asigurări pentru șomaj în sistemul asigurărilor pentru șomaj din România precum și în alte țări, în condițiile stabilite prin acordurile și convențiile internaționale la care România este parte.

Drepturile cuvenite în sistemul asigurărilor pentru șomaj din România se pot transfera în țările în care asigurații își stabilesc domiciliul sau reședința, în condițiile reglementate prin acordurile și convențiile internaționale la care România este parte.

Constituie stagiul de cotizare și perioadele în care angajatorul nu a plătit contribuția la bugetul asigurărilor pentru șomaj și se află în procedură de executare silită, reorganizare judiciară, faliment, închidere operațională, dizolvare, lichidare, administrare specială sau nu și-a achitat contribuțiile datorită unor situații de forță majoră.

B). Condiții care trebuie îndeplinite de către persoanele asimilate șomerilor:

Potrivit art. 34 alin. 3, persoanele asimilate șomerilor beneficiază de indemnizații de șomaj dacă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

a) sunt înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă în a căror rază teritorială își au domiciliul;

b) nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât indemnizația de șomaj;

c) nu îndeplinesc condițiile de pensionare, conform legii.

Pentru persoanele care au avut raporturile de muncă sau de serviciu suspendate, cu excepția suspendării pentru incapacitate temporară de muncă, dacă aceasta nu depășește 30 de zile, stagiul minim de cotizare se realizează prin cumularea perioadei de asigurare realizată înainte de suspendare cu perioada de asigurare realizată după reluarea activității.

6. Cuantumul indemnizației de șomaj

Conform art. 39 alin. 2, indemnizația de șomaj este o sumă acordată lunar și în mod diferențiat, în funcție de stagiul de cotizare, după cum urmează:

a) 75% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin un an;

b) suma prevăzută la lit. a la care se adaugă o sumă calculată prin aplicarea asupra mediei salariului de bază lunar brut pe ultimele 12 luni de stagiul de cotizare, a unei cote procentuale diferențiate în funcție de stagiul de cotizare.

Conform alin. 3 al aceluiași articol, cotele procentuale diferențiate în funcție de stagiul de cotizare sunt:

- a) 3% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 3 ani;
- b) 5% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 5 ani;
- c) 7% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 10 ani;
- d) 10% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 20 de ani.

Pentru persoanele care au fost asigurate în baza unui contract de asigurare pentru șomaj, la determinarea sumei calculate prin aplicarea unei cote procentuale diferențiate în funcție de stagiul de cotizare, prevăzute la art. 39 alin. 2 lit. b, se va avea în vedere venitul lunar declarat în contractul de asigurare pentru șomaj.

În ceea ce privește persoanele asimilate șomerilor, indemnizația de șomaj se acordă pe o perioadă de 6 luni și este o sumă fixă, neimpozabilă, lunară, al cărei quantum reprezintă 50% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată în vigoare.

Indemnizația de șomaj se plătește titularului ori mandatarului acestuia stabilit prin procură specială (art. 125 din Legea nr. 76/2002).

Cererile pentru acordarea indemnizației de șomaj precum și toate actele procedurale în legătură cu stabilirea acestui drept sunt scutite de orice fel de taxă de timbru.

Indemnizația de șomaj se reactualizează ori de câte ori se modifică salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată.

7. Obligațiile persoanelor care beneficiază de indemnizația de șomaj

Art. 41 alin. 1 din Legea nr. 76/2002 stabilește că persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj au următoarele obligații:

- a) să se prezinte lunar, pe baza programării sau ori de câte ori sunt solicitate, la agenția pentru ocuparea forței de muncă la care sunt înregistrate, pentru a primi sprijin în vederea încadrării în muncă;
- b) să comunice în termen de 3 zile agenției pentru ocuparea forței de muncă la care sunt înregistrate orice modificare a condițiilor care au condus la acordarea drepturilor;
- c) să participe la serviciile pentru stimularea ocupării și de formare profesională oferite de agenția pentru ocuparea forței de muncă la care sunt înregistrate;
- d) să caute activ un loc de muncă.

De asemenea, și angajatorii care au încadrat în muncă, conform legii, persoane din rândul beneficiarilor de indemnizații de șomaj au obligația de a anunța în termen de 3 zile agențiile pentru ocuparea forței de

muncă la care aceștia au fost înregistrați. Această obligație revine și caselor teritoriale de pensii care au stabilit și au pus în plată pensiile cuvenite beneficiarilor de indemnizație de șomaj.

8. Suspendarea plății indemnizației de șomaj

Suspendarea plății indemnizațiilor de șomaj acordate beneficiarilor are loc, în condițiile prevăzute de art. 45 alin. 1, după cum urmează:

a) la data la care nu și-a îndeplinit obligația de a se prezenta lunar, pe baza programării sau ori de câte ori sunt solicitate, la agenția pentru ocuparea forței de muncă la care sunt înregistrate, pentru a primi sprijin în vederea încadrării în muncă;

b) pe perioada îndeplinirii obligațiilor militare;

c) la data încadrării în muncă, conform legii, pe o perioadă de cel mult 12 luni;

d) la data plecării din țară pe o perioadă mai mică de 3 luni, la cererea persoanei;

e) pe perioada în care este arestat preventiv sau pentru executarea unei pedepse privative de libertate de până la 12 luni;

f) la data pensionării pentru invaliditate;

g) pe perioada acordării indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, a indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani, respectiv de 3 ani în cazul copilului cu handicap;

h) pe perioada incapacității temporare de muncă mai mare de 3 zile datorită accidentelor survenite în perioada cursurilor de calificare, recalificare, perfecționare sau, după caz, a altor forme de pregătire profesională, în timpul și din cauza practicii profesionale;

i) pe perioada acordării plăților compensatorii, potrivit legii.

Repunerea în plată, după suspendarea pentru neîndeplinirea obligației de a se prezenta lunar, pe baza programării sau ori de câte ori sunt solicitate, la agenția pentru ocuparea forței de se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 60 de zile calendaristice de la data suspendării.

Repunerea în plată, după suspendarea în celelalte cazuri se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 30 de zile calendaristice de la data încetării situației care a condus la suspendare.

9. Încetarea plății indemnizației de șomaj

Art. 44 dispune că încetarea plății indemnizațiilor de șomaj acordate beneficiarilor are loc după cum urmează:

- a) la data încadrării în muncă, conform legii, pentru o perioadă mai mare de 12 luni;
- b) la data când realizează, din activități autorizate potrivit legii, venituri lunare mai mari decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- c) la 90 de zile de la data emiterii autorizației de funcționare pentru a desfășura activități independente sau a certificatului de înmatriculare, conform legii, dacă realizează venituri lunare mai mari decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- d) la data refuzului nejustificat de a se încadra conform pregătirii sau nivelului studiilor într-un loc de muncă situat la o distanță de cel mult 50 km de localitatea de domiciliu;
- e) la data refuzului nejustificat de a participa la servicii pentru stimularea ocupării și de formare profesională sau la data întreruperii acestora din motive imputabile persoanei;
- f) dacă perioada de pensionare pentru invaliditate depășește 12 luni;
- g) la data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă, de la data solicitării pensiei anticipate sau la data când pensia de invaliditate devine nerevizuibilă;
- h) la data plecării în străinătate a beneficiarului pentru o perioadă mai mare de 3 luni;
- i) la data începerii executării unei pedepse privative de libertate pentru o perioadă mai mare de 12 luni ;
- j) în cazul decesului beneficiarului;
- k) la expirarea termenelor de 60 de zile calendaristice, respectiv 30 de zile calendaristice prevăzute pentru depunerea cererii în vederea reluării plății indemnizației de șomaj, după suspendare;
- l) la expirarea termenelor prevăzute la art. 39 alin. 1 și la art. 40 alin. 1, respectiv la expirarea perioadelor pentru care se acordă indemnizația de șomaj;
- m) la data admiterii într-o formă de învățământ, în cazul persoanelor asimilate șomerilor, prevăzute la art. 17 alin. 2 lit. a și b¹, respectiv în cazul absolvenților instituțiilor de învățământ în vârstă de minimum 16 ani și absolvenților școlilor speciale pentru persoanele cu handicap.

¹ Această literă a fost declarată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr. 217/2003, publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 425 din 17 iunie 2003.

În motivarea excepției, Curtea Constituțională a explicat că, de altfel, această dispoziție apare ca fiind potrivnică și scopului declarat al Legii nr. 76/2002, care prevede, în art. 3 lit. b și e că are drept obiectiv "încadrarea sau reîncadrarea în muncă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă" și "stimularea șomerilor în vederea ocupării

10. Recuperarea sumelor plătite fără temei legal

Sumele plătite fără temei legal, cu titlu de indemnizație de șomaj, precum și debitele create în condițiile legii se recuperează de la persoanele care le-au primit în mod necuvenit, pe baza deciziilor emise de agențiile pentru ocuparea forței de muncă, care constituie titluri executorii (art. 47 alin. 1).

Sumele încasate necuvenit cu titlu de indemnizație de șomaj se recuperează de la beneficiari în termenul general de prescripție legal.

Sumele rămase nerecuperate de la beneficiarii decedați nu se mai urmăresc.

11. Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă are ca atribuție și crearea unui mediu corespunzător creșterii șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, în principal, prin:

- a)** informarea și consilierea profesională;
- b)** medierea muncii;
- c)** formarea profesională;
- d)** consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri;
- e)** completarea veniturilor salariale ale angajaților;
- f)** stimularea mobilității forței de muncă.

Nu toate aceste probleme fac parte din dreptul securității sociale, însă având în vedere faptul că se află în strânsă corelație cu regimul juridic aplicabil șomerilor în cele ce urmează le vom prezenta concis.

Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă se poate realiza de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și prin promovarea unor programe speciale în parteneriat cu alte persoane juridice de drept public sau privat.

Măsurile care vizează creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, prevăzute la alin. 1 lit. a - d se pot realiza și contra cost de către furnizori de servicii din sectorul public sau privat acreditați și/sau autorizați în condițiile legii.

unui loc de muncă", iar în cap. V, denumit "Măsuri pentru stimularea ocupării forței de muncă", se stabilește că formarea și perfecționarea profesională reprezintă una dintre prioritățile politicii de combatere a șomajului.

11.1. Informarea și consilierea profesională

Art. 58 alin. 1 dispune că informarea și consilierea profesională constituie un ansamblu de servicii acordate în mod gratuit persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă care au ca scop:

- a) furnizarea de informații privind piața muncii și evoluția ocupațiilor;
- b) evaluarea și autoevaluarea personalității în vederea orientării profesionale;
- c) dezvoltarea abilității și încrederii în sine a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, în vederea luării de către acestea a deciziei privind propria carieră;
- d) instruirea în metode și tehnici de căutare a unui loc de muncă.

Informarea și consilierea profesională se realizează de centre specializate, organizate în cadrul agențiilor pentru ocuparea forței de muncă, precum și de alte centre și furnizori de servicii din sectorul public sau privat, acreditați, care încheie cu agențiile pentru ocuparea forței de muncă contracte, în condițiile legii.

11.2. Medierea muncii

Medierea muncii este activitatea prin care se realizează punerea în legătură a angajatorilor cu persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă în vederea stabilirii de raporturi de muncă sau de serviciu (art. 59 alin. 1 din Legea nr. 76/2002).

Agențiile pentru ocuparea forței de muncă au obligația de a identifica locurile de muncă vacante la angajatori și a le face cunoscute persoanelor în căutarea unui loc de muncă.

Serviciile de mediere pentru persoanele în căutarea unui loc de muncă se acordă gratuit de către agențiile pentru ocuparea forței de muncă și constau în:

- a) informații privind locurile de muncă vacante și condițiile de ocupare a acestora prin publicarea, afișarea, organizarea de burse ale locurilor de muncă;
- b) mediere electronică având ca scop punerea automată în corespondență a cererilor și ofertelor de locuri de muncă prin intermediul tehnicii de calcul;
- c) preselecția candidaților corespunzător cerințelor locurilor de muncă oferite și în concordanță cu pregătirea, aptitudinile, experiența și cu interesele acestora.

În vederea realizării măsurilor pentru stimularea ocupării forței de muncă, agențiile pentru ocuparea forței de muncă au obligația de a întocmi, pentru fiecare persoană în căutarea unui loc de muncă, planul individual de mediere.

Pentru șomerii care beneficiază de indemnizații de șomaj în condițiile legale, participarea la serviciile de mediere la solicitarea agențiilor pentru ocuparea forței de muncă la care sunt înregistrați este obligatorie.

Șomerii care nu beneficiază de indemnizații de șomaj trebuie să depună o cerere la agențiile pentru ocuparea forței de muncă pentru a fi luați în evidență în vederea medierii și, în cazul neîncadrării în muncă, să reînnoiască cererea la 6 luni.

De servicii de mediere gratuite beneficiază, la cerere, și persoanele prevăzute la art. 16 lit. c - f¹.

Medierea muncii se poate realiza și contra cost de către furnizori de servicii specializate, din sectorul public sau privat, acreditați de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

11.3. Formarea profesională

Formele prin care se realizează formarea profesională a persoanelor în căutarea unui loc de muncă sunt: cursuri, stagii de practică și specializare, precum și alte forme, în condițiile legii.

Activitatea de formare profesională a persoanelor în căutarea unui loc de muncă se desfășoară pe baza planului național de formare profesională elaborat anual de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

Persoanele care nu au un loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată; persoanele care nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ sau după satisfacerea stagiului militar; cele care au obținut statutul de refugiat sau altă formă de protecție internațională, conform legii; cetățeni străini sau apatrizi care au fost încadrați în muncă sau au realizat venituri în România, conform legii; persoanele care nu au putut ocupa loc de muncă după repatriere sau după eliberarea din detenție precum și persoanele care desfășoară activități în mediul rural și nu realizează

¹ Potrivit art. 16, beneficiarii prevederilor Legii nr. 76/2002 sunt persoanele în căutarea unui loc de muncă, aflate în una dintre următoarele situații:

- a) au devenit șomeri în sensul prevederilor art. 5 pct. IV lit c;
- b) nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ sau după satisfacerea stagiului militar;
- c) ocupă un loc de muncă și, din diferite motive, doresc schimbarea acestuia;
- d) au obținut statutul de refugiat sau altă formă de protecție internațională, conform legii;
- e) cetățeni străini sau apatrizi care au fost încadrați în muncă sau au realizat venituri în România, conform legii;
- f) nu au putut ocupa loc de muncă după repatriere sau după eliberarea din detenție.

venituri lunare sau realizează venituri lunare mai mici decât indemnizația de șomaj și care sunt înregistrate la agențiile pentru ocuparea forței de muncă beneficiază în mod gratuit de servicii de formare profesională, o singură dată, pentru fiecare perioadă în care se află în căutarea unui loc de muncă

Serviciile de formare profesională se asigură gratuit, la cererea persoanelor angajate, cu acordul angajatorului sau la cererea angajatorului și pentru persoanele aflate în următoarele situații:

a) au reluat activitatea ca urmare a încetării concediului pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap;

b) au reluat activitatea după satisfacerea stagiului militar;

c) au reluat activitatea ca urmare a recuperării capacității de muncă după pensionarea pentru invaliditate.

Aceste prevederi se aplică în cazul în care cererea este formulată în termen de 12 luni de la data reluării activității persoanelor, o singură dată pentru fiecare situație.

11.4. Consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri

Consultanța și asistența pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri se acordă, la cerere, persoanelor în căutarea unui loc de muncă, sub formă de servicii juridice, de marketing, financiare, metode și tehnici eficiente de management și alte servicii de consultanță (art. 71 alin. 1 din Legea nr. 76/2002).

Serviciile pot fi realizate de agențiile pentru ocuparea forței de muncă sau, după caz, de firme private, organizații profesionale, fundații și asociații specializate în aceste domenii, cu care agențiile încheie contracte în condițiile legii.

Aceste servicii se acordă gratuit:

a) persoanelor prevăzute la art. 16, respectiv cele care nu au un loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată; nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ sau după satisfacerea stagiului militar; ocupă un loc de muncă și, din diferite motive, doresc schimbarea acestuia; au obținut statutul de refugiat sau altă formă de protecție internațională, conform legii; cetățeni străini sau apatrizi care au fost încadrați în muncă sau au realizat venituri în România, conform legii; nu au putut ocupa loc de muncă după repatriere sau

după eliberarea din detenție, *o singură dată*, pentru fiecare perioadă în care se află în căutarea unui loc de muncă;

- b)** persoanelor care au calitatea de asigurat în sistemul asigurărilor pentru șomaj, o singură dată, pentru fiecare perioadă în care au calitatea de asigurat;
- c)** studenților care solicită acordarea de credite cu dobândă avantajoasă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile prezentei legi.

11.5. Completarea veniturilor salariale ale angajaților

Persoanele prevăzute la art. 17 alin. 1 și alin. 2 lit. c cărora li s-a stabilit dreptul la indemnizația de șomaj potrivit legii și care se angajează pentru program normal de lucru, conform prevederilor legale în vigoare, și, ca urmare a angajării, le încetează plata indemnizației de șomaj beneficiază, din momentul angajării până la sfârșitul perioadei pentru care erau îndreptățite să primească indemnizația de șomaj, de o sumă lunară, acordată din bugetul asigurărilor pentru șomaj, reprezentând 30% din cuantumul indemnizației de șomaj, stabilită și, după caz, reactualizată conform legii (art. 72 alin. 1).

Pot beneficia de această sumă lunară, cei care se angajează în baza unui contract individual de muncă, încheiat pe durată nedeterminată sau determinată, dar numai cu program normal de muncă, conform prevederilor legale în vigoare¹, așadar fiind exclus un program de lucru cu timp parțial.

Nu beneficiază de această sumă persoanele care se încadrează la angajatori cu care au fost în raporturi de muncă sau de serviciu în ultimii 2 ani precum și persoanele pentru care plata indemnizației de șomaj a fost suspendată ca urmare a încadrării în muncă pe o perioadă de cel mult 12 luni, iar ulterior, ca urmare a schimbării duratei contractului individual de muncă, plata indemnizației de șomaj încetează ca urmare a încadrării în muncă pentru o perioadă mai mare de 12 luni.

Aceste persoane beneficiază de această sumă și în situația în care, în perioada pentru care au dreptul la indemnizația de șomaj le încetează raportul de muncă sau de serviciu la primul angajator și se încadrează la un alt angajator.

Absolvenții instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor speciale, în vârstă de minimum 16 ani, înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, în situația în care se angajează cu program normal de lucru, pentru o perioadă mai mare de 12 luni beneficiază din bugetul asigurărilor pentru șomaj

¹ Durata normală a timpului de muncă pentru salariații angajați cu normă întreagă este de 8 ore pe zi și 40 de ore pe săptămână, conform art. 41 alin. 3 din Constituție și art. 109 alin.1 din Codul muncii.

de o primă egală cu un salariu de bază minim brut pe țară garantat în plată, în vigoare la data încadrării (art. 73¹ alin. 1).

Și în acest caz, pot beneficia de această primă lunară doar cei care se angajează în baza unui contract individual de muncă, încheiat pe durată nedeterminată sau determinată, dar numai cu program normal de muncă, conform prevederilor legale în vigoare.

Absolvenții cărora li s-a stabilit dreptul la indemnizație de șomaj și se angajează în perioada de acordare a indemnizației, cu program normal de lucru, beneficiază din bugetul asigurărilor pentru șomaj de o sumă egală cu indemnizația de șomaj la care ar fi avut dreptul în condițiile legii până la expirarea perioadei de acordare a acesteia, dacă nu s-ar fi angajat (art. 73¹ alin. 2).

Aceste drepturi se acordă absolvenților care își mențin raporturile de muncă sau de serviciu pentru o perioadă de cel puțin 12 luni de la data angajării.

Nu beneficiază de aceste facilități:

- a) absolvenții care la data absolvirii studiilor aveau raporturi de muncă sau de serviciu;
- b) absolvenții care se încadrează la angajatori cu care au fost în raporturi de muncă sau de serviciu în ultimii 2 ani;
- c) absolvenții care la data solicitării dreptului urmează o formă de învățământ;
- d) absolvenții instituțiilor de învățământ față de care angajatorii au obligația legală de a-i încadra în muncă;
- e) absolvenții pentru care plata indemnizației de șomaj a fost suspendată ca urmare a încadrării în muncă pe o perioadă de cel mult 12 luni, iar ulterior, ca urmare a schimbării duratei contractului individual de muncă, plata indemnizației de șomaj încetează ca urmare a încadrării în muncă pentru o perioadă mai mare de 12 luni.

11.6. Stimularea mobilității forței de muncă

Persoanele care în perioada în care beneficiază de indemnizație de șomaj se încadrează în muncă într-o localitate situată la o distanță mai mare de 50 km de localitatea în care își au domiciliul stabil beneficiază de o primă de încadrare, acordată din bugetul asigurărilor pentru șomaj, egală cu nivelul a două salarii minime brute pe țară garantate în plată (art. 72 alin. 1).

Persoanele care în perioada în care beneficiază de indemnizație de șomaj se încadrează în muncă într-o altă localitate și, ca urmare a acestui fapt, își schimbă domiciliul primesc o primă de instalare, acordată din bugetul asigurărilor pentru șomaj, egală cu nivelul a 7 salarii minime brute pe țară garantate în plată.

Conform art. 76 din Legea nr. 76/2002, angajații, care au primit anumite sume de bani din bugetul asigurărilor pentru șomaj au obligația de a restitui integral sumele primite, în situația în care raporturile de muncă le încetează într-o perioadă mai mică de 12 luni de la data încadrării în muncă în temeiul următoarelor prevederi:

- art. 55 lit. b din Codul muncii (încetarea contractului individual de muncă ca urmare a convenției părților, la data convenită de acestea);
- art. 56 lit. g din Codul muncii (încetarea de drept a contractului individual de muncă ca urmare a condamnării penale la executarea unei pedepse privative de libertate, de la data rămânării definitive a hotărârii judecătorești);
- art. 56 lit. i din Codul muncii (încetarea de drept a contractului individual de muncă ca urmare a interzicerii exercitării unei profesii sau unei funcții, ca măsură de siguranță sau pedeapsă complementară, de la data rămânării definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a dispus interdicția);
- art. 61 lit. a din Codul muncii (încetarea contractului individual de muncă în cazul în care salariatul a săvârșit o abatere gravă sau abateri repetate de la regulile de disciplină a muncii sau de la cele stabilite prin contractul individual de muncă, contractul colectiv de muncă aplicabil sau regulamentul intern, ca sancțiune disciplinară);
- art. 79 din Codul muncii (demisia);
- art. 61 lit. b din Codul muncii (încetarea contractului individual de muncă în cazul în care salariatul este arestat preventiv pentru o perioadă mai mare de 30 de zile, în condițiile Codului de procedură penală), dacă au fost condamnați prin hotărâre judecătorească definitivă.

În legătură cu cele arătate trebuie evidențiat că, potrivit art. 76 din Legea nr. 76/2002, dacă raportul de muncă încetează potrivit art. 61 lit. b, angajații au obligația de a restitui integral sumele primite din bugetul asigurărilor pentru șomaj numai dacă există o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă; este firească o asemenea reglementare, deoarece, în timp ce măsura concedierii în temeiul art. 61 lit. b din Codul muncii nu are la bază culpa salariatului, ci pur și simplu absența sa de la lucru¹, obligația de restituire intervine numai dacă există culpă, respectiv o hotărâre judecătorească definitivă.

Între cazurile în care salariații au obligația de a restitui integral sumele primite din bugetul asigurărilor pentru șomaj nu figurează și ipoteza prevăzută de art. 56 lit. e din Codul muncii, potrivit căreia contractul individual de muncă încetează de drept „ca urmare a constatării nulității absolute a

¹ A se vedea I.T. Ștefănescu, *Tratat de dreptul muncii*, vol. I, *op.cit.*, p. 510;

contractului, de la data la care nulitatea a fost constatată prin acordul părților sau prin hotărâre judecătorească definitivă”, în condițiile în care cauza nulității ar putea fi însăși fapta culpabilă a salariatului.

De asemenea, între cazurile în care salariații au obligația de a restitui integral sumele primite din bugetul asigurărilor pentru șomaj nu se rețin prevederile art. 61 lit. d din Codul muncii, potrivit cărora angajatorul poate dispune concedierea „în cazul în care salariatul nu corespunde profesional locului de muncă în care este încadrat.”

Prin urmare, se subliniază că nu se reține culpa salariatului dacă este concediat pentru necorespondere profesională, așa cum s-a arătat deja în doctrina juridică.¹

12. Stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor

Conform art. 77 din Legea nr. 76/2002, stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor se realizează prin:

- a)** subvenționarea locurilor de muncă;
- b)** acordarea de credite în condiții avantajoase în vederea creării de noi locuri de muncă;
- c)** acordarea unor facilități.

12.1. Subvenționarea locurilor de muncă

Subvențiile se acordă, la solicitarea autorităților publice locale, angajatorilor cărora li s-au atribuit contracte cu respectarea reglementărilor în vigoare privind achizițiile publice pe o perioadă de cel mult 12 luni pentru fiecare persoană încadrată, din rândul șomerilor în baza unui contract individual de muncă pe perioadă determinată de cel mult 12 luni.

Cuantumul lunar al subvenției acordate este:

- a)** în perioada 1 aprilie - 31 octombrie, 70% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- b)** în perioada 1 noiembrie - 31 martie, un salariu de bază minim brut pe țară garantat în plată, la care se adaugă contribuțiile de asigurări sociale datorate de angajatori, aferente acestuia.

Art. 80 alin. 1 stabilește că angajatorii, care încadrează în muncă pe durată nedeterminată absolvenții ai unor instituții de învățământ, sunt scutiți pe o perioadă de 12 luni de plata contribuției datorate la bugetul

¹ A se vedea I.T.Ștefănescu, *Tratat de dreptul muncii*, vol.I, *op.cit*, p. 514.

asigurărilor pentru șomaj, aferentă absolvenților încadrați și primesc lunar, pe această perioadă, pentru fiecare absolvent:

a) 1 salariu de bază minim brut de țară garantat în plată, în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolvenții ciclului inferior al liceului sau ai școlilor de arte și meserii;

b) 1,2 salarii de bază minime brute pe țară garantate în plată, în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolvenții de învățământ secundar superior sau învățământ postliceal;

c) 1,5 salarii de bază minime brute pe țară garantate în plată, în vigoare la data încadrării în muncă, pentru absolvenții de învățământ superior.

În sensul Legii nr. 76/2002, prin absolvent al unei instituții de învățământ se înțelege persoana care a obținut o diplomă sau un certificat de studii, în condițiile legii, în una dintre instituțiile de învățământ gimnazial, profesional, special, liceal, postliceal sau superior, de stat ori particular, autorizat sau acreditat în condițiile legii (art. 82).

Absolvenții pot fi încadrați în condițiile arătate, o singură dată pentru fiecare formă de învățământ, în termen de 12 luni de la data absolvirii studiilor.

Aceste facilități se acordă doar dacă se încheie un contract individual de muncă pe durată nedeterminată, cu timp de lucru integral sau parțial, legea nefăcând distincție.

Angajatorii care încadrează în muncă pe durată nedeterminată absolvenți din rândul persoanelor cu handicap primesc lunar, pentru fiecare absolvent, sumele menționate pe o perioadă de 18 luni (art. 80 alin. 2).

Nu beneficiază de facilitățile prevăzute de art. 80 alin. 1 și 2 angajatorii care au obligația, potrivit legii, de a încadra în muncă absolvenți ai instituțiilor de învățământ.

Încadrarea în muncă pe o perioadă nedeterminată a absolvenților se va face numai pe posturi vacante (art. 53 alin. 1 din Normele metodologice). Nu sunt considerate posturi vacante cele care au fost reînființate după mai puțin de 6 luni de la data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu pe motivul reducerii personalului (art. 53 alin. 2 din Normele metodologice).

Suma lunară se acordă angajatorilor proporțional cu timpul efectiv lucrat de absolvenți în luna respectivă.

Măsurile de stimulare prevăzute nu se acordă pe perioadele în care raporturile de muncă sau de serviciu sunt suspendate.

Angajatorii care încadrează absolvenți în condițiile arătate sunt obligați să mențină raporturile de muncă sau de serviciu ale acestora cel puțin 3 ani de la data încheierii (art. 83 alin. 1).

Dacă după îndeplinirea obligații, angajatorii mențin raporturile de muncă sau de serviciu cu absolvenții încadrați primesc, pentru fiecare an de continuare a raporturilor de muncă sau de serviciu, un ajutor financiar egal cu suma aferentă contribuțiilor sociale datorate de angajatori pentru aceste persoane și virate, conform legii.

Ajutorul financiar poate fi acordat pe o perioadă de cel mult 2 ani. Angajatorii, conform art. 83 alin. 2 din Legea nr. 76/2002, în condițiile în care nu mențin, fără motivație obiectivă, raporturile de muncă ale persoanelor încadrate timp de cel puțin 3 ani de la data încheierii, sunt obligați să restituie sumele încasate din bugetul asigurărilor pentru șomaj plus dobânda Băncii Naționale a României, dacă respectivul contract individual de muncă a încetat din următoarele motive:

- art. 55 lit. b din Codul Muncii (încetarea contractului individual de muncă ca urmare a convenției părților, la data convenită de acestea);
- art. 56 lit. c din Codul Muncii¹;
- art. 56 lit. e din Codul Muncii (încetarea de drept a contractului individual de muncă ca urmare a constatării nulității absolute a contractului, de la data la care nulitatea a fost constatată prin acordul părților sau prin hotărâre judecătorească definitivă)
- art. 56 lit. f din Codul Muncii (încetarea de drept a contractului individual de muncă ca urmare a admiterii cererii de reintegrare în funcția ocupată de salariat a unei persoane concediate nelegal, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de reintegrare);
- Art. 65 din Codul Muncii (încetarea contractului individual de muncă determinată de desființarea locului de muncă ocupat de salariat din unul sau mai multe motive, fără legătură cu persoana acestuia).

În legătură cu obligația de restituire a angajatorului nu se ridică probleme, deoarece acesta este obligat să restituie în toate cazurile posibile.

Angajatorii care încadrează în muncă pe perioadă nedeterminată șomeri în vârstă de peste 45 de ani sau șomeri care sunt părinți unici susținători ai familiilor monoparentale sunt scutiți pe o perioadă de 12 luni de plata contribuției datorate la bugetul asigurărilor pentru șomaj, aferentă persoanelor încadrate din aceste categorii, și primesc lunar pe această perioadă, pentru fiecare persoană angajată din aceste

¹ La art. 56 din Codul muncii, lit. c (încetarea de drept a contractului individual de muncă ca urmare a dizolvării angajatorului persoană juridică, de la data la care persoana juridică își încetează existența) a fost abrogată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 55/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 788 din 18 septembrie 2006.

categorii, o sumă egală cu un salariu de bază minim brut pe țară garantat în plată, în vigoare, cu obligația menținerii raporturilor de muncă sau de serviciu cel puțin 2 ani (art. 85 alin. 1).

De facilitățile prevăzute, cu excepția contribuției la bugetul asigurărilor pentru șomaj datorată de angajator pentru persoanele respective beneficiază și angajatorii care încadrează în muncă pe durată nedeterminată persoane cu handicap și le mențin raporturile de muncă sau de serviciu cel puțin 2 ani, deși nu au obligația legală de a încadra astfel de persoane (art. 85 alin. 2).

Facilitățile prevăzute de art. 85 din Legea nr. 76/2002 sunt acordate doar angajatorilor care încadrează pe baza unui contract individual de muncă încheiat pe durată nedeterminată.

Angajatorii care încetează raporturile de muncă sau de serviciu ale persoanelor precizate de art. 85 alin. 1 și 2, anterior termenului de 2 ani sunt obligați să restituie în totalitate agențiilor pentru ocuparea forței de muncă sumele încasate pentru fiecare persoană, plus dobânda de referință a Băncii Naționale a României dacă încetarea acestora a avut loc în temeiul art. 55 lit. b, art. 56 lit. c¹, e, f, art. 65 din Codul muncii.

Angajatorii care încadrează în muncă șomeri care în termen de 3 ani de la data angajării îndeplinesc condițiile pentru a solicita pensia anticipată parțială sau de acordare a pensiei pentru limită de vârstă beneficiază lunar, pe perioada angajării, până la data îndeplinirii condițiilor respective, de o sumă egală cu un salariu de bază minim brut pe țară garantat în plată, acordată din bugetul asigurărilor pentru șomaj (art. 85 alin. 5).

Trebuie precizat faptul că nu beneficiază de facilitățile prevăzute la art. 85 alin. 1, 2 și 5 din Legea nr. 19/2000 angajatorii care în ultimii 2 ani au fost în raporturi de muncă sau de serviciu cu persoanele angajate din categoriile menționate.

12. 2. Acordarea de credite în condiții avantajoase

Pentru crearea de noi locuri de muncă prin înființarea sau dezvoltarea de întreprinderi mici și mijlocii, unități cooperatiste, asociații familiale, precum și activități independente desfășurate de persoane fizice autorizate se pot acorda, din bugetul asigurărilor pentru șomaj, credite în condiții avantajoase (art. 86 alin. 1).

¹ Abrogată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 55/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 788 din 18 septembrie 2006.

Angajatorii care primesc credite din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile art. 86, beneficiază de reducere la plata contribuției numai pentru șomerii încadrați peste nivelul de 50% din locurile de muncă nou-create (art. 94 alin. 1).

Creditele se acordă în baza unor proiecte de fezabilitate, proporțional cu numărul de locuri de muncă ce vor fi create, pentru o perioadă de cel mult 3 ani, pentru investiții, inclusiv perioada de grație de maximum 6 luni și, respectiv, un an pentru asigurarea producției, cu o dobândă de 50% din dobânda de referință a Băncii Naționale a României.

În județele în care rata medie anuală a șomajului s-a situat peste rata medie anuală a șomajului pe țară, comunicată de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, creditele se acordă în anul calendaristic următor cu o dobândă de 25% din dobânda de referință a Băncii Naționale a României.

Beneficiază de credite, în condițiile legii, cu dobânda prevăzută și persoanele în vârstă de până la 30 de ani, care au statut de student pentru prima dată și urmează studiile la cursuri de zi la o instituție de învățământ superior de stat sau particular, autorizată sau acreditată, în condițiile legii. Creditele se acordă studenților care înființează sau dezvoltă, individual sau împreună cu alți studenți care îndeplinesc condițiile legale, întreprinderi mici și mijlocii, unități cooperatiste, asociații familiale sau care desfășoară în mod independent o activitate economică în calitate de persoană fizică autorizată.

Beneficiarii de aceste credite trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să aibă cel mult 249 de angajați și/sau membri cooperatori cu raporturi de muncă sau de serviciu;
- b) activitatea de bază să se realizeze în producție, servicii sau în turism;
- c) pe cel puțin 60% din numărul locurilor de muncă nou-create prin înființarea sau dezvoltarea de întreprinderi mici și mijlocii ori de unități cooperatiste să fie încadrat personal provenind din rândul șomerilor înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă;
- d) personalul încadrat în condițiile prevăzute la lit. c să fie menținut în activitate cel puțin 3 ani;
- e) locurile de muncă avute în vedere la acordarea de credite să nu fie locurile de muncă vacante, rezultate în urma încetării raporturilor de muncă a unor angajați în ultimele 12 luni premergătoare încheierii contractului de creditare.

Pentru acordarea creditelor în condiții avantajoase sau a fondurilor nerambursabile, contribuția beneficiarului trebuie să fie de cel puțin 25% din valoarea proiectului de fezabilitate depus.

Beneficiarii de credite sau de fonduri nerambursabile au obligația de a menține locurile de muncă nou-create pentru o perioadă minimă de 5 ani.

Capitolul al IV - lea: Pensile și alte drepturi de asigurări sociale

1. Caracteristici ale sistemului public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale potrivit Legii nr. 19/2000¹

Dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită prin sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, denumit în continuare sistemul public.

Sistemul public se organizează și funcționează având ca principii de bază:

- a) **principiul unicității**, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept;
- b) **principiul egalității**, care asigură tuturor participanților la sistemul public, contribuabili și beneficiari, un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;
- c) **principiul solidarității sociale**, conform căruia participanții la sistemul public își asumă reciproc obligații și beneficiază de drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000; modificată și completată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 49/2001, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 161 din 30 martie; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 9/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 167 din 17 martie 2003; completată prin: Legea nr. 276/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 574 din 29 iunie 2004; Legea nr. 352/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 683 din 29 iulie 2004; modificată prin: Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 59/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 804 din 31 august 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 67/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 855 din 17 septembrie 2004; Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 98/2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 637 din 20 iulie 2005; Legea nr. 44/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 220 din 10 martie 2006; completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 287 din 30 martie 2006; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 46/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 565 din 29 iunie 2006; modificată și completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 69/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 788 din 18 septembrie 2006, aprobată prin Legea nr. 512/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 16 din 10 ianuarie 2007.

d) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public, drepturile de asigurări sociale exercitându-se corelativ cu îndeplinirea obligațiilor;

e) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice, participante la sistemul public, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

f) principiul repartiției, pe baza căruia fondurile realizate se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public, conform legii;

g) principiul autonomiei, bazat pe administrarea de sine - stătătoare a sistemului public, conform legii.

2. Sisteme de reglementare

În ceea ce privește reglementarea drepturilor de asigurări sociale, altele decât pensiile, au intervenit modificări legislative majore.

Astfel:

A). Prin dispozițiile art. 60 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate¹ au fost abrogate prevederile referitoare la concediul și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă, concediul și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, concediul și indemnizația pentru maternitate, concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav, cuprinse în art. 7, 26, 27, 35, art. 98 - 101, art. 103 - 125, art. 129 - 134 și la art. 136 - 138 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

B). Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului² a abrogat, prin prevederile art. 28 alin. 2, dispozițiile referitoare la concediul și indemnizația

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005; aprobată prin Legea nr. 399/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 901 din 6 noiembrie 2006; modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr. 35/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 675 din 7 august 2006; modificată prin Ordonanță de Urgență a Guvernului nr. 91/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 958 din 28 noiembrie 2006.

² Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1008 din 14 noiembrie 2005; aprobată prin Legea nr. 7/2007, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 33 din 17 ianuarie 2007.

pentru creșterea copilului, cuprinse în art. 98, 99, 121, 122, 123, 125, 125¹, 129 și 138 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

Așadar, în prezent, Legea nr. 19/2000 reglementează sistemul public de pensii, iar, în ceea ce privește celelalte drepturi de asigurări sociale, numai ajutorul de deces. Dispozițiile privind concediul și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă, concediul și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, concediul și indemnizația pentru maternitate, concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav sunt cuprinse în Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, iar concediul și indemnizația pentru creșterea copilului sunt reglementate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005.

3. Pensiile

3.1. Persoanele asigurate (asigurații)

Asigurații pot fi:

- cetățeni români;
- cetățeni ai altor state sau apatrizi, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reședința în România.

Asigurarea este obligatorie sau facultativă.

A). Conform art. 5 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 sunt asigurate **obligatoriu:**

I. salariații și funcționarii publici;

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești ale căror drepturi și obligații sunt asimilate cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

III. persoanele care beneficiază de drepturi bănești lunare ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile legii, denumite în continuare șomeri;

IV. persoanele care realizează un venit brut pe an calendaristic, echivalent cu cel puțin 3 salarii medii brute și care se află în una dintre situațiile următoare:

- a) asociat unic, asociați, comanditari sau acționari;

- b) administratori¹;
- c) membri ai asociației familiale;
- d) persoane autorizate să desfășoare activități independente;
- e) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;
- f) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale;

V. persoanele care realizează prin cumul venituri brute pe an calendaristic, echivalente cu cel puțin 3 salarii medii brute și care se regăsesc în două sau mai multe situații prevăzute la pct. IV.

B). Potrivit art. 5 alin. 2 din Legea nr. 19/2000, în sistemul public, asigurarea **facultativă** este posibilă pe bază de contract de asigurare socială în cazul:

- celorlalte persoane care nu se regăsesc în situațiile prevăzute mai sus;
- celor care nu se află în plata unor prestații de asigurări sociale în sistemul public;
- persoanelor care nu se regăsesc în situațiile prevăzute de art. 38 alin. 1 lit. b și c din Legea nr. 19/2000²;
- celor care nu sunt asigurate în alte sisteme de asigurări sociale, neintegrate în sistemul public.

În concluzie, prin Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale se creează un regim dublu de asigurări sociale, și anume:

-**obligatoriu**, prin efectul legii, pentru persoanele care își desfășoară activitatea în situațiile prevăzute la art. 5 alin. 1;

-**facultativ**, în temeiul contractului de asigurare socială, în cazurile precizate de art. 5 alin. 2.

În sistemul public, evidența drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale se realizează pe baza codului personal de asigurări sociale, care este codul numeric personal.

¹ A se vedea supra Cap. al II - lea, pct. 3, lit. **B).**, nota 1.

² Art. 38 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 prevede: "În sistemul public se asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive, denumite în continuare perioade asimilate, în care asiguratul:
a)....."

b) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora;

c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat."

3.2. Declarația de asigurare

A). Angajatorii¹ precum și instituțiile care efectuează plata drepturilor de șomaj sunt obligați să depună în fiecare lună, în termenul stabilit de Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale (C.N.P.A.S.), la casa teritorială de pensii în raza căreia se află sediul angajatorului declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat. Această declarație constituie titlu de creanță și devine titlu executoriu la data la care creanța bugetară este scadentă conform legii (art. 6 din Legea nr. 19/2000).

B). Persoanele prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. IV și V², care au împlinit vârsta de 18 ani, sunt obligate să depună declarația de asigurare la casa teritorială de pensii în raza căreia se află domiciliul asiguratului, în termen de 30 de zile de la încadrarea în situațiile menționate (art. 6 alin. 2 din Legea nr. 19/2000).

Persoane prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. IV și V din Legea nr. 19/2000 **sunt exceptate** de la obligativitatea depunerii declarației de asigurare dacă:

- a) beneficiază de una dintre categoriile de pensii prevăzute de lege;

¹ Au calitatea de angajatori, în sensul Legii nr. 19/2000, persoanele juridice sau fizice la care își desfășoară activitatea asigurații menționați la: art. 5 alin. 1 pct. I (salariații și funcționarii publici); art. 5 alin. 1 pct. II (persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești).

² Potrivit art. 5 alin. 1: ” În sistemul public sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

.....

IV. persoanele care realizează un venit brut pe an calendaristic, echivalent cu cel puțin 3 salarii medii brute și care se află în una dintre următoarele situații: asociat unic, asociați, comanditari sau acționari; administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare sau de management; membri ai asociației familiale; persoane autorizate să desfășoare activități independente; persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora; alte persoane care realizează venituri din activități profesionale.

V. persoanele care realizează prin cumul venituri brute pe an calendaristic, echivalente cu cel puțin 3 salarii medii brute și care se regăsesc în două sau mai multe situații prevăzute la pct. IV .”

- b) se regăsesc în situațiile prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. I, II și III din lege, și anume: sunt salariați sau au calitatea de funcționari publici; desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești ale căror drepturi și obligații sunt asimilate cu cele ale persoanelor care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă; sunt șomeri.

3.3. Contribuția de asigurări sociale

Sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale presupune plata contribuției de asigurări sociale.

Conform art. 18 alin. 1 din Legea nr. 19/2000, în sistemul public sunt contribuabili, după caz:

- a) asigurații care datorează contribuții individuale de asigurări sociale;
- b) angajatorii;
- c) persoanele juridice la care își desfășoară activitatea asigurații prevăzuți la art. 5 alin. 1 pct. II, și anume: persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori;
- d) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, titulara bugetului asigurărilor pentru șomaj;
- e) persoanele prevăzute la art. 5 alin. 2 din Legea nr. 19/2000 care încheie contract de asigurare socială, respectiv asigurații în mod facultativ.

Cotele de contribuții de asigurări sociale sunt diferențiate în funcție de condițiile de muncă normale, deosebite sau speciale. Ele se aprobă anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Astfel, în acord cu prevederile art. 22 alin. 1 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007¹, cotele de contribuție de asigurări sociale se stabilesc după cum urmează:

- a) pentru condiții normale de muncă - 29%;
- b) pentru condiții deosebite de muncă - 34%;
- c) pentru condiții speciale de muncă - 39%.

Locurile de muncă normale sunt constituite din majoritatea locurilor de muncă existente la agenții economice pentru care Legea nr. 19/2000 nu menționează, în mod expres, criteriile pe care trebuie să le îndeplinească.

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1047 din 29 decembrie 2006.

În sensul Legii nr. 19/2000, *locurile de muncă în condiții deosebite* sunt cele care, în mod permanent sau în anumite perioade, pot afecta esențial capacitatea de muncă a asiguraților din cauza gradului mare de expunere la risc (art. 19 alin. 1).

Locurile de muncă în condiții deosebite se stabilesc prin contractul colectiv de muncă sau, în cazul în care nu se încheie contracte colective de muncă, prin decizia organului de conducere.

În toate cazurile, avizul inspectoratului teritorial de muncă este obligatoriu pentru încadrarea locurilor de muncă în condiții deosebite.

Locurile de muncă în condiții speciale sunt cele din:

a) unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă;

b) activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații;

c) aviația civilă, pentru personalul navigant prevăzut în anexa nr. 1 la Legea nr. 19/2000;

d) activitatea artistică desfășurată în profesiile prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 19/2000.

Alte locuri de muncă în condiții speciale decât cele prevăzute pot fi stabilite numai prin lege¹.

Contribuția de asigurări sociale se datorează din momentul încadrării în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. 1 din Legea nr. 19/2000² sau de la data încheierii contractului de asigurare socială.

¹ A se vedea, în acest sens, Anexa nr. 1 din Legea nr. 226/2006 privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 509 din 13 iunie 2006.

² Potrivit art. 5. alin. 1, în sistemul public sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

I. salariații și funcționarii publici;

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

III. persoanele care beneficiază de drepturi bănești lunare, ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile legii, denumite în continuare șomeri;

IV. persoanele care realizează un venit brut pe an calendaristic, echivalent cu cel puțin 3 salarii medii brute și care se află în una dintre situațiile următoare:

a) asociat unic, asociați, comanditari sau acționari;

b) administratori;

c) membri ai asociației familiale;

d) persoane autorizate să desfășoare activități independente;

e) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;

A). *Contribuția individuală de asigurări sociale* se datorează de asigurații prevăzuți la art. 5 alin. 1 pct. I și II, iar cota acestei contribuții se stabilește prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Cota contribuției individuale de asigurări sociale este de 9,5%, indiferent de condițiile de muncă (art. 22 alin. 2 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007).

Baza lunară de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale în cazul asiguraților o constituie salariile brute lunare sau venitul brut lunar.

B). *Contribuția de asigurări sociale datorată de către angajatori* reprezintă diferența dintre nivelul cotelor de contribuții de asigurări sociale stabilite diferențiat, în funcție de condițiile de muncă, prin legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat și nivelul cotei contribuției individuale de asigurări sociale.

Baza lunară de calcul în acest caz o constituie fondul total de salarii brute lunare.

C). Asigurații prevăzuți la art. 5 alin. 1 pct. IV și V și la alin. 2 al aceluiași articol din Legea nr. 19/2000 datorează integral cota de contribuție de asigurări sociale corespunzătoare condițiilor de muncă în care își desfășoară activitatea.

Baza lunară de calcul în cazul asiguraților prevăzuți la art. 5 alin. 1 pct. IV și V o reprezintă venitul brut realizat, iar în cazul celor prevăzuți de art. 5 alin. 2 (asigurați în mod facultativ) venitul lunar asigurat.

D). *Contribuția de asigurări sociale pentru șomeri* se suportă integral din bugetul asigurărilor pentru șomaj la nivelul cotei stabilite pentru condiții normale de muncă care este de 29 %.

E). *Contribuția de asigurări sociale pentru persoanele care beneficiază de plăți compensatorii* se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj la nivelul cotei contribuției individuale de asigurări sociale.

3.4. Calculul și plata contribuției de asigurări sociale

A). Calculul și plata contribuției de asigurări sociale datorate de către *salariați, funcționari publici, persoane care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorităților executive, legislative sau judecătorești, membri cooperatori* și de către *angajatorii acestora* se realizează lunar de către angajatori.

f) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale;

V. persoanele care realizează prin cumul venituri brute pe an calendaristic, echivalente cu cel puțin 3 salarii medii brute și care se regăsesc în două sau mai multe situații prevăzute la pct. IV.

B). Calculul și plata contribuției de asigurări sociale pentru *șomeri* se efectuează lunar de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

C). Plata contribuției de asigurări sociale datorate de *asigurații prevăzuți la art. 5 alin. 1 pct. IV și V și de asigurații în mod facultativ* se face lunar de către aceștia, pe baza calculului efectuat și comunicat de casele teritoriale de pensii la care sunt asigurați.

Trebuie evidențiat că plata contribuției de asigurări sociale în cazul asiguraților în mod facultativ se poate face și anticipat, pe o perioadă de cel mult 12 luni, calculată de la data la care se face plata. În aceste situații, stagiul de cotizare este corespunzător timpului efectiv parcurs în interiorul perioadei pentru care s-a efectuat plata.

3.5. Sumele pentru care nu se datorează contribuția de asigurări sociale

Contribuția de asigurări sociale nu se datorează asupra sumelor reprezentând:

- a) drepturile plătite, potrivit dispozițiilor legale, în cazul încetării raporturilor de muncă, încetării raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici, încetării mandatului sau a calității de membru cooperativ, altele decât cele acordate potrivit legii pentru perioada de preaviz;
- b) diurnele de deplasare și de delegare, indemnizațiile de delegare, detașare și transfer precum și drepturile de autor;
- c) sumele reprezentând participarea salariaților la profit;
- d) premii și alte drepturi exceptate prin legi speciale.

3.6. Termenele de plată a contribuției de asigurări sociale

Art. 29 din Legea nr. 19/2000 prevede că termenele de plată a contribuției de asigurări sociale sunt:

a) data stabilită pentru plata drepturilor salariale pe luna în curs, în cazul angajatorilor care efectuează plata drepturilor salariale lunar, dar nu mai târziu de data de 20 a lunii următoare celei pentru care se datorează plata;

b) data stabilită pentru plata chenzinei a 2-a, în cazul angajatorilor ce efectuează plata drepturilor salariale chenzinal, dar nu mai târziu de data de 20 a lunii următoare celei pentru care se datorează plata;

c) până la sfârșitul lunii pentru luna în curs, în cazul asiguraților prevăzuți la art. 5 alin. 1 pct. IV și V și alin. 2 al aceluiași articol;

d) până la data de 20 a lunii următoare celei pentru care se efectuează plata drepturilor ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în cazul șomerilor.

Angajatorii, indiferent de forma de proprietate, vor depune în bancă, o dată cu documentația pentru plata salariilor și a altor venituri ale asiguraților și documentele pentru plata contribuțiilor datorate bugetului asigurărilor sociale de stat, plățile efectuându-se simultan, sub control bancar.

În cazul neachitării la termen a contribuțiilor datorate bugetului asigurărilor sociale de stat, casele teritoriale de pensii vor proceda la aplicarea măsurilor de executare silită pentru încasarea sumelor cuvenite.

Neplata contribuției de asigurări sociale la termenele stabilite de art. 29 din Legea nr. 19/2000 generează plata unor majorări calculate pentru fiecare zi de întârziere, până la data achitării sumei datorate inclusiv. Sumele reprezentând majorările de întârziere se fac venit la bugetul asigurărilor sociale de stat.

3.7. Stagiul de cotizare

Constituie stagiul de cotizare perioadele în care persoanele au plătit contribuții de asigurări sociale în sistemul public din România precum și în alte țări, în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care România este parte (art. 8 alin.1 din Legea nr. 19/2000).

Asiguratul beneficiază de toate drepturile de asigurări sociale prevăzute de lege și în cazul în care i s-a reținut contribuția individuală de asigurări sociale, iar angajatorul nu și-a achitat, potrivit legii, contribuția datorată în calitatea sa de contribuabil pe o perioadă mai mică sau egală cu 6 luni, considerate după data de 1 aprilie 2001 până la data solicitării dreptului.

În cazul în care contribuția individuală de asigurări sociale a fost reținută, iar angajatorul nu și-a plătit contribuția datorată conform legii pe o perioadă mai mare de 6 luni considerate după data de 1 aprilie 2001 până la data solicitării dreptului, asiguratul nu poate beneficia de pensia anticipată sau de pensia anticipată parțială până la achitarea integrală de către angajator a contribuțiilor datorate și a majorărilor de întârziere aferente. În această situație asiguratul poate beneficia de pensie pentru limită de vârstă, pensie de invaliditate și pensie de urmaș, în condițiile prevăzute de lege.

Drepturile de asigurări sociale cuvenite în sistemul public din România se pot transfera în țările în care asigurații își stabilesc domiciliul sau reședința, în condițiile reglementate prin acorduri și convenții internaționale la care România este parte. De asemenea, potrivit alin. 3 al aceluiași articol, prestațiile de asigurări sociale aferente drepturilor prevăzute la alin. 2 pot fi transferate în alte țări, în condițiile reglementate prin acorduri și convenții internaționale la care România este parte, în moneda țărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit.

Art. 38 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 prevede că în sistemul public se asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive, denumite în continuare perioade asimilate, în care asiguratul:

a) a beneficiat sau beneficiază de drepturi de asigurări sociale, cu excepția celor prevăzute la art. 40 lit. a (pensia pentru limită de vârstă), lit.b (pensia anticipată), lit.c (pensia anticipată parțială) și lit.e (pensia de urmaș);

b) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora; asigurații care au absolvit mai multe instituții de învățământ superior beneficiază de asimilarea, ca stagiul de cotizare, a unei singure perioade de studii, la alegere.

c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat.

Stagiul de cotizare se certifică asiguraților anual, din oficiu, de către Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale, prin casele teritoriale de pensii.

Stagiul de cotizare se certifică și la cererea asiguraților, contra cost, oricând în timpul anului.

Stagiul de cotizare se comunică asiguraților prin certificatul privind stagiul de cotizare și punctajul realizat în sistemul asigurărilor sociale de stat. Anual, până la data de 31 martie, casa teritorială de pensii eliberează fiecărui asigurat certificatul pentru anul calendaristic precedent.

Pentru perioadele de asigurare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, certificarea stagiului de cotizare și a punctajului asiguratului se va face treptat, pe măsura preluării și prelucrării datelor din carnetele de muncă, carnetele de asigurări sociale sau din alte acte prevăzute de lege pe baza cărora se poate stabili că s-a achitat contribuția de asigurări sociale¹.

3.8. Noțiunea și categoriile de pensii

Pensia reprezintă venit de înlocuire acordat pentru pierderea totală sau parțială a veniturilor profesionale ca urmare a bătrâneții sau atingerii unei vârste, invalidității sau decesului persoanei asigurate².

¹ A se vedea Ordinul nr. 98 din 9 februarie 2006 pentru aprobarea procedurilor de predare/primire a carnetelor de muncă la casele teritoriale de pensii, publicat în "Monitorul Oficial al României", nr. 190 din 28 februarie 2006.

² A se vedea A.Țiclea, C.Tufan, *Dreptul securității sociale - curs universitar, op. cit.*, p. 57.

În sistemul public, conform art. 40 alin.1 din Legea nr. 19/2000, se acordă următoarele categorii de pensii:

- a) pensia pentru limită de vârstă;
- b) pensia anticipată;
- c) pensia anticipată parțială;
- d) pensia de invaliditate;
- e) pensia de urmaș.

În sistemul public de pensii au dreptul la pensie următoarele categorii de persoane:

- asigurații prevăzuți la art. 5 din Legea nr. 19/2000 (respectiv, asigurații obligatoriu și cei în mod facultativ);
- asigurații care satisfac obligații militare (art. 53 alin. 2 din Legea nr. 19/2000);
- elevii, ucenicii și studenții care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă ca urmare a bolilor profesionale sau a accidentelor de muncă survenite în timpul și din cauza practicii profesionale (art. 53 alin. 3 din Legea nr. 19/2000);
- persoanele care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă și mării mutilați, ca urmare a participării la evenimentele revoluționare din decembrie 1989, dacă erau cuprinși într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din această cauză (art. 53 alin. 4 din Legea nr. 19/2000);
- persoanele care la data solicitării drepturilor de pensie nu mai au calitatea de asigurat;
- urmașii celor prevăzuți mai sus, respectiv copiii și soțul supraviețuitor (art. 65 din Legea nr. 19/2000).

3.8.1. Pensia pentru limită de vârstă

A). Condițiile pentru vârstă și stagiul de cotizare

Pensia pentru limită de vârstă se acordă asiguraților care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare realizat în sistemul public (art. 41 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

Vârsta standard de pensionare este de 60 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați.

Stagiul minim de cotizare atât pentru femei, cât și pentru bărbați este de 15 ani.

Conform art. 41 alin. 4, stagiul complet de cotizare este de 30 de ani pentru femei și de 35 de ani pentru bărbați.

Asigurații care îndeplinesc condițiile legale pentru obținerea unei pensii pentru limită de vârstă, cu excepția pensiei anticipate și a pensiei anticipate parțiale, își pot continua activitatea numai cu acordul angajatorului.

În situația asiguraților care au depus cerere de pensionare, angajatorii acestora nu pot dispune încetarea raporturilor de muncă, de serviciu sau a calității de membru cooperador, după caz, în vederea pensionării, decât după primirea deciziei de admitere a cererii de pensionare.

Doar în cazul în care salariatul îndeplinește condițiile de vârstă standard și stagiul de cotizare și nu a solicitat pensionarea în condițiile legii, angajatorul poate dispune concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului, potrivit art. 61 lit. e din Codul muncii.

B). Cazurile de reducere a vârstelor de pensionare

a) Asigurații care au realizat stagiul complet de cotizare și care și-au desfășurat activitatea total sau parțial în condiții deosebite de muncă au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare (art. 42 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

Însă, vârstele de pensionare reduse nu pot fi mai mici de 50 de ani pentru femei și de 55 de ani pentru bărbați.

b) Asigurații care și-au desfășurat activitatea în locurile de muncă în condiții speciale prevăzute la art. 20 lit. a, respectiv în unitățile miniere, și care au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 20 de ani în aceste condiții beneficiază de pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 45 de ani (art. 43 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

c) Asigurații care și-au desfășurat activitatea în locurile de muncă speciale prevăzute la art. 20 lit. c (aviația civilă, conform anexei nr. 1 din Legea nr. 19/2000) și lit.d (activitatea artistică desfășurată în profesiile prevăzute în anexa nr. 2 din Legea nr. 19/2000) și care au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare cu 15 ani (art. 43 alin. 2 din Legea nr. 19/2000).

d) Asigurații care și-au desfășurat activitatea în locurile de muncă speciale prevăzute la art. 20 lit. b (respectiv, activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații) și care au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 15 ani în zona I

de expunere la radiații sau de 17 ani în zona II de expunere la radiații beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă (art. 43 alin. 3).

Criteriile de încadrare a activităților de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare din zonele I și II de expunere la radiații se stabilesc prin hotărâre a Guvernului¹, la propunerea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale și a Ministerului Sănătății și Familiei, în urma consultării Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare.

Asigurații care au realizat stagii de cotizare atât în condiții deosebite, cât și în condiții speciale de muncă beneficiază, cumulativ, de reducerea vârstelor standard de pensionare, corespunzătoare fiecărei situații, fără ca această reducere să depășească 12 ani.

e) Potrivit art. 47 alin. 1 din Legea nr. 19/2000, persoanele asigurate care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în funcție de gradul handicapului, beneficiază de reducerea stagiilor de cotizare și a vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 3 din Legea nr. 19/2000, astfel:

- cu 15 ani, dacă au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap grav;
- cu 10 ani, dacă au realizat cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap accentuat;
- cu 10 ani, dacă au realizat stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap mediu.

f) Asigurații nevăzători beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege (art. 47 alin. 2).

g) Beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 6 luni pentru fiecare an de privare de libertate, de deportare în străinătate după data de 23 august 1944 și/sau de prizonierat asigurații cu stagiul complet de cotizare, cărora li s-au stabilit drepturi privind vechimea în muncă în condițiile prevăzute la art. 1 alin. 1 lit. a, b și c și alin. 2 din Decretul - lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945 precum și celor deportate în străinătate ori aflate în prizonierat² (art. 48).

¹ A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 583/2001 privind stabilirea criteriilor de încadrare a activităților de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare din Zonele I și II de expunere la radiații, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 349 din 29 iunie 2001.

² Republicat în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 118 din 18 martie 1998. Art. 1 alin. 1 din Decretul nr. 118/1990 precizează: „Constituie vechime în muncă și se ia în considerare la stabilirea pensiei și a celorlalte

h) Conform art. 48² alin. 1 din Legea nr. 19/2000, femeile care au realizat stagiul complet de cotizare și care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut până la vârsta de 10 ani beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare după cum urmează:

- cu un an - pentru 3 copii;
- cu doi ani - pentru 4 sau mai mulți copii.

Reducerea vârstei nu poate fi cumulată cu o altă reducere prevăzută de Legea nr. 19/2000 sau de legile speciale. Vârsta de pensionare redusă nu poate fi mai mică de 55 de ani.

3.8.2. Pensia anticipată

Asigurații care au depășit stagiul complet de cotizare¹ cu cel puțin 10 ani pot solicita pensia anticipată cu cel mult 5 ani înaintea vârstelor standard de pensionare care sunt 60 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați (art. 49 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

De reținut este faptul că la stabilirea stagiului de cotizare pentru acordarea pensiei anticipate nu se au în vedere:

- perioadele necontributive în care asiguratul a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar precum și cele în care este satisfăcut serviciul militar;
- perioadele în care asiguratul a beneficiat de pensie pentru invaliditate.

Cuantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții cu cel al pensiei pentru limită de vârstă.

La împlinirea vârstelor standard de pensionare, pensia anticipată devine pensie pentru limită de vârstă și se recalculează prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare.

3.8.3. Pensia anticipată parțială

drepturi ce se acordă, în funcție de vechimea în muncă, timpul cât o persoană, după data de 6 martie 1945, pe motive politice: **a)** a executat o pedeapsă privativă de libertate în baza unei hotărâri judecătorești rămase definitivă sau a fost lipsită de libertate în baza unui mandat de arestare preventivă pentru infracțiuni politice; **b)** a fost privată de libertate în locuri de deținere în baza unor măsuri administrative sau pentru cercetări de către organele de represiune; **c)** a fost internată în spitale de psihiatrie (...).“

¹ Stagiul complet de cotizare este de 30 de ani pentru femei și de 35 de ani pentru bărbați, potrivit art. 41 alin. 4 din Legea nr. 19/2000.

Art. 50 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 dispune că asigurații care au realizat stagiile complete de cotizare precum și cei care au depășit stagiul complet de cotizare cu până la 10 ani pot solicita pensie anticipată parțială cu reducerea vârstelor standard de pensionare cu cel mult 5 ani.

La fel ca și în cazul pensiei anticipate, la stabilirea stagiului de cotizare pentru acordarea pensiei anticipate parțiale nu se au în vedere:

- perioadele necontributive în care asiguratul a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar precum și cele în care este satisfăcut serviciul militar;
- perioadele în care asiguratul a beneficiat de pensie pentru invaliditate.

Cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare.

La împlinirea vârstelor standard de pensionare prevăzute de lege, pensia anticipată parțială devine pensie pentru limită de vârstă.

3.8.4. Pensia de invaliditate

A). Art. 53 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 stabilește că au dreptul la pensie de invaliditate asigurații care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza:

- a) accidentelor de muncă, conform legii;
- b) bolilor profesionale și tuberculozei;
- c) bolilor obișnuite și accidentelor care nu au legătură cu munca.

În cazul în care invaliditatea s-a ivit ca urmare a unui accident de muncă, a unei boli profesionale, a tuberculozei precum și în situația în care invaliditatea s-a ivit în timpul și din cauza îndeplinirii obligațiilor militare, asiguratul poate beneficia de pensie de invaliditate, indiferent de stagiul de cotizare.

De asemenea, beneficiază de pensie de invaliditate, conform art. 53 alin. 2 din Legea nr. 19/2000:

- asigurații care satisfac obligații militare - în condițiile prevăzute la art. 53 alin. 1 din Legea nr. 19/2000;
- elevii, ucenicii și studenții care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza accidentelor sau bolilor profesionale survenite în timpul și din cauza practicii profesionale - în condițiile prevăzute la art. 53 alin. 1 lit. a din Legea nr. 19/2000.

- persoanele care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de muncă și mării mutilați, ca urmare a participării la evenimentele revoluționare din decembrie 1989, care erau cuprinși într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din această cauză; aceste persoane au dreptul și la pensie de invaliditate, indiferent de vechimea în muncă, pe timpul cât durează invaliditatea, stabilită în aceleași condiții în care se acordă pensia de invaliditate persoanelor care au suferit accidente de muncă.

La împlinirea vârstei standard sau a vârstei standard reduse conform legii pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă, beneficiarul pensiei de invaliditate poate opta pentru cea mai avantajoasă dintre pensii, dar indemnizația pentru însoțitor se menține, indiferent de pensia pentru care se optează (art. 64 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

B). Gradele de invaliditate

Art. 54 din Legea nr. 19/2000 stabilește că în raport cu cerințele locului de muncă și cu gradul de reducere a capacității de muncă, invaliditatea este:

a) de gradul I, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă, a capacității de autoservire, de autoconducție sau de orientare spațială, invalidul necesitând îngrijire sau supraveghere permanentă din partea altei persoane; potrivit art. 61 alin. 1, pensionarii de invaliditate încadrați în gradul I de invaliditate au dreptul, în afara pensiei, la o indemnizație pentru însoțitor, în quantum fix.

Cuantumul fix al indemnizației pentru însoțitor, în cazul pensionarilor de invaliditate încadrați în gradul I de invaliditate, se stabilește în anul 2007 la nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată (art. 19 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale se stat pe anul 2007).

b) de gradul II, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă, cu posibilitatea invalidului de a se autoservi, de a se autoconduce și de a se orienta spațial, fără ajutorul altei persoane;

c) de gradul III, caracterizată prin pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, invalidul putând să presteze o activitate profesională.

Încadrarea sau neîncadrarea într-un grad de invaliditate se face prin decizie emisă de către medicul expert al asigurărilor sociale, în termen de 30 de zile de la data înregistrării cererii, însoțită de documentația necesară.

Împotriva deciziei se poate face contestație la casa teritorială de pensii, în termen de 30 de zile de la comunicare.

Decizia de încadrare sau de neîncadrare într-un grad de invaliditate, necontestată în termen, este definitivă

La soluționarea contestației, casa teritorială de pensii consultă Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă. Avizul Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă este obligatoriu și rămâne definitiv.

Termenul de rezolvare a contestației este de 45 de zile de la data înregistrării acesteia.

C. Revizuirea medicală

Pensionarii de invaliditate sunt supuși revizuirii medicale, în funcție de afecțiune, la intervale de 6 - 12 luni, până la împlinirea vârstelor standard de pensionare, la termenele stabilite de casele teritoriale de pensii.

Revizuirea medicală se poate efectua și la cererea pensionarilor, dacă starea sănătății lor s-a îmbunătățit sau, după caz, s-a agravat.

După fiecare revizuire, medicul expert al asigurărilor sociale din cadrul casei teritoriale de pensii emite o nouă decizie prin care se stabilește, după caz:

- a) menținerea în același grad de invaliditate;
- b) încadrarea în alt grad de invaliditate;
- c) încetarea calității de pensionar de invaliditate, ca urmare a redobândirii capacității de muncă.

Dreptul la pensie de invaliditate se modifică sau încetează începând cu luna următoare celei în care s-a emis decizia de revizuire medicală.

Neprezentarea, din motive imputabile pensionarului, la revizuirea medicală atrage suspendarea plății pensiei începând cu luna următoare celei în care era prevăzută revizuirea medicală.

Nu sunt supuși revizuirii medicale periodice pensionarii de invaliditate care:

- a) prezintă invalidități care afectează ireversibil capacitatea de muncă;
- b) au împlinit vârstele prevăzute de prezenta lege pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă;
- c) au vârsta mai mică cu până la 5 ani față de vârsta standard de pensionare și au realizat stagiile complete de cotizare, conform prezentei legi.

Pensionarii de invaliditate, cu excepția celor care nu sunt supuși revizuirii medicale periodice, sunt obligați să urmeze programele recuperatorii întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale care a emis decizia de încadrare în grad de invaliditate, în vederea reintegrării socioprofesionale în aceeași muncă sau în alta.

Neîndeplinirea, din motive imputabile pensionarului, a acestei obligații atrage suspendarea plății pensiei începând cu luna următoare constatării.

Suspendarea plății pensiei încetează cu luna următoare reluării sau, după caz, începerii programelor recuperatorii.

3.8.5. Pensia de urmaș

Au dreptul la pensie de urmaș copiii și soțul supraviețuitor, dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii (art. 65 din Legea nr. 19/2000).

A). Potrivit art. 66, copiii au dreptul la pensie de urmaș:

- a)** până la vârsta de 16 ani;
- b)** dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;
- c)** pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile prevăzute la lit. a sau b.

B). În cazul soțului supraviețuitor trebuie evidențiat că:

- a)** soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș pe tot timpul vieții, la împlinirea vârstei standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani (art. 67 alin. 1);
- b)** în cazul în care durata căsătoriei este mai mică de 15 ani, dar de cel puțin 10 ani, cuantumul pensiei de urmaș se diminuează cu 0,5% pentru fiecare lună, respectiv 6,0% pentru fiecare an de căsătorie în minus (art. 67 alin. 2);
- c)** soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă, pe perioada în care este invalid de gradul I sau II, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 1 an (art. 68 alin. 1);
- d)** soțul supraviețuitor – conform art. 68 alin. 2 – are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă și de durata căsătoriei, dacă decesul soțului susținător s-a produs ca urmare a unui accident de muncă, a unei boli profesionale sau tuberculozei și dacă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de o pătrime din salariul mediu brut pe economie (care este de 1.270 lei, potrivit art. 20 alin. 2 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007);
- e)** soțul supraviețuitor, care nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 67 și la art. 68 alin. 1, beneficiază de pensie de urmaș pe o perioadă de 6 luni de la data decesului, dacă în această

perioadă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de o pătrime din salariul mediu brut pe economie (art. 69);

- f) soțul supraviețuitor care are în îngrijire la data decesului susținătorului unul sau mai mulți copii în vârstă de până la 7 ani beneficiază de pensie de urmaș până la data împlinirii de către ultimul copil a vârstei de 7 ani, în perioadele în care nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de o pătrime din salariul mediu brut pe economie (art. 70);

C. Cuantumul pensiei de urmaș

Pensia de urmaș este condiționată de dreptul la pensie al susținătorului decedat și este diferențiată în raport cu numărul urmașilor care au dreptul la pensie.

Conform art. 71 alin. 1 din Legea nr. 19/2000, pensia de urmaș se calculează, după caz, din:

- a) pensia pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul susținătorul decedat;
- b) pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă și era în plată cu pensie de invaliditate de orice grad, pensie anticipată, pensie anticipată parțială sau ar fi avut dreptul la una dintre aceste categorii de pensie;
- c) pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul susținătorul decedat, dacă aceasta este mai avantajoasă decât pensia pentru limită de vârstă.

Cuantumul pensiei de urmaș se stabilește prin aplicarea unui procent asupra punctajului mediu anual realizat de susținător, în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, astfel:

- pentru un singur urmaș - 50%;
- pentru 2 urmași - 75%;
- pentru 3 sau mai mulți urmași - 100%.

Cuantumul pensiei de urmaș, în cazul orfanilor de ambii părinți, reprezintă însumarea drepturilor de urmaș, calculate după fiecare părinte.

Soțul supraviețuitor care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile pentru obținerea pensiei de urmaș după soțul decedat poate opta pentru cea mai avantajoasă pensie.

3.9. Stabilirea și plata pensiilor

A). Pensia se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a mandatarului desemnat de aceasta cu procură specială, a tutorelui sau a curatorului acesteia (art. 82 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

Cererea de pensionare, împreună cu actele care dovedesc îndeplinirea condițiilor legale, se depun la casa teritorială de pensii în raza căreia se află domiciliul asiguratului.

Actele la care se face referire sunt, potrivit pct. 28 din Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 19/2000¹, următoarele:

a) pentru pensia pentru limită de vârstă, anticipată și anticipată parțială:

- cerere pentru înscrierea la pensie pentru limită de vârstă/anticipată/anticipată parțială (anexa nr. 12 la prezentele norme);

- carnetul de muncă (original și copie);

- carnetul de asigurări sociale (original și copie);

- alte acte prevăzute de lege privind vechimea în muncă sau vechimea în serviciu realizată în alte sectoare de activitate;

- livretul militar (original și copie);

- diplomă de studii (original și copie) sau adeverință din care să rezulte durata normală și perioada studiilor, precum și certificarea absolvirii acestora;

- pentru persoanele care au urmat cursurile unor instituții de învățământ universitar în străinătate este necesară dovada recunoașterii acestora de către statul român;

- adeverință privind sporurile și adaosurile reglementate prin lege sau prin contractul colectiv/individual de muncă;

- adeverință privind condițiile de muncă speciale și/sau deosebite;

- dovada certificării stagiului de cotizare;

- procură specială pentru mandatar;

- adeverință din care să rezulte data încetării calității de asigurat;

- acte pentru dovedirea calității de beneficiar al Decretului - lege nr. 118/1990.

Adeverința din care să rezulte data încetării calității de asigurat va fi prezentată după primirea deciziei de admitere a cererii de pensionare și este necesară doar în cazul persoanelor care solicită pensie anticipată sau pensie anticipată parțială. Începerea plății drepturilor este condiționată de prezentarea acestei adeverințe. Așadar, pentru efectuarea plății pensiei pentru limită de vârstă nu este necesară dovada încetării calității de asigurat.

¹ Publicate în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 237 din 10 mai 2001.

b) pentru pensia de invaliditate:

- cerere pentru înscrierea la pensie de invaliditate (anexa nr. 13 la prezentele norme);
- actele menționate la pct. 28 lit. a;
- decizia emisă de medicul expert al asigurărilor sociale;
 - adeverință din care să rezulte încetarea plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă și cuantumul acesteia.

c) pentru pensia de urmaș:

- cerere pentru înscrierea la pensie de urmaș (anexa nr. 14 la prezentele norme);
- actele menționate la pct. 28 lit. a (pentru cazurile în care susținătorul decedat nu avea calitatea de pensionar);
 - actele de stare civilă ale solicitanților;
 - decizia de pensie/talon de pensie (pentru cazurile în care susținătorul decedat avea calitatea de pensionar);
 - adeverința de studii (elev sau student);
 - cauza decesului (cu excepția situațiilor în care susținătorul decedat avea calitatea de pensionar);
 - declarație pe propria răspundere, din care să rezulte că urmașul nu a fost condamnat prin sentință rămasă definitivă pentru infracțiunea de omor sau tentativă de omor comisă asupra susținătorului decedat (conform anexei nr. 14 la prezentele norme).

B). Drepturile de pensie pentru limită de vârstă se acordă și se plătesc de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la această dată (art. 83 alin. 1 din Legea nr. 19/2000). Persoanele care solicită înscrierea la pensie pentru limită de vârstă pot continua activitatea după primirea deciziei de admitere a cererii de pensionare numai cu acordul angajatorului.

Art. 83 alin. 2 din Legea nr. 19/2000 dispune că **drepturile de pensie anticipată sau pensie anticipată parțială** se acordă și se plătesc:

a) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost depusă în termenul de 30 de zile de la această dată, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, în cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. I, II și III;

b) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost depusă în termenul de 30 de zile de la această dată, în cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. IV și V.

În cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. 2, ale căror cereri au fost depuse în termenul de 30 de zile, drepturile de pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată sau pensie anticipată parțială se acordă de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat.

În cazul persoanelor ale căror cereri de pensionare au fost depuse cu depășirea termenului de 30 de zile, drepturile de pensie se acordă și se plătesc:

- a) de la data depunerii cererii, în cazul pensiei pentru limită de vârstă;
- b) de la data depunerii cererii, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, în cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. I, II și III, care solicită pensie anticipată sau pensie anticipată parțială;
- c) de la data depunerii cererii, în cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. IV și V, care solicită pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată sau pensie anticipată parțială;
- d) de la data depunerii cererii, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, în cazul persoanelor asigurate în mod facultativ, care solicită pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată sau pensie anticipată parțială.

Conform art. 84 alin. 2, **drepturile de pensie de invaliditate** se acordă și se plătesc:

- a) de la data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, dacă cererea a fost depusă în termen de 60 de zile de la data emiterii deciziei medicale de încadrare în grad de invaliditate;
- b) de la data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, dacă cererea a fost depusă în termenul prevăzut la lit. a, în cazul persoanelor asigurate facultativ;
- c) de la data depunerii cererii, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, în cazul persoanelor asigurate facultativ, ale căror cereri au fost depuse cu depășirea termenului prevăzut la lit. a;
- d) de la data depunerii cererii, în cazul persoanelor care la data solicitării pensiei de invaliditate nu mai au calitatea de asigurat.

Persoanele care au împlinit vârsta standard de pensionare nu mai pot solicita înscrierea la pensia de invaliditate (art. 84 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

Potrivit art. 85 alin. 1, **drepturile de pensie de urmaș**, în cazul persoanelor care îndeplinesc condițiile legale la data decesului susținătorului asigurat, se acordă la cerere:

- a) începând cu luna următoare decesului, în cazul în care susținătorul decedat era pensionar, dacă cererea a fost depusă în termen de 90 de zile de la data decesului;

b) de la data decesului susținătorului, în cazul în care susținătorul decedat nu era pensionar la data decesului, dacă cererea a fost depusă în termen de 90 de zile de la această dată;

c) de la data depunerii cererii, în situațiile în care s-au depășit termenele prevăzute la lit. a și b.

În cazul în care urmașul îndeplinește condițiile legale ulterior datei decesului susținătorului asigurat, drepturile de pensie de urmaș se acordă de la data îndeplinirii condițiilor, dacă cererea a fost depusă în termen de 90 de zile de la această dată. În situația în care s-a depășit acest termen, drepturile de pensie de urmaș se acordă de la data depunerii cererii.

3.10. Decizia de pensie

Admiterea sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie emisă de casa teritorială de pensii în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii (art. 86 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

Decizia casei teritoriale de pensii va cuprinde temeiurile de fapt și de drept pe baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

Decizia casei teritoriale de pensii se comunică în scris persoanei care a solicitat pensionarea, în termen de 5 zile de la data emiterii.

Decizia poate fi contestată la instanța judecătorească competentă (tribunalul) în a cărei rază teritorială se află domiciliul asiguratului, în termen de 45 de zile de la comunicare.

Decizia casei teritoriale de pensii, necontestată în termen, este definitivă.

Casa teritorială de pensii, în situația în care se constată erori în stabilirea și în plata drepturilor de pensie operează revizuirile și modificările legale, atrăgând, după caz, răspunderea celor vinovați.

Drepturile rezultate ca urmare a revizuirii se cuvin și se acordă începând cu data de 1 ianuarie a anului următor.

3.11. Plata pensiei

Plata pensiei se face lunar (art. 90 alin. 1 din Legea nr. 19/2000). Pensia se plătește personal titularului, mandatarului desemnat de acesta prin procură specială sau reprezentantului legal al acestuia, în funcție de opțiune, prin mandat poștal, cont curent sau cont de card, în condițiile negociate prin convențiile încheiate de Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale cu Compania Națională «Poșta Română» - S.A., respectiv cu bănci.

3.12. Suspendarea plății pensiei

Art. 92 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 stabilește că plata pensiei se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

- a) pensionarul își stabilește domiciliul pe teritoriul unui stat cu care România a încheiat convenție de asigurări sociale, dacă în cadrul acesteia se prevede că pensia se plătește de către celălalt stat;
- b) beneficiarul unei pensii anticipate sau al unei pensii anticipate parțiale se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. 1 pct. I și II;
- c) beneficiarul unei pensii de invaliditate nu se prezintă la revizuirea medicală periodică;
- d) beneficiarul unei pensii de urmaș realizează dintr-o activitate profesională venituri brute lunare mai mari de o pătrime din salariul mediu brut pe economie;
- e) copilul urmaș nu mai îndeplinește condițiile necesare pentru acordarea pensiei de urmaș;
- f) soțul supraviețuitor, beneficiarul unei pensii de urmaș, se recăsătorește.

Plata pensiei se suspendă și în cazul în care taloanele de plată au fost returnate la casa teritorială de pensii (art. 92¹ din Legea nr. 19/2000). Suspendarea operează începând cu luna următoare celei de-a treia luni consecutive de returnare a taloanelor.

Plata indemnizației de însoțitor se suspendă pe perioada în care pensionarul de invaliditate gradul I, cu excepția nevăzătorilor, este internat în instituții de asistență socială sau în unități medicale specializate, în care se asigură supraveghere și îngrijire permanentă.

Reluarea în plată a pensiilor suspendate se face la cerere, începând cu luna următoare celei în care a încetat cauza suspendării, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data încetării cauzei suspendării (art. 92 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

În situația în care cererea de reluare în plată a fost depusă după expirarea termenului de 30 de zile, plata se face începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea.

Reluarea în plată a pensiilor suspendate potrivit art. 92¹ se efectuează, la cerere, începând cu luna următoare depunerii acesteia. Odată cu reluarea în plată se achită și pensiile restante, cuvenite și neîncasate, cu respectarea termenului general de prescripție.

3.13. Încetarea plății pensiei

Plata pensiei încetează începând cu luna următoare celei în care:

- a) beneficiarul a decedat;
- b) beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia;

c) urmașul a fost condamnat printr-o hotărâre rămasă definitivă pentru infracțiunea de omor sau tentativă de omor comisă asupra susținătorului. În acest caz, instanțele judecătorești au obligația ca, în termen de 10 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii să comunice această situație, în scris, Casei Naționale de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale.

Sumele rămase neîncasate de către pensionarul decedat, reprezentând pensia pe luna în care a avut loc decesul, și, după caz, drepturile de pensie cuvenite și neachitate până la deces se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor, părinților sau, în lipsa acestora, celorlalți moștenitori, în condițiile dreptului comun.

Aceste sume pot fi solicitate în cadrul termenului general de prescripție.

3.14. Recalcularea și modificarea pensiilor

Conform art. 168 alin. 1 din Legea nr. 19/2000, Guvernul va lua măsuri de recorelare a tuturor categoriilor de pensii, având în vedere schimbările produse în baza de calcul a acestora începând cu anul 1991, ca urmare a trecerii la salarii individuale brute, a luării în considerare a sporurilor cu caracter permanent precum și a majorării salariilor în sectorul bugetar sau a negocierii acestora la societățile comerciale și la regiile autonome.

Beneficiarii pensiei pentru limită de vârstă pot solicita recalcularea pensiei după realizarea fiecărui stagi de cotizare de minimum 12 luni.

Pensia recalculată se acordă începând cu luna următoare celei în care s-a depus cererea de recalculare.

Beneficiarul dreptului de pensie este obligat să comunice casei teritoriale de pensii orice modificare privind condițiile de acordare și de plată a pensiei, în termen de 15 zile de la apariția acesteia.

3.15. Cumulul pensiei cu alte venituri

Pot cumula pensia cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, indiferent de nivelul veniturilor respective:

a) copiii urmași orfani de ambii părinți, pe perioada școlarizării, până la vârsta de 16 ani, dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani.

b) nevătătorii;

c) pensionarii pentru limită de vârstă;

d) pensionarii de invaliditate de gradul III.

Beneficiarii pensiei de urmaș pot cumula pensia cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, dacă veniturile brute lunare realizate nu depășesc o pătrime din salariul mediu brut lunar pe economie.

Pensia anticipată și pensia anticipată parțială constituind categorii distincte de pensii, este interzis cumulul acestor pensii cu salariul. Beneficiarii lor se pot reîncadra în muncă, dar, în această ipoteză, pensia lor se suspendă, conform art. 92 alin. 1 lit. b din Legea nr. 19/2000, până la împlinirea vârstei standard de pensionare, când pensia anticipată, respectiv pensia anticipată parțială, se transformă în pensie pentru limită de vârstă.¹

3.16. Alte drepturi de asigurări sociale

Așa cum am arătat², Legea nr. 19/2000 reglementează în prezent doar sistemul public de pensii, iar, în ceea ce privește celelalte drepturi de asigurări sociale, numai ajutorul de deces.

Astfel:

a) Art. 126 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 prevede că, în cazul **decesului asiguratului sau al pensionarului**, beneficiază de ajutor de deces o singură persoană care face dovada că a suportat cheltuielile ocazionate de deces și care poate fi, după caz, soțul supraviețuitor, copilul, părintele, tutorele, curatorul, moștenitorul, în condițiile dreptului comun sau, în lipsa acesteia, oricare persoană care face această dovadă.

Quantumul ajutorului de deces se stabilește anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat și nu poate fi mai mic decât valoarea salariului mediu brut pe economie prognozat și făcut public de către Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale.

Potrivit art. 21 din Legea nr. 487/2006 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2007, cuantumul ajutorului de deces este, în cazul asiguratului sau al pensionarului, de 1.270 lei, iar, în cazul unui membru de familie al asiguratului sau al pensionarului, este de 635 lei.

Ajutorul de deces se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat și se acordă, la cerere, pe baza certificatului de deces.

¹ A se vedea Ș.Beligrădeanu, *Legislația muncii comentată*, vol. XXXVI (2/2000), Editura Lumina Lex, București, 2000, p. 72.

² A se vedea Cap. al IV - lea, supra. 2.

b) Asiguratul sau pensionarul beneficiază de ajutor de deces în cazul **decesului unui membru de familie aflat în întreținerea sa și care nu are un drept propriu de asigurări sociale** (art. 127 alin. 1 din Legea nr. 19/2000).

Se consideră membru de familie, în sensul Legii nr. 19/2000:

- soțul;
- copiii proprii, copiii adoptați, copiii aflați în plasament familial sau cei încredințați spre creștere și educare familiei, în vârstă de până la 18 ani sau, dacă își continuă studiile, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani precum și copiii incapabili de muncă, indiferent de vârstă, dacă și-au pierdut capacitatea de muncă înaintea vârstelor menționate;
- părinții și bunicii oricărui dintre soți.

Ajutorul de deces cuvenit pentru un membru de familie reprezintă jumătate din cuantumul ajutorului acordat în cazul decesului asiguratului sau al pensionarului.

Ajutorul de deces se achită în termen de 24 de ore de la solicitare de către:

- angajator, în cazul decesului asiguratului prevăzut la art. 5 alin. 1 pct. I și II, respectiv al unui membru de familie al acestuia;
- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă în cazul decesului șomerului, respectiv al unui membru de familie al acestuia;
- casa teritorială de pensii, în cazul decesului pensionarului sau al asiguratului prevăzut la art. 5 alin. 1 pct. IV și V sau la alin. 2 al aceluiași articol, respectiv al unui membru de familie al acestuia.

În cazul în care angajatorul își încetează activitatea sau a expirat termenul pentru care a fost încheiat contractul individual de muncă al asiguratului, dreptul la plata ajutorului de deces, care s-a născut anterior ivirii acestor situații, se achită din bugetul asigurărilor sociale de stat de către casele teritoriale de pensii, urmând să fie recuperate de la angajator, după caz, conform legii (art. 129 din Legea nr. 19/2000).

3.17. Reglementări speciale

În cele ce urmează vom analiza, cu titlu exemplificativ, pensiile acordate:

- magistraților;
- personalului didactic;
- personalului diplomatic și consular.

A). Pensile acordate magistraților

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor¹ prevede că magistrații beneficiază de :

- a) pensie de serviciu;
- b) pensie de urmaș.

a) Judecătorii și procurorii cu o vechime de cel puțin 25 de ani în magistratură beneficiază, la împlinirea vârstei prevăzute de lege, de **pensie de serviciu** în cuantum de 80% din media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate înainte de data pensionării.

Judecătorii, procurorii precum și judecătorii financiari și procurorii financiari care au exercitat aceste funcții la Curtea de Conturi a României sunt pensionați, la cerere, înainte de împlinirea vârstei prevăzute de lege și beneficiază de pensia de serviciu dacă au o vechime de cel puțin 25 de ani numai în aceste funcții. La calcularea acestei vechimi se iau în considerare și perioadele în care judecătorul sau procurorul a exercitat profesia de avocat, fără ca acestea să poată fi mai mari de 10 ani.

Pentru fiecare an care depășește vechimea de 25 de ani în funcția de judecător sau procuror, la cuantumul pensiei se adaugă câte 1%, fără a se putea depăși venitul brut avut la data pensionării.

De pensia de serviciu beneficiază și judecătorii și procurorii cu o vechime în magistratură între 20 și 25 de ani, în acest caz cuantumul pensiei prevăzut fiind micșorat cu 1% pentru fiecare an care lipsește din vechimea integrală.

Persoanele care îndeplinesc condițiile de vechime prevăzute numai în funcția de judecător sau procuror beneficiază de pensie de serviciu chiar dacă la data pensionării au o altă ocupație. În acest caz, pensia se stabilește pe baza drepturilor salariale pe care le are un judecător sau procuror în funcție în condiții identice de vechime și nivel al instanței sau parchetului. De aceste prevederi pot beneficia numai persoanele care au fost eliberate din funcția de judecător sau procuror din motive neimputabile.

Judecătorii și procurorii militari pot opta între pensia de serviciu sau pensia militară de serviciu.

¹ Republicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005; completată prin Legea nr. 29/2006, publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 198 din 2 martie 2006; modificată prin Legea nr. 356/2006, publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 677 din 7 august 2006.

Judecătorii și procurorii care beneficiază de pensie de serviciu pot cumula pensia de serviciu cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, indiferent de nivelul veniturilor respective.

Judecătorii și procurorii de la toate instanțele precum și magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și personalul de specialitate juridică nu pot fi menținuți în funcție după împlinirea vârstei de pensionare prevăzute de lege.

b) Soțul supraviețuitor și copiii judecătorilor și procurorilor care au dreptul la pensie de serviciu beneficiază **de pensie de urmaș** dacă îndeplinesc condițiile prevăzute pentru aceasta de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale (art. 82 din Legea nr. 303/2004).

Partea din pensia de serviciu care depășește nivelul pensiei din sistemul public al asigurărilor sociale se suportă din bugetul de stat.

Pensiile de serviciu ale judecătorilor și procurorilor precum și pensiile de urmaș se actualizează anual în raport cu media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni a judecătorilor și procurorilor în activitate. Aceste dispoziții se aplică și judecătorilor sau procurorilor pensionari.

B). Pensionarea personalului didactic ¹

Potrivit art. 126 alin. 1 din Legea nr. 128/1997, personalul didactic beneficiază de:

- a)** pensie pentru munca depusă și limită de vârstă;
- b)** pensie pentru pierderea capacității de muncă;
- c)** pensie suplimentară și de alte drepturi de asigurări sociale, în condițiile legii.

¹ Reglementată de Legea nr.128/1997 privind Statutul personalului didactic, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr.158 din 16 iulie 1997; modificată prin Legea nr.195/1999, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr. 628 din 23 decembrie 1999;

modificată și completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 8/2000, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr.83 din 23 februarie 2000; modificată prin Legea nr. 83/2002, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr.154 din 4 martie 2002; modificată și completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 33/2002, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr. 216 din 29 martie 2002; modificată și completată prin

Lege nr. 349/2004, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr. 683 din 29 iulie 2004; modificată și completată prin Lege nr.223/2005, publicată în "Monitorul Oficial al României", Partea I, nr. 612 din 14 iulie 2005.

Membrii de familie pot beneficia, în condițiile legii, de pensie de urmaș.

Personalul didactic poate fi pensionat numai la data încheierii anului școlar sau universitar.

Pentru motive temeinice, pensionarea personalului didactic se poate face și în timpul anului școlar sau universitar, cu aprobarea inspectoratului școlar, respectiv a senatului universitar.

Personalul didactic poate fi pensionat, la cerere, cu 3 ani înainte de limitele de vârstă prevăzute de legislația în vigoare, dacă are o vechime în învățământ de cel puțin 25 de ani femeile, respectiv 30 de ani bărbații.

Cadrele didactice pensionate pot desfășura activități didactice, salarizate prin cumul sau prin plata cu ora, după împlinirea vârstei de pensionare.

Personalul didactic din învățământul preuniversitar de stat, cu gradul didactic I sau cu titlul științific de doctor, care dovedește competență profesională deosebită, poate fi menținut ca titular în funcția didactică până la 3 ani peste vârsta de pensionare, la cerere, cu avizul consiliului profesoral al unității de învățământ, exprimat în urma votului nominal deschis și cu aprobarea anuală a inspectoratului școlar.

Profesorii universitari și conferențiarii universitari cu titlul științific de doctor pot rămâne în activitate până la vârsta de 65 de ani.

La împlinirea vârstei de pensionare, profesorii universitari și conferențiarii universitari cu titlul științific de doctor, care dovedesc competență profesională deosebită, pot fi menținuți ca titulari în funcția didactică, la cerere, cu acordul consiliului facultății și cu aprobarea anuală a senatului universitar, prin vot nominal deschis, până la împlinirea vârstei de 70 de ani.

Profesorii universitari, membri ai Academiei Române sau ai academiilor de științe organizate pe domenii științifice, înființate prin lege, pot rămâne în activitate ca titulari, ceea ce înseamnă cu normă întreagă în învățământ, până la vârsta de 70 de ani. Peste această vârstă pot fi menținuți în activitate numai cu acordul instituției în care lucrează, prin prelungiri anuale.

C). Pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale personalului diplomatic și consular

a) Caracteristici ale sistemului de pensionare a membrilor personalului diplomatic și consular

Prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 36/2003 privind sistemul de pensionare a membrilor personalului diplomatic și consular¹ s-a reglementat un sistem de pensionare privilegiat pentru membrii

¹ Publicată în " Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 376 din 2 iunie 2003; modificată și completată prin Lege nr. 595/2003, publicată în " Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 1 din 5 ianuarie 2004.

persoanelor diplomatic și consular, inclusiv pentru personalul care a desfășurat o activitate de comerț exterior și cooperare internațională, încadrat la alte ministere decât Ministerul Afacerilor Externe.

Conform art. 1 alin. 1, membrii personalului diplomatic și consular din Ministerul Afacerilor Externe beneficiază de pensie de serviciu dacă îndeplinesc următoarele condiții cumulative de pensionare:

- au vârsta și stagiul complet de cotizare, prevăzute în legislația privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale;
- au o vechime în diplomație de cel puțin 20 de ani bărbații și 15 ani femeile, din stagiul complet de cotizare.

Cuantumul pensiei de serviciu pentru membrii personalului diplomatic și consular, de la gradul diplomatic de atașat, respectiv de agent consular, până la cel de ambasador inclusiv, care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 1, este de 80% din venitul salarial lunar net corespunzător gradelor sau funcțiilor diplomatice și consulare, avut de aceștia în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe la data pensionării.

Cuantumul pensiei de serviciu pentru membrii personalului diplomatic și consular care au fost numiți prin decrete prezidențiale ambasadori ai României în alte state sau pe lângă organizații internaționale este de 80% din venitul salarial lunar net al membrului personalului diplomatic și consular cu gradul sau funcția de ambasador din administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, avut de acesta la data pensionării membrilor personalului diplomatic și consular respectivi.

Venitul salarial lunar net se determină prin scăderea din venitul salarial lunar brut a unei sume corespunzătoare impozitului pe salariu, fără acordarea deducerilor personale și a contribuțiilor datorate potrivit legii.

Venitul salarial lunar brut se compune din salariul de bază și sporul de vechime în muncă.

b) Beneficiarii sistemului de pensionare a membrilor personalului diplomatic și consular

Conform art. 10¹ alin. 1, prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 36/2003 se aplică atât membrilor personalului diplomatic și consular, cât și persoanelor care au îndeplinit timp de minimum 10 ani funcții de demnitate publică în Ministerul Afacerilor Externe, în coordonarea direcțiilor generale de comerț exterior din cadrul Ministerului Economiei și Comerțului, în fostele ministere și departamente de comerț exterior.

De aceste prevederi beneficiază și persoanele care au exercitat cel puțin două mandate de ambasador al României în străinătate, pe o perioadă de minimum 8 ani.

Prevederile prezentei Ordonanțe de Urgență se aplică, de asemenea, membrilor personalului diplomatic și consular și persoanelor care realizează o vechime de minimum 10 ani prin cumularea vechimii în funcții de demnitate publică, îndeplinite în instituțiile menționate la alin. 1, cu mandatul sau mandatele de ambasador în străinătate.

c) Vechimea în diplomație

Se consideră vechime în diplomație, vechimea în munca diplomatică desfășurată de membrii personalului diplomatic și consular în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, la misiunile diplomatice, oficiile consulare și alte reprezentanțe din străinătate ale României precum și perioadele aferente cursurilor postuniversitare și stagiilor de pregătire, respectiv de specializare pentru activitatea diplomatică și consulară.

Constituie, de asemenea, potrivit art. 1 alin. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 36/2003, vechime în diplomație sau, după caz, în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională următoarele perioade:

- perioadele lucrate de membrii personalului diplomatic și consular precum și de persoanele menționate la art. 4 alin. 1 la Administrația Prezidențială, Parlamentul și Guvernul României, ca angajați de specialitate cu studii superioare pe probleme de politică externă, relații internaționale și protocol;
- durata mandatelor membrilor personalului diplomatic și consular aleși sau numiți în funcții de demnitate publică;
- perioadele lucrate de membri ai personalului diplomatic și consular ca funcționari internaționali trimiși de statul român și salarizați de organizații internaționale dacă dovedesc cu documente bancare că au retras sumele ce le-au fost reținute din salarii pentru pensii și le-au transferat în contul statului român;
- perioadele lucrate după pensionare de membrii personalului diplomatic și consular precum și de alte persoane, în instituțiile menționate în prezentul articol și la art. 4, în diplomație sau în comerț exterior, în baza aceluiași contract de muncă sau a unui nou contract de muncă, prin cumul sau fără cumul cu pensia din sistemul public sau pensia de serviciu;

- perioadele aferente cursurilor postuniversitare și stagiilor de pregătire, respectiv de specializare pentru activitatea de comerț exterior și relații economice internaționale, precum și cele lucrate în unități cu specific de comerț exterior și cooperare economică internațională;
- perioadele lucrate, anterior intrării în vigoare a legii de aprobare a prezentei Ordonanțe de Urgență, de juriștii angajați în Ministerul Afacerilor Externe, de la data încadrării lor în direcții și compartimente cu specific juridic și atribuții în desfășurarea activității diplomatice și consulare până la data dobândirii calității de membri ai personalului diplomatic și consular;
- perioadele lucrate de juriștii, angajați în Ministerul Economiei și Comerțului, în fostele ministere și departamente de comerț exterior, încadrați în compartimente sau servicii cu specific juridic și atribuții în desfășurarea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională;
- perioadele lucrate, anterior intrării în vigoare a legii de aprobare a prezentei Ordonanțe de Urgență, de angajații cu studii superioare ai Ministerului Afacerilor Externe, de la data încadrării lor ca referenți ajutoari, referenți, interpreți relații, referenți ajutoari relații și referenți relații, până la data dobândirii calității de membri ai personalului diplomatic și consular.

În baza art. 10² vechimea în magistratură și vechimea în diplomație sau în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se cumulează.

d) Categoriile de pensii

Membrii personalului diplomatic și consular din Ministerul Afacerilor Externe beneficiază de:

- pensie de serviciu;
- pensie de urmaș.

1. Pensia de serviciu

» Pensiile membrilor personalului diplomatic și consular aflate în plată

Conform art. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 36/2003, la data intrării ei în vigoare, pensiile aflate în plată ale membrilor personalului diplomatic și consular care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 1 se actualizează la nivelul cuantumurilor pensiilor de serviciu, calculate prin aplicarea procentului de 80% la veniturile salariale lunare nete, corespunzătoare limitei maxime de încadrare a membrilor personalului diplomatic și consular cu aceleași grade sau funcții, aflați în activitate în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe și avute de aceștia la data intrării în vigoare a prezentei Ordonanțe de Urgență.

La data intrării în vigoare a prezentei Ordonanțe de Urgență, pensiile membrilor personalului diplomatic și consular prevăzuți la alin. 1, care au fost numiți prin decrete prezidențiale ambasadori ai României în alte state sau pe lângă organizații internaționale se actualizează la nivelul cuantumului pensiei de serviciu, calculat prin aplicarea procentului de 80% la venitul salarial lunar net al membrului personalului diplomatic și consular cu gradul sau funcția de ambasador aflat în activitate în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, avut de acesta la data intrării în vigoare a acestui act normativ.

» Pensiile membrilor personalului diplomatic și consular și ale celorlalte persoane care au desfășurat activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională

În temeiul art. 4 alin. 1, membrii personalului diplomatic și consular și celelalte persoane care au desfășurat activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională, încadrați în administrațiile centrale din Departamentul de Comerț Exterior, Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Comerțului, Ministerul Comerțului și Turismului, Ministerul Industriei și Comerțului, Departamentul de Comerț Exterior și Promovare Economică din Ministerul Afacerilor Externe și din unități cu specific de comerț exterior și cooperare economică internațională precum și ca trimiși în misiuni permanente, cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate, beneficiază de pensie de serviciu dacă îndeplinesc următoarele condiții cumulative de pensionare:

- au vârsta și stagiul complet de cotizare, prevăzute în legislația privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale;
- au o vechime de cel puțin 20 de ani bărbații și 15 ani femeile în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, din care cel puțin 4 ani în misiune permanentă la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate, cu grade diplomatice sau consulare.

Cuquantumul pensiei de serviciu pentru persoanele prevăzute se calculează prin aplicarea procentului de 80% la veniturile salariale lunare nete, avute de acestea în administrația centrală a Departamentului de Comerț Exterior la data pensionării.

Pentru persoanele care au lucrat atât în Ministerul Afacerilor Externe, ca membri ai personalului diplomatic și consular, cât și în străinătate, în calitate de trimiși în misiuni permanente cu grade și funcții diplomatice sau consulare de Departamentul de Comerț Exterior sau de fostele ministere și departamente

de comerț exterior, vechimea pe perioadele respective se cumulează și se consideră vechime în diplomație.

Pentru membrii personalului diplomatic și consular precum și pentru alte persoane care au lucrat atât în Ministerul Afacerilor Externe, în instituțiile și organizațiile internaționale menționate la art. 1, cât și în direcțiile și compartimentele de comerț exterior și cooperare economică internațională din cadrul Ministerului Economiei și Comerțului, din fostele ministere și departamente de comerț exterior, vechimea în diplomație și vechimea în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se cumulează.

În cazul în care din însumarea perioadelor de vechime rezultă fracțiuni mai mari de 6 luni, acestea se întregesc la un an, iar cele mai mici se neglijează.

Pentru fiecare an lucrat în diplomație, respectiv în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, peste vechimea minimă de 20 de ani bărbații și 15 ani femeile, la cuantumul pensiei de serviciu se adaugă câte 1% din venitul salarial lunar net, fără a putea depăși 100% din acest venit.

În cazul în care cuantumul pensiei de serviciu calculat este mai mic decât pensia aflată în plată, se menține cuantumul cel mai avantajos.

2. Pensia de urmaș

La decesul titularului pensiei de serviciu, soțul sau soția și copiii acestuia beneficiază de pensie de urmaș, în condițiile prevăzute de legislația privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale (art. 8 alin. 1).

Soția sau soțul și copiii persoanelor îndreptățite la pensie de serviciu, decedate înainte de intrarea în vigoare a prezentei Ordonanțe de Urgență, beneficiază de pensie de urmaș din pensia de serviciu a acestora, în condițiile prevăzute de legislația privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

Capitolul al V- lea: Concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate

1. Dispoziții generale

Art. 60 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate¹ a abrogat prevederile referitoare la concediul și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă, concediul și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, concediul și indemnizația pentru maternitate, concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav cuprinse în art. 7, 26, 27, 35, art. 98 - 101, art. 103 - 125, art. 129 - 134 și în art. 136 - 138 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

Potrivit art. 1 alin. 1, persoanele asigurate pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în sistemul de asigurări sociale de sănătate au dreptul, pe perioada în care au domiciliul sau reședința pe teritoriul României, la concedii medicale și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, dacă:

- A.** sunt salariați sau funcționari publici;
- B.** desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membri cooperatori;
- C.** beneficiază de drepturi bănești lunare ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile legii.

Art. 1 alin. 2 dispune că de aceleași drepturi beneficiază și persoanele care nu se află în una dintre situațiile prevăzute la art. 1 alin. 1, dar sunt:

- a)** asociați, comanditari sau acționari;
- b)** administratori²;
- c)** membri ai asociației familiale;
- d)** persoane autorizate să desfășoare activități independente;

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005; aprobată prin Legea nr. 399/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 901 din 6 noiembrie 2006; modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr. 35/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 675 din 7 august 2006; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 91/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 958 din 28 noiembrie 2006.

² A se vedea supra Cap. al II - lea, pct. 3, lit. **B)**., nota 1.

e) persoane care încheie un contract de asigurări sociale pentru concedii și indemnizații pentru maternitate și concedii și indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav, în condițiile în care au început stagiul de cotizare până la data de 1 ianuarie 2006.

Persoanele prevăzute la art. 1 alin. 2, care au calitatea de *pensionari*, nu sunt asigurate conform Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, cu excepția pensionarilor de invaliditate gradul III și a pensionarilor nevăzători, care se află în una dintre următoarele situații :

- sunt membri ai asociației familiale;
- sau persoane autorizate să desfășoare activități independente.

Concediile medicale și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate la care au dreptul asigurații sunt:

a) concedii medicale și indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă, cauzată de **boli obișnuite** sau de **accidente în afara muncii**;

b) concedii medicale și indemnizații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor **accidente de muncă** sau **boli profesionale**;

c) concedii medicale și indemnizații pentru maternitate;

d) concedii medicale și indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav;

e) concedii medicale și indemnizații de risc maternal.

Calculul și plata acestor indemnizații se fac pe baza certificatului de concediu medical, document justificativ pentru plată, eliberat de medicul curant (art. 36 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 coroborat cu art. 16 alin. 1 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005¹). Certificatul de concediu medical se prezintă plătitorului până cel mai târziu la data de 5 a lunii următoare celei pentru care a fost acordat concediul.

Medicul curant, prin reprezentantul său legal, încheie o convenție privind eliberarea certificatelor de concedii medicale cu casa de asigurări de sănătate². Această convenție se încheie cu o singură casă de asigurări de sănătate, respectiv cu cea în a cărei rază administrativ - teritorială își are sediul unitatea sanitară sau cu Casa Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 147 din 16 februarie 2006.

² Modelul convenției privind eliberarea certificatelor de concediu medical este prezentat în anexa nr. 10 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

Autorității Judecătorești, respectiv Casa Asiguraților de Sănătate a Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, după caz.

CertIFICATELE DE CONCEDIU MEDICAL se completează și se eliberează la data la care se acordă consultația medicală, stabilindu-se numărul necesar de zile de concediu medical. Data de la care începe valabilitatea concediului medical poate fi ulterioară datei acordării numai în cazul certificatelor de concediu medical "în continuare".

În situația imposibilității prezentării asiguratului la medic, se pot acorda certificate de concediu medical cu retroactivitate de 24 de ore.

CertIFICATELE DE CONCEDIU MEDICAL se pot elibera și la o dată ulterioară, numai pentru luna anterioară, pentru următoarele situații:

- a) în caz de sarcină și lăuzie (numai concediu medical pentru maternitate);
- b) pentru perioada de internare în spital;
- c) pentru aparat gipsat, numai de către medicul ortoped/chirurg;
- d) situații pentru care este necesar avizul medicului expert al asiguraților sociale peste 90 de zile.

Medicul curant din spital eliberează certificatele de concediu medical numai la externarea pacientului, cu excepția situațiilor în care durata internării este mai mare de 30 de zile, caz în care certificatul de concediu medical va fi acordat lunar. În situația în care certificatul de concediu medical se eliberează în data de 1 a lunii cu o durată de 31 de zile, medicul curant poate elibera certificatul de concediu medical pentru perioada 1-31 a lunii respective.

În caz de urgențe medico-chirurgicale neinternate, la camera de gardă a spitalului se pot elibera certificate de concediu medical, numai de către medicii de specialitate.

Medicii sunt obligați să îndrume pacienții către unitatea sanitară la care trebuie să se adreseze aceștia în vederea obținerii în continuare a asistenței medicale și a certificatelor de concediu medical (art. 21 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Orice prelungire a unui concediu medical se efectuează pe un nou certificat de concediu medical.

Plata indemnizațiilor se face lunar de către:

- a) angajator, cel mai târziu odată cu lichidarea drepturilor salariale pe luna respectivă, pentru salariați, funcționari publici, persoane care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorităților executive, legislative sau judecătorești pe durata mandatului precum și pentru membri cooperatori;

- b) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, până la data de 10 a lunii următoare celei pentru care s-a acordat concediul medical;
- c) casa de asigurări de sănătate, până la data de 10 a lunii următoare celei pentru care s-a acordat concediul medical, pentru: asociați, comanditari sau acționari; administratori; membri ai asociației familiale; persoane autorizate să desfășoare activități independente; persoane care încheie un contract de asigurări sociale pentru concedii și indemnizații pentru maternitate și concedii și indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav, în condițiile în care au început stagiul de cotizare până la data de 1 ianuarie 2006; femeile care nasc în termen de 9 luni de la data pierderii calității de asigurat din motive neimputabile lor.

Indemnizațiile se achită beneficiarului, reprezentantului legal sau mandatarului desemnat prin procură de către acesta.

Indemnizațiile cuvenite și neachitate asiguratului decedat se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor, părinților sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedește că l-a îngrijit până la data decesului.

Indemnizațiile pot fi solicitate, pe baza actelor justificative, în termenul de prescripție de 3 ani, calculat de la data la care beneficiarul era în drept să le solicite.

2. Contribuția pentru concedii și indemnizații

Începând cu data de 1 ianuarie 2007, cota de contribuție pentru concedii și indemnizații, destinată exclusiv finanțării cheltuielilor cu plata drepturilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, este de **0,85%** aplicată la fondul de salarii realizat¹ sau, după caz, la drepturile reprezentând indemnizație de șomaj, asupra veniturilor supuse impozitului pe venit ori asupra veniturilor cuprinse în contractul de asigurări sociale încheiat de persoanele prevăzute la art. 1 alin. 2 lit. e și se achită la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate.

Conform art. 5 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, cota de contribuție se datorează și se achită de către:

- a) angajatori pentru salariați, funcționari publici, persoane care desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorităților executive, legislative sau judecătorești precum și pentru membri cooperatori;
- b) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru șomeri;

¹ Prin **fond de salarii realizat** se înțelege totalitatea sumelor utilizate de un angajator pentru plata drepturilor salariale sau de natură salarială.

- c) persoanele prevăzute la art. 1 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, respectiv: asociații, comanditarii sau acționarii; administratorii; membrii asociației familiale; persoanele autorizate să desfășoare activități independente; persoanele care încheie un contract de asigurări sociale pentru concedii și indemnizații pentru maternitate și concedii și indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav, în condițiile în care au început stagiul de cotizare până la data de 1 ianuarie 2006.

Contribuția de asigurări sociale se virează până la data de 25 a lunii următoare celei pentru care se efectuează plata drepturilor salariale și/sau a veniturilor de natură salarială.

Persoanele juridice sau fizice prevăzute la art. 5 au obligația să calculeze și să vireze casei de asigurări de sănătate cota de contribuție pentru concedii și indemnizații; acestea au obligația să anunțe lunar casei de asigurări de sănătate schimbările de natură să modifice elementele de calcul pentru plata contribuției.

Persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajator au obligația de a depune la casele de asigurări de sănătate **declarații privind evidența obligațiilor de plată** către Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate pentru concedii și indemnizații (art. 6 alin. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 coroborat cu art. 1 alin. 2 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005). Declarația prevăzută se depune lunar, la data stabilită de casa de asigurări de sănătate, dar nu mai târziu de data de 25 a lunii următoare celei pentru care se datorează contribuția pentru concedii și indemnizații.

De asemenea, instituția care administrează bugetul asigurărilor pentru șomaj (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) se asimilează angajatorului, având obligația să depună declarația privind evidența obligațiilor de plată.

Declarația privind evidența obligațiilor de plată va fi însoțită, după caz, de **declarația privind evidența nominală a asiguraților care au beneficiat de concediile și indemnizațiile** reglementate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005¹.

Declarația privind evidența obligațiilor de plată și cea privind evidența nominală a asiguraților care au beneficiat de concedii și indemnizații se depun pe suport hârtie, cu semnăturile persoanelor autorizate și

¹ Modelul declarației privind evidența nominală a asiguraților care au beneficiat de concedii și indemnizații în condițiile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 este prezentat în anexa nr. 2 și de exemplarul 2 al certificatelor de concedii medicale cuprinse în Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

cu ștampila angajatorului și în format electronic, conform Metodologiei de transmitere pe cale electronică a declarațiilor privind evidența nominală a asiguraților care au beneficiat de concedii și indemnizații și a obligațiilor de plată către bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate pentru concedii și indemnizații.¹

Persoanele prevăzute la art. 5 lit. a au obligația de a pune la dispoziția organelor de control ale caselor de asigurări de sănătate documentele justificative și actele de evidență necesare în vederea stabilirii obligațiilor la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate.

Contribuția pentru concedii și indemnizații se aplică și asupra indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională și se suportă de către angajator sau din fondul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale constituit în condițiile legii, după caz.

Baza lunară de calcul a contribuției pentru concedii și indemnizații pentru persoanele prevăzute la art. 1 alin. 1 nu poate fi mai mare decât produsul dintre numărul asiguraților din luna pentru care se calculează contribuția și valoarea corespunzătoare a 12 salarii minime brute pe țară garantate în plată.

Baza de calcul a contribuției pentru concedii și indemnizații pentru persoanele prevăzute la art. 1 alin. 2 nu poate depăși plafonul a 12 salarii minime brute pe țară garantate în plată.

3. Stagiul minim de cotizare

Pentru acordarea drepturilor prevăzute de art. 2 alin. 1 lit. a – d din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 (respectiv, concediile medicale și indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii; concediile medicale și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor accidente de muncă sau boli profesionale; concediile medicale și indemnizațiile pentru maternitate; concediile medicale și indemnizațiile pentru îngrijirea copilului bolnav)

trebuie îndeplinită condiția stagiului minim de cotizare de o lună realizată în ultimele 12 luni anterioare lunii pentru care se acordă concediul medical,

Concediul și indemnizația de risc maternal, prevăzută de art. 2 alin. 1 lit. e, se acordă fără condiție de stagiul de cotizare (art. 31 alin. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

¹ Prevăzută în anexa nr. 3 a Normei de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

De asemenea, asigurații au dreptul la concediu și indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, fără condiții de stagiul de cotizare, în cazul urgențelor medico-chirurgicale, tuberculozei, bolilor infectocontagioase din grupa A, neoplaziilor și SIDA.

Stagiul de cotizare în sistemul de asigurări sociale de sănătate se constituie din însumarea perioadelor:

- a) pentru care s-a achitat contribuția pentru concedii și indemnizații de către angajator sau, după caz, de către asigurat, respectiv de către fondul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale sau bugetul asigurărilor pentru șomaj;
- b) pentru care plata contribuției de asigurări sociale de sănătate se suportă din alte surse;
- c) pentru care, până la data intrării în vigoare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, plata contribuției de asigurări sociale de sănătate s-a făcut din alte surse,

Potrivit art. 8 alin. 2 și 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 coroborat cu art. 12 alin. 4 lit. a, b și c din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, se asimilează stagiului de cotizare în sistemul de asigurări sociale de sănătate:

- a) perioadele în care asiguratul beneficiază de concediile și indemnizațiile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005;
- b) perioadele în care asiguratul:
 - a beneficiat de pensie de invaliditate gradul III sau de pensie de invaliditate ca nevăzător și este membru al unei asociații familiale sau este autorizat să desfășoare activități independente;
 - a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora.

Perioadele prevăzute se asimilează stagiului de cotizare numai dacă în aceste intervale asiguratul nu a realizat stagii de cotizare în înțelesul prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

Art. 13 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 dispune că se consideră stagiul de cotizare și situația în care, prin însumarea perioadelor ce constituie stagiul de cotizare din ultimele 12 luni anterioare producerii riscului, rezultă un număr de zile de stagiul de cotizare cel puțin egal cu numărul total de zile lucrătoare din ultimele 6 luni anterioare producerii riscului.

4. Concediul și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă

Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se suportă, conform art. 12 din Ordonanța de Urgență a Guvernului, după cum urmează:

A. de către angajator, din prima zi până în a 5 - a zi de incapacitate temporară de muncă;

B. din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, începând cu:

a) ziua următoare celor suportate de angajator, conform lit. A, și până la data încetării incapacității temporare de muncă a asiguratului sau a pensionării acestuia;

b) prima zi de incapacitate temporară de muncă, în cazul șomerilor, asociaților, comanditarilor, acționarilor, administratorilor, membrilor asociațiilor familiale, persoanelor autorizate să desfășoare activități independente.

Durata de acordare a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este de cel mult 183 de zile în interval de un an, socotită din prima zi de îmbolnăvire.

Începând cu a 91-a zi, concediul se poate prelungi de către medicul specialist până la 183 de zile, cu aprobarea medicului expert al asigurărilor sociale.

Durata de acordare a concediului și a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este mai mare în cazul unor boli speciale și se diferențiază după cum urmează:

a) un an, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru tuberculoză pulmonară și unele boli cardiovasculare, stabilite de Casa Națională de Asigurări de Sănătate, cu acordul Ministerului Sănătății;

b) un an, cu drept de prelungire până la un an și 6 luni de către medicul expert al asigurărilor sociale, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru tuberculoză meningeală, peritoneală și urogenitală, inclusiv a glandelor suprarenale, pentru SIDA și neoplazii, în funcție de stadiul bolii;

c) un an și 6 luni, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru tuberculoză pulmonară operată și osteoarticulară;

d) 6 luni, cu posibilitatea de prelungire până la maximum un an, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru alte forme de tuberculoză extrapulmonară, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale.

Medicul primar sau, după caz, medicul specialist în afecțiunea principal invalidantă poate propune pensionarea de invaliditate dacă bolnavul nu a fost recuperat la expirarea duratelor de acordare a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă (art. 14 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005). În situații temeinic motivate de posibilitatea recuperării, medicul primar sau, după caz, medicul specialist în afecțiunea principal invalidantă poate propune prelungirea concediului medical peste 183 de zile, în scopul evitării pensionării de invaliditate și menținerii asiguratului în activitate. Medicul expert al asigurărilor sociale decide, după caz, prelungirea concediului medical

pentru continuarea programului recuperator, reducerea programului de lucru, reluarea activității în raport de pregătirea profesională și de aptitudini ori pensionarea de invaliditate.

Prelungirea concediului medical peste 183 de zile se face pentru cel mult 90 de zile, conform procedurilor stabilite de Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale împreună cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate, în raport cu evoluția cazului și cu rezultatele acțiunilor de recuperare (art. 14 alin. 4 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

În cazul în care medicul expert al asigurărilor sociale a emis avizul de pensionare de invaliditate, plata indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă se face până la sfârșitul lunii următoare celei în care s-a emis avizul, fără a se depăși durata maximă de acordare a concediului, prevăzută de art. 14 alin. 4 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

Asigurații a căror incapacitate temporară de muncă a survenit în timpul concediului de odihnă sau al concediului fără plată beneficiază de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, concediul de odihnă sau fără plată fiind întrerupt, urmând ca zilele neefectuate să fie reprogramate.

Beneficiază de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă, în aceleași condiții ca și ceilalți asigurați, pensionarii care se află și în una dintre situațiile menționate la art. 1 alin. 1 lit. A sau B¹ precum și pensionarii de invaliditate gradul III sau, după caz, pensionarii nevătători, care se regăsesc în situațiile prevăzute la art. 1 alin. 2 lit. c și d² din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

Pentru plata indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aferente concediilor medicale acordate cu întrerupere între ele, acestea se iau în considerare separat, durata lor nu se cumulează, iar plata se suportă conform art. 12 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005.

¹ Art. 1 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 prevede: "Persoanele asigurate pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în sistemul de asigurări sociale de sănătate, denumite în continuare asigurați, au dreptul, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, pe perioada în care au domiciliul sau reședința pe teritoriul României, la concedii medicale și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, dacă: **A)** sunt salariați sau funcționari publici; **B)** desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu ale persoanelor prevăzute la lit. A;...".

² Potrivit art. 1 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, de aceleași drepturi beneficiază și persoanele care nu se află în una dintre situațiile prevăzute la alin. 1, dar sunt: ...; **c)** membri ai asociației familiale;...; **d)** autorizate să desfășoare activități independente.

În situația în care unui asigurat i se acordă în aceeași lună două sau mai multe concedii medicale **pentru afecțiuni diferite**, fără întrerupere între ele, indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se calculează și se plătește separat, iar plata se suportă conform art. 12 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 (conform art. 35 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 coroborat cu art. 37 alin. 1 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

În situația în care unui asigurat i se acordă în aceeași lună două sau mai multe concedii medicale **pentru aceeași afecțiune**, fără întrerupere între ele, durata lor se cumulează, iar plata se suportă conform art. 12 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 (art. 37 alin. 2 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, în acord cu prevederile art. 42 lit. a din Codul fiscal, sunt venituri impozabile¹.

5. Concediile și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă

În scopul prevenirii îmbolnăvirilor și recuperării capacității de muncă, asigurații pot beneficia de:

- a) indemnizație pentru reducerea timpului de muncă;
- b) concediu și indemnizație pentru carantină;
- c) tratament balnear, în conformitate cu programul individual de recuperare.

a) Indemnizația pentru reducerea timpului de muncă cu o pătrime din durata normală se acordă asiguraților (respectiv, salariaților, funcționarilor publici, celor care desfășoară desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numiți în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului precum și membrilor cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești) care, din motive de sănătate, nu mai pot realiza durata normală de muncă (art. 19 alin. 1).

Indemnizația se acordă, la propunerea medicului curant, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale, pentru cel mult 90 de zile în ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu, în una sau mai multe etape.

¹ Nu sunt venituri impozabile indemnizațiile pentru: risc maternal, maternitate, creșterea copilului și îngrijirea copilului bolnav, potrivit art. 42 lit. a din Codul fiscal.

b) Concediul și indemnizația pentru carantină se acordă asiguraților cărora li se interzice continuarea activității din cauza unei boli contagioase, pe durata stabilită prin certificatul eliberat de direcția de sănătate publică (art. 20 alin. 1). Certificatul de concediu medical pentru carantină se eliberează de medicul curant asiguraților cărora li se interzice continuarea activității din cauza unei boli contagioase, pe durata stabilită în certificatul eliberat de organele de specialitate ale direcțiilor de sănătate publică (art. 41 alin. 2 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005). Dacă durata perioadei de carantină stabilită de organele de specialitate ale direcțiilor de sănătate publică depășește 90 de zile nu este necesar avizul medicului expert al asigurărilor sociale.

Indemnizația pentru carantină se suportă integral din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate (art. 41 alin. 4

din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

c) În concordanță cu prevederile art. 21 alin. 1, asigurații aflați în incapacitate temporară de muncă pe o perioadă mai mare de 90 de zile consecutive beneficiază de tratament balnear și de recuperare a capacității de muncă, pe baza biletului de trimitere, în condițiile prevăzute în Contractul-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate.

Tratamentul balnear și de recuperare a capacității de muncă se desfășoară în conformitate cu prevederile programului individual de recuperare întocmit de medicul specialist, cu aprobarea medicului expert al asigurărilor sociale, în funcție de natura, stadiul și prognosticul bolii, structurat pe etape.

În funcție de tipul afecțiunii și de natura tratamentului, durata tratamentului balnear este de 15-21 de zile și se stabilește de medicul curant.

Programul individual de recuperare este obligatoriu și se realizează în unități sanitare specializate aflate în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate.

După fiecare etapă prevăzută în programul individual de recuperare, asigurații sunt supuși reexaminării medicale. În funcție de rezultatele acesteia, medicul expert al asigurărilor sociale poate propune medicului curant actualizarea programului individual de recuperare sau, după caz, recomandă reluarea activității profesionale ori propune pensionarea de invaliditate.

Plata indemnizațiilor nu se cuvine pe perioadele în care asiguratul, din motive imputabile lui, nu își îndeplinește obligația de a urma și de a respecta programul individual de recuperare.

Controlul recomandărilor medicului specialist și al programului individual de recuperare precum și respectarea acestora de către asigurat se realizează de către organele specializate din structura CNAS, respectiv casele de asigurări de sănătate.

6. Concediul și indemnizația de maternitate

Asiguratele au dreptul la concedii pentru sarcină și lăuzie, pe o perioadă de 126 de zile calendaristice, perioadă în care beneficiază de indemnizație de maternitate.

De aceleași drepturi beneficiază și femeile care nasc în termen de 9 luni de la data pierderii calității de asigurat din motive neimputabile lor. Faptul că pierderea calității de asigurat nu s-a produs din motive imputabile persoanei în cauză se dovedește cu acte oficiale eliberate de către angajatori sau asimilații acestora.

Concediul pentru sarcină se acordă pe o perioadă de 63 de zile înainte de naștere, iar concediul pentru lăuzie pe o perioadă de 63 de zile după naștere. Concediile pentru sarcină și lăuzie se pot compensa între ele, în funcție de recomandarea medicului și de opțiunea persoanei beneficiare, în așa fel încât durata minimă obligatorie a concediului de lăuzie să fie de 42 de zile calendaristice.

Concediul medical pentru maternitate se acordă numai pentru sarcină și nu pentru afecțiunile care pot interveni pe parcursul sarcinii, fără legătură cu aceasta (art. 44 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

CertIFICATELE de concediu medical pentru sarcină se eliberează pentru cel mult 30 de zile calendaristice de către medicul de familie sau de către medicul de specialitate obstetrică-ginecologie care ia gravida în evidență și o urmărește pe parcursul sarcinii până la durata maximă prevăzută de lege (art. 45 alin. 1 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Certificatul de concediu medical pentru lăuzie se eliberează de medicul curant de specialitate obstetrică-ginecologie din unitatea sanitară unde a născut femeia sau de medicul de familie, pentru perioade de cel mult 30 de zile calendaristice. Prelungirea concediului medical pentru lăuzie până la durata maximă prevăzută de lege se face de medicul de familie care are în urmărire lăuza (art. 45 alin. 2 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

În situația în care survine decesul mamei, la naștere sau imediat după aceasta, tatăl beneficiază de restul concediului neefectuat de către mamă, în condițiile Legii concediului paternal nr. 210/1999¹, certificatul fiind eliberat de medicul de specialitate obstetrică-ginecologie din unitatea sanitară unde a născut femeia sau de medicul de familie, după ca (art. 46 din Norma de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Persoanele cu handicap asigurate beneficiază, la cerere, de concediu pentru sarcină, începând cu luna a 6 - a de sarcină.

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 654 din 31 decembrie 1999.

Indemnizația de maternitate se suportă integral din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate și, conform art. 42 lit. a din Codul fiscal, nu este impozabilă.

În situația copilului născut mort sau în situația în care acesta moare în perioada concediului de lăuzie, indemnizația de maternitate se acordă pe toată durata acestuia.

7. Concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav

Asigurații au dreptul la concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani (art. 26 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005).

Beneficiază de indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav, opțional, unul dintre părinți, dacă solicitantul îndeplinește condițiile de stagiul de cotizare (art. 27 alin. 1). Beneficiază de aceleași drepturi, dacă îndeplinește condițiile cerute pentru acordarea acestora, și asiguratul care, în condițiile legii, a adoptat, a fost numit tutore, căruia i s-au încredințat copii în vederea adopției sau i-au fost dați în plasament.

Persoana care are în îngrijire, supraveghere și întreținere un copil cu handicap beneficiază de concedii medicale pentru îngrijirea copilului cu handicap care necesită internare, tratament ambulatoriu sau la domiciliu pentru afecțiuni intercurrente, până la împlinirea de către copil a vârstei de 18 ani (art. 12 alin. 1 lit. b din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap¹). De aceste drepturi beneficiază, la cerere, unul dintre părinți, tutorele, persoanele care au adoptat un copil cu handicap sau căroră li s-au încredințat copii cu handicap spre creștere și educare ori în plasament familial, dacă sunt asigurați pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate. Aceste persoane beneficiază de drepturile respective în situația în care nu au în același timp și calitatea de asistent personal.

Indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav² se acordă pe baza certificatului de concediu medical eliberat de medicul de familie și a certificatului pentru persoanele cu handicap, după caz.

Durata de acordare a indemnizației este de maximum 45 de zile calendaristice pe an pentru un copil, cu excepția situațiilor în care copilul este diagnosticat cu boli infectocontagioase, neoplazii, este imobilizat în aparat gipsat, este supus unor intervenții chirurgicale; durata concediului medical în aceste cazuri va fi

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1006 din 18 decembrie 2006.

² Conform art. 42 lit. a din Codul fiscal, indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav nu este supusă impozitului pe venit.

stabilită de medicul curant, iar după depășirea termenului de 90 de zile, de către medicul specialist, cu aprobarea medicului expert al asigurărilor sociale.

8. Concediul și indemnizația de risc maternal

Conform art. 2 lit. h din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 96/2003¹, beneficiază de concediul de risc maternal **salariata**:

- gravidă care anunță în scris angajatorului starea sa fiziologică de graviditate și anexează un document medical eliberat de medicul de familie sau de medicul specialist care să îi ateste această stare;
- care a născut recent și care și-a reluat activitatea după efectuarea concediului de lăuzie și solicită angajatorului în scris măsurile de protecție, anexând un document medical eliberat de medicul de familie, dar nu mai târziu de 6 luni de la data la care a născut;
- care alăptează și care, la reluarea activității după efectuarea concediului de lăuzie, își alăptează copilul și anunță angajatorul în scris cu privire la începutul și sfârșitul prezumat al perioadei de alăptare, anexând documente medicale eliberate de medicul de familie în acest sens.

Dacă, din motive justificate în mod obiectiv, angajatorul nu poate să îndeplinească obligația de a le modifica în mod corespunzător condițiile și/sau orarul de muncă ori, dacă nu este posibil, să le repartizeze la alt loc de muncă fără riscuri pentru sănătatea sau securitatea lor, conform recomandării medicului de medicina muncii sau a medicului de familie, cu menținerea veniturilor salariale, salarialele aflate într-una dintre situațiile arătate mai sus au dreptul la concediu de risc maternal, după cum urmează:

- a) înainte de data solicitării concediului de maternitate, salarialele gravide;
- b) după data revenirii din concediul postnatal obligatoriu, salarialele care au născut recent sau care alăptează, în cazul în care nu solicită concediul și indemnizația pentru creșterea și îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la 7 ani.

Concediul de risc maternal se poate acorda, în întregime sau fracționat, pe o perioadă ce nu poate depăși 120 de zile, de către medicul de familie sau de medicul specialist, care va elibera un certificat

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 750 din 27 octombrie 2003, aprobată prin Legea nr. 25/2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 214 din 11 martie 2004; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005.

medical în acest sens, dar nu poate fi acordat simultan cu alte concedii prevăzute de legislația privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate. Eliberarea certificatului medical se va face în condițiile în care salariața s-a prezentat la consultațiile prenatale și postnatale, conform normelor Ministerului Sănătății.

Pe durata concediului de risc maternal, se acordă o indemnizație de risc maternal care se suportă integral din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate și care nu este supusă impozitului pe venit (art. 42 lit. a din Codul fiscal).

Concediul și indemnizația de risc maternal se acordă fără condiție de stagiul de cotizare.

9. Alte dispoziții privind indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate

A). În cazul în care angajatorul își suspendă temporar activitatea sau activitatea acestuia încetează prin divizare ori fuziune, dizolvare, reorganizare, lichidare, reorganizare judiciară, lichidare judiciară, faliment sau prin orice altă modalitate prevăzută de lege, indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, care s-au născut anterior ivirii acestor situații, se achită din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate de către casele de asigurări de sănătate. Aceeași regulă se aplică și în situația în care a expirat termenul pentru care a fost încheiat contractul individual de muncă, a expirat termenul pentru care a fost exercitată funcția publică ori a expirat mandatul în baza căruia s-a desfășurat activitate în funcții electivă sau în funcții numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești.

Drepturile astfel achitate urmează a fi recuperate de către casele de asigurări de sănătate de la angajator.

B). Pentru persoana asigurată care se află în două sau mai multe situații prevăzute la art. 1 alin. 1 lit. A și B și care desfășoară activitatea la mai mulți angajatori, la fiecare fiind asigurată conform Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, indemnizațiile se calculează și se plătesc, după caz, de fiecare angajator. În această situație, primele două exemplare originale ale certificatului de concediu medical se prezintă spre calcul angajatorului la care asiguratul are venitul cel mai mare, iar la celălalt/ceilalți angajator/angajatori se prezintă cele două exemplare în copii legalizate.

C). Durata concediilor pentru tuberculoză, neoplazii precum și a concediilor pentru sarcină, lăuzie și îngrijirea copilului bolnav nu diminuează numărul zilelor de concediu medical acordate unui asigurat pentru celelalte afecțiuni

D). Art. 41 prevede că plata indemnizațiilor **încetează** începând cu ziua următoare celei în care:

a) beneficiarul a decedat;

- b) beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile legale pentru acordarea indemnizațiilor;
 - c) beneficiarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat cu care România nu are încheiată convenție de asigurări sociale;
 - d) beneficiarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul unui stat cu care România a încheiat convenție de asigurări sociale, dacă în cadrul acesteia se prevede că indemnizațiile se plătesc de către celălalt stat.
- E).** Contribuția de asigurări sociale de sănătate nu se datorează asupra indemnizațiilor reglementate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, cu excepția contribuției de asigurări sociale de sănătate, datorată de angajatori pentru indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate suportate din fondurile proprii ale acestora. Contribuția pentru concedii și indemnizații nu se datorează asupra indemnizațiilor reglementate de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, cu excepția contribuției pentru concedii și indemnizații, datorată de angajatori pentru indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate suportate din fondurile proprii ale acestora și, respectiv, a indemnizațiilor pentru accidente de muncă și boli profesionale.
- F).** Perioadele în care asigurații, prevăzuți la art. 1 alin. 1 și 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005, beneficiază de indemnizațiile prevăzute la art. 2 constituie stagiul de cotizare în sistemul public de pensii, pentru aceste indemnizații datorându-se contribuția de asigurări sociale reglementată de prevederile Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, și ale legii bugetului asigurărilor sociale de stat, care se achită bugetului asigurărilor sociale de stat.
- G).** Indemnizațiile se pot transfera în țările în care asigurații își stabilesc domiciliul sau reședința, în condițiile reglementate prin acorduri și convenții internaționale la care România este parte. Plata acestor indemnizații se poate face în moneda țărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit.

10. Recuperarea sumelor încasate necuvenit

Sumele încasate necuvenit cu titlu de indemnizații se recuperează de la beneficiari în termenul de prescripție de 3 ani.

Recuperarea acestor sume se efectuează de către angajator sau, după caz, de instituția care efectuează plata acestor drepturi.

Sumele plătite necuvenit prin intermediul caselor de asigurări de sănătate se recuperează de la beneficiari în baza deciziei casei respective, care constituie titlu executoriu.

Sumele nerecuperate din cauza decesului beneficiarilor nu se mai urmăresc.

Sumele încasate necuvenit, cu titlu de indemnizații, ca urmare a unei infracțiuni săvârșite de beneficiar, se recuperează de la acesta, inclusiv dobânzile aferente, până la recuperarea integrală a prejudiciului. Aceste sume nerecuperate din cauza decesului asiguraților, se recuperează de la moștenitori, în condițiile dreptului comun.

Capitolul al VI - lea: Susținerea familiei în vederea creșterii copilului

Art. 28 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului¹ a abrogat prevederile referitoare la concediul și indemnizația pentru creșterea copilului cuprinse în art. 98, 99, 121, 122, 123, 125, 125¹, 129 și în art. 138 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

1. Concediul și indemnizația pentru creșterea copilului

Conform art. 1 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005, persoanele care, în ultimul an anterior datei nașterii copilului, au realizat timp de 12 luni venituri profesionale supuse impozitului pe venit² beneficiază de **concediu pentru creșterea copilului** în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea de către acesta a vârstei de 7 ani³ (art. 12 alin. 1 lit. a din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap⁴) precum și de **o indemnizație⁵ lunară** în cuantum de 600 lei (RON).

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1008 din 14 noiembrie 2005; aprobată prin Legea nr. 7/2007, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 33 din 17 ianuarie 2007.

² Conform art. 41 din Lege nr. 571/2003 privind Codul fiscal (publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 927 din 23 decembrie 2003), categoriile de venituri supuse impozitului pe venit sunt următoarele: venituri din activități independente, venituri din salarii, venituri din cedarea folosinței bunurilor, venituri din investiții, venituri din pensii, venituri din activități agricole, venituri din premii și din jocuri de noroc, venituri din transferul proprietăților imobiliare, venituri din alte surse, așa cum sunt definite de această lege.

³ Art. 12 alin. 1 lit. a din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap conferă și dreptul la un program de lucru redus la 4 ore părintelui care are în îngrijire copilul cu handicap care necesită tratament pentru afecțiuni intercurrente, până la împlinirea de către copil a vârstei de 18 ani.

⁴ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 1006 din 18 decembrie 2006.

⁵ Indemnizația pentru creșterea copilului nu este supusă impozitului pe venit – art. 42 lit. a din Codul fiscal.

Art. 1 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 dispune că cele 12 luni prevăzute la art. 1 alin. 1 pot fi constituite integral și din perioadele în care persoanele s-au aflat în una sau mai multe dintre următoarele situații:

- a) și-au însoțit soțul/soția trimis/trimisă în misiune permanentă în străinătate;
- b) au beneficiat de indemnizație de șomaj, stabilită conform legii;
- c) au beneficiat de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, potrivit legii;
- d) au realizat perioade asimilate stagiului de cotizare în sistemul public de pensii, în condițiile prevăzute la art. 38 alin. 1 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare;
- e) au realizat perioade de stagi de cotizare în sistemul public de pensii în condițiile prevăzute de actele normative cu caracter special care reglementează concedierile colective;
- f) au realizat în sistemul public de pensii, anterior datei intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, perioade de stagi de cotizare pe bază de contract de asigurare socială;
- g) au beneficiat de indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la vârsta de 2 ani, respectiv până la vârsta de 7 ani în cazul copilului cu handicap (art. 12 alin. 1 lit. a din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap);
- h) au beneficiat de pensii de invaliditate;
- i) au beneficiat de concediu fără plată pentru a participa la cursuri de formare și perfecționare profesională din inițiativa angajatorului sau la care acesta și-a dat acordul, organizate în condițiile legii;
- j) au lucrat cu contract individual de muncă în străinătate, pe baza acordurilor guvernamentale bilaterale încheiate de România cu alte state;
- k) se află în perioada de întrerupere temporară a activității, din inițiativa angajatorului, fără încetarea raportului de muncă, pentru motive economice, tehnologice, structurale sau similare, potrivit legii;
- l) se află în perioada de 60 de zile de la absolvirea cursurilor de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, cu examen de licență sau de diplomă, în vederea angajării ori, după caz, trecerii în șomaj, potrivit legii.

Perioada concediului pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau de până la 7 ani în cazul copilului cu handicap constituie vechime în muncă și în serviciu, care se are în vedere la stabilirea drepturilor ce se acordă în raport cu aceasta (art. 18 alin. 7 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

2. Stimulentul lunar

Persoanele care sunt îndreptățite să beneficieze de indemnizația pentru creșterea copilului, reglementată de prezenta ordonanță de urgență, și realizează venituri profesionale supuse impozitului pe venit beneficiază de un stimulent în cuantum lunar de 100 lei (art. 3 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

Stimulentul prevăzut se acordă și persoanelor care au fost îndreptățite să beneficieze de indemnizația pentru creșterea copilului reglementată de dispozițiile aplicabile până la data intrării în vigoare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 148/2005, cuprinse în: Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 221/2000 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților precum și în alte acte normative referitoare la stabilirea și acordarea acestui drept, denumite în continuare acte normative speciale.

În cazul persoanelor care beneficiază de indemnizația pentru creșterea copilului și solicită dreptul la stimulent, plata acestei indemnizații se suspendă.

3. Persoane care beneficiază de indemnizația și de stimulentul prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005

A). De indemnizația și stimulentul lunar beneficiază, opțional, oricare dintre părinții firești ai copilului (art. 5 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

B). Beneficiază de aceleași drepturi și una dintre persoanele care a adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, cu excepția asistentului maternal profesionist, precum și persoana care a fost numită tutore (art. 5 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005). În acest caz, acordarea indemnizației și a stimulentului lunar se face ținându-se seama de perioada de 12 luni anterioare datei la care, după caz, s-a aprobat adopția, a fost făcută încredințarea, s-a instituit plasamentul sau tutela.

4. Condiții pentru acordarea concediului și a indemnizației

Potrivit art. 7, drepturile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 se acordă în situația în care solicitantul îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a)** este cetățean român, cetățean străin sau apatrid;

- b) are, conform legii, domiciliul sau reședința pe teritoriul României;
- c) locuiește împreună cu copilul/copiii pentru care solicită drepturile și se ocupă de creșterea și îngrijirea acestuia/acestora.

Concediul și indemnizația lunară precum și stimulentele se cuvin pentru fiecare dintre primele 3 nașteri¹ sau, după caz, pentru primii 3 copii ai persoanelor aflate în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. 2, după data de 1 ianuarie 2006 (art. 6 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005). Se ia în calcul la stabilirea celor 3 nașteri și nașterea survenită până la data de 31 decembrie 2005 inclusiv, în situația în care solicitanții drepturilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 îndeplinesc condițiile de acordare a acestora după data de 1 ianuarie 2006 (art. 6 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

Durata de acordare a concediului prevăzut de art. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 **se prelungește corespunzător**, în cazul suprapunerii a două sau trei situații de natură a genera acest drept, în condițiile prevăzute de art. 6 alin. 1 și 2. În aceste cazuri se acordă o singură indemnizație, în cuantumul prevăzut de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005.

Persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 au dreptul la **concediu fără plata indemnizației pentru creșterea copilului** după primele 3 nașteri sau, după caz, după primii 3 copii ai persoanelor aflate în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. 2. Durata acestui concediu este de 3 luni și se acordă integral, o singură dată, fiecăruia dintre părinții firești ai copilului sau, după caz, persoanelor prevăzute la art. 5 alin. 2, în perioada până la împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv a vârstei de 7 ani în cazul copilului cu handicap (art. 12 alin. 1 lit. a din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap).

Cererea pentru acordarea concediului fără plata indemnizației pentru creșterea copilului se depune și se înregistrează la angajator, pe baza livretului de familie sau a certificatului de naștere al copilului.

¹ Conform art. 51 lit. c din Contractul colectiv de muncă unic la nivel național pe anii 2007-2010 (publicat în "Monitorul Oficial al României", partea a V - a, nr. 5 din 29 ianuarie 2007), salariații vor beneficia și de un salariu mediu pe unitate, plătit de aceasta mamei, pentru nașterea fiecărui copil; dacă mama nu este salariată, soțul acesteia beneficiază de plata unui salariu mediu pe unitate.

Perioada în care o persoană beneficiază de concediu fără plata indemnizației pentru creșterea copilului constituie perioadă asimilată stagiului de cotizare în vederea stabilirii drepturilor prevăzute de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, a drepturilor stabilite de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă precum și în vederea stabilirii indemnizațiilor de asigurări de sănătate prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate.

Situația copilului născut mort sau situația în care acesta moare în perioada corespunzătoare concediului de maternitate nu se are în vedere la stabilirea primelor 3 nașteri pentru care se acordă drepturile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005.

5. Alte dispoziții referitoare la susținerea familiei în vederea creșterii copilului

A). Art. 8 alin. 1 dispune că drepturile reprezentând indemnizația și stimulentele lunare se acordă, la cerere, în baza următoarelor documente, după caz:

- a)** actul de identitate al solicitantului;
- b)** certificatul de naștere al copilului și, după caz, livretul de familie;
- c)** certificatul de persoană cu handicap al copilului, după caz;
- d)** adeverință eliberată de autoritățile competente sau de către angajator, după caz, din care să rezulte îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 1;
- e)** adeverință eliberată de plătitorul indemnizației de maternitate sau, după caz, alte dovezi, din care să reiasă ultima zi de concediu de maternitate, în situația prevăzută la art. 10 alin. 1 lit. a;
- f)** declarație pe propria răspundere din care să reiasă că solicitantul nu beneficiază în același timp de indemnizație de maternitate, în situația prevăzută la art. 10 alin. 1 lit. b;
- g)** declarație pe propria răspundere din care să rezulte că celălalt părinte natural sau, după caz, o altă persoană dintre cele prevăzute la art. 5 alin. 2 nu beneficiază de drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență;
- h)** declarație pe propria răspundere din care să rezulte că solicitantul se ocupă de creșterea și îngrijirea copilului și că acesta nu este încredințat sau dat în plasament nici unui organism privat autorizat sau serviciu public autorizat ori unei persoane fizice;
- i)** dovada eliberată de autoritățile competente, de angajatori sau, după caz, declarație pe propria răspundere, din care să rezulte că solicitantul se află în concediu pentru creșterea copilului - pentru acordarea drepturilor prevăzute la art. 1, respectiv la art. 2;

j) dovada eliberată de autoritățile competente sau, după caz, declarație pe propria răspundere, din care să rezulte că solicitantul realizează venituri profesionale supuse impozitului pe venit potrivit prevederilor Legii nr. 571/2003, cu modificările și completările ulterioare, pentru acordarea drepturilor prevăzute la art. 3;

k) dovada eliberată de autoritățile competente sau de către angajator, după caz, din care să rezulte încadrarea în situațiile prevăzute la art. 1 alin. 2;

k¹) dovada eliberată de autoritățile competente pentru realizarea veniturilor din activități independente sau, după caz, din activități agricole și a plății impozitului pentru acestea

l) alte acte necesare, după caz, stabilirii dreptului, prevăzute în normele metodologice pentru aplicarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.

Cererile pentru acordarea indemnizației și a stimulentului și documentele din care rezultă îndeplinirea condițiilor legale de acordare a acestora se depun la primăria comunei, orașului, municipiului, respectiv sectoarelor municipiului București, pe raza căreia solicitantul își are domiciliul sau reședința.

Până la data de 10 a fiecărei luni, primăriile au obligația de a transmite cererile înregistrate în luna anterioară, însoțite de documentele justificative, la direcțiile județene pentru dialog, solidaritate socială și familie, respectiv la direcția pentru dialog, solidaritate socială și familie a municipiului București, denumite în continuare direcții teritoriale.

Cererile se soluționează în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării la direcția teritorială, prin decizie de admitere sau, după caz, de respingere, emisă de către directorul executiv. Decizia se comunică solicitantului în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii.

Concediul pentru creșterea copilului se acordă, la cerere, de către angajatori.

B). Drepturile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 nu pot fi urmărite silit decât în vederea recuperării sumelor încasate necuvenit cu acest titlu. Asupra acestor drepturi nu se datorează celelalte contribuții sociale obligatorii stabilite de lege.

Perioada în care o persoană beneficiază de concediu și de indemnizația lunară pentru creșterea copilului constituie perioadă asimilată stagiului de cotizare în vederea stabilirii drepturilor prevăzute de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

Drepturile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 se achită lunar beneficiarului, reprezentantului legal ori mandatarului acestora, împuternicit prin procură, pe bază de mandat poștal sau, după caz, în cont curent personal ori cont de card.

C). Indemnizația și stimulentele, acordate în condițiile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 148/2005, se cuvin și se plătesc după cum urmează:

a) începând cu ziua următoare celei în care încetează, conform legii, concediul de maternitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată;

b) începând cu data nașterii copilului, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată, în cazul persoanelor care nu îndeplinesc condițiile, conform legii, pentru acordarea concediului de maternitate și a indemnizației aferente;

c) începând cu data adopției, a instituirii tutelei, plasamentului sau încredințării, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care s-au aprobat ori, după caz, s-au instituit măsurile de protecție a copilului;

d) de la data depunerii cererii, pentru toate celelalte situații, inclusiv pentru cazul în care cererea a fost depusă peste termenele prevăzute la lit. a, b și c.

Pentru fracțiunile de lună, cuantumul drepturilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 se stabilește proporțional, în funcție de numărul zilelor calendaristice din luna respectivă pentru care acestea se cuvin și se acordă.

D). Conform art. 11 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005, plata drepturilor prevăzute de prezenta ordonanță de urgență **încetează** cu ziua următoare celei în care:

a) copilul a împlinit vârsta de 2 ani, respectiv de 7 ani, în cazul copilului cu handicap;

b) a avut loc decesul copilului.

E). Plata drepturilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 **se suspendă**, potrivit art. 12 alin. 1, începând cu luna următoare celei în care:

a) beneficiarul este decăzut din drepturile părintești;

b) beneficiarul este îndepărtat, conform legii, de la exercitarea tutelei;

c) beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile prevăzute de lege în vederea încredințării copilului spre adopție;

d) beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile prevăzute de lege în vederea menținerii măsurii de plasament;

e) beneficiarul execută o pedeapsă privativă de libertate sau se află în arest preventiv pe o perioadă mai mare de 30 de zile;

f) copilul este abandonat ori este internat într-o instituție de ocrotire publică sau privată;

g) beneficiarul a decedat;

h) se constată că timp de 3 luni consecutive se înregistrează mandate poștale returnate.

Reluarea plății drepturilor suspendate în situațiile prevăzute la art. 12 alin. 1 se face la cerere, începând cu luna următoare celei în care se depune cererea.

Plata indemnizației lunare pentru creșterea copilului **se suspendă** începând cu ziua următoare celei în care beneficiarul realizează venituri profesionale supuse impozitului pe venit (art. 12 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005). Plata acestei indemnizații nu se suspendă în situația în care beneficiarii acestei indemnizații primesc diverse sume în baza legii, contractului colectiv de muncă sau a contractului individual de muncă, acordate în perioada concediului pentru creșterea copilului, altele decât cele rezultate din desfășurarea efectivă a unei activități profesionale.

Plata indemnizației **se suspendă** în situația în care persoanele, pentru care se asigură continuitatea plății acesteia în condițiile prevăzute la art. 24 alin. 1 lit. a¹, nu depun cererea în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență (art. 12 alin. 2² din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

Plata stimulentului prevăzut de art. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 **se suspendă** începând cu ziua următoare celei în care beneficiarul nu mai realizează venituri profesionale supuse impozitului pe venit potrivit prevederilor Legii nr. 571/2003 (art. 12 alin. 3 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

În situația în care beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la art. 7 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005², plata drepturilor prevăzute de prezenta ordonanță de urgență **se suspendă** începând cu ziua următoare celei în care condițiile respective nu mai sunt îndeplinite (art. 12 alin. 4 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

Reluarea plății drepturilor suspendate în situațiile prevăzute la alin. 2, 2², 3 și 4 se face începând cu data depunerii cererii.

În situațiile de suspendare a drepturilor prevăzute de art. 12, acestea pot fi solicitate și de către o altă persoană îndreptățită, dacă îndeplinește cerințele prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.

¹ Art. 24 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 dispune: "Prevederile prezentei ordonanțe de urgență se aplică și persoanelor care, la data de 31 decembrie 2005, se aflau în una dintre următoarele situații: a) în plata indemnizației pentru creșterea copilului, reglementată de dispozițiile cuprinse în actele normative speciale prevăzute la art. 3 alin.2; ...".

² Respectiv, nu îndeplinește cumulativ următoarele condiții: **a)** este cetățean român, cetățean străin sau apatrid; **b)** are, conform legii, domiciliul sau reședința pe teritoriul României; **c)** locuiește împreună cu copilul/copiii pentru care solicită drepturile și se ocupă de creșterea și îngrijirea acestuia/acestora.

148/2005. Aceste drepturi se cuvin și se acordă noului beneficiar de la data suspendării, dacă cererea a fost depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care a operat suspendarea, respectiv de la data cererii, dacă cererea a fost depusă după acest termen.

Beneficiarul drepturilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 este obligat să comunice în scris primăriei orice modificare intervenită în situația sa, de natură să determine încetarea sau suspendarea plății drepturilor, în termen de 15 zile lucrătoare de la apariția acesteia. Comunicarea se transmite de către primărie direcției teritoriale în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării.

F). Art. 24 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 dispune că prevederile prezentei ordonanțe de urgență se aplică și persoanelor care, la data de 31 decembrie 2005, se aflau în una dintre următoarele situații:

a) în plata indemnizației pentru creșterea copilului, reglementată de dispozițiile cuprinse în actele normative speciale prevăzute la art. 3 alin. 2; pentru aceste persoane, drepturile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 se cuvin și se acordă începând cu data de 1 ianuarie 2006 în baza dosarelor transmise la direcțiile teritoriale de către plătitorii acestui drept.

b) în concediu de maternitate și în plata indemnizației aferente și care, după încheierea acestei perioade, ar fi fost îndreptățite să beneficieze de indemnizația pentru creșterea copilului reglementată de dispozițiile cuprinse în actele normative speciale prevăzute la art. 3 alin. 2; pentru aceste persoane, drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență se cuvin și se acordă începând cu ziua următoare celei în care încetează, conform legii, concediul de maternitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, respectiv de la data depunerii cererii, dacă a fost depusă după acest termen.

c) ar fi fost îndreptățite să beneficieze de indemnizația pentru creșterea copilului reglementată de dispozițiile cuprinse în actele normative speciale prevăzute la art. 3 alin. 2 și nu au solicitat acest drept; pentru aceste persoane, drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență se cuvin și se acordă în condițiile prevăzute la art. 10 alin. 1, respectiv, începând cu ziua următoare celei în care încetează, conform legii, concediul de maternitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată; începând cu data nașterii copilului, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată, în cazul persoanelor care nu îndeplinesc condițiile, conform legii, pentru acordarea concediului de maternitate și a indemnizației aferente; începând cu data adopției, a instituirii tutelei, plasamentului sau încredințării, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care s-au aprobat ori, după caz, s-au instituit măsurile de protecție a copilului.

d) cererile privind acordarea indemnizației pentru creșterea copilului, reglementată de dispozițiile cuprinse în actele normative speciale prevăzute la art. 3 alin. 2, nu au fost soluționate până la data de 31 decembrie 2005 inclusiv; pentru aceste persoane, drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență se cuvin și se acordă în condițiile prevăzute la art. 10 alin. 1, respectiv, începând cu ziua următoare celei în care încetează, conform legii, concediul de maternitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată; începând cu data nașterii copilului, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată, în cazul persoanelor care nu îndeplinesc condițiile, conform legii, pentru acordarea concediului de maternitate și a indemnizației aferente; începând cu data adopției, a instituirii tutelei, plasamentului sau încredințării, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care s-au aprobat ori, după caz, s-au instituit măsurile de protecție a copilului.

Drepturile prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 se acordă și persoanelor care, până la data de 31 octombrie 2006, au realizat în sistemul public de pensii perioade de stagiul de cotizare de cel puțin 10 luni în ultimele 12 luni anterioare datei nașterii copilului (art. 24 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005); pentru aceste persoane, drepturile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență se cuvin și se acordă în condițiile prevăzute la art. 10 alin. 1, respectiv, începând cu ziua următoare celei în care încetează, conform legii, concediul de maternitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată; începând cu data nașterii copilului, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată, în cazul persoanelor care nu îndeplinesc condițiile, conform legii, pentru acordarea concediului de maternitate și a indemnizației aferente; începând cu data adopției, a instituirii tutelei, plasamentului sau încredințării, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care s-au aprobat ori, după caz, s-au instituit măsurile de protecție a copilului.

Condiția prevăzută la art. 1 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005 (respectiv, ca începând cu data de 1 ianuarie 2006, în ultimul an anterior datei nașterii copilului, să fie realizate timp de 12 luni venituri profesionale supuse impozitului pe venit potrivit prevederilor Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal) se consideră a fi îndeplinită de persoanele prevăzute la art. 24 alin. 1 și 2.

Capitolul al VI - lea: Alocația de stat pentru copii

1. Titularul dreptului la alocația de stat pentru copii și beneficiarul acesteia

Alocația de stat pentru copii, în acord cu dispozițiile Legii nr. 61/1993¹, este una din principalele prestații de asistență socială ce constă într-o sumă de bani pe care statul o acordă tuturor copiilor, fără discriminare.

Titular al dreptului de alocație de stat este copilul (art. 3 alin. 2 din Legea nr. 61/1993.).

Alocația de stat pentru copii se plătește unuia dintre părinți pe baza acordului acestora sau, în caz de neînțelegere, pe baza deciziei autorității tutelare ori a hotărârii judecătorești, părintelui căruia i s-a încredințat copilul spre creștere și educare. Alocația de stat pentru copii se plătește și tutorelui, curatorului, persoanei căreia i-a fost dat în plasament familial copilul, inclusiv asistentului maternal sau persoanei căreia i-a fost încredințat copilul în vederea adopției, în condițiile legii.

După împlinirea vârstei de 14 ani, plata alocației de stat se poate face direct titularului, cu încuviințarea reprezentantului său legal.

2. Categoriile de copii care au dreptul la alocație

Beneficiază de alocație de stat pentru copii:

- a) toți copiii în vârstă de până la 18 ani;
- b) tinerii care au împlinit vârsta de 18 ani și care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, organizate în condițiile legii, până la terminarea acestor cursuri; acești tineri, în cazul în care repetă anul școlar, nu beneficiază de alocație de stat, cu excepția celor care repetă din motive de sănătate, dovedite cu certificat medical.
- c) copiii cetățenilor străini și ai persoanelor fără cetățenie rezidenți, în condițiile legii, în România, dacă locuiesc împreună, cu părinții.

Trebuie evidențiat că, potrivit art. 13 alin. 1 din Norma metodologică de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 148/2005², începând cu data de 1 ianuarie 2007, copiii în vârstă **de până la 2 ani**, respectiv **7 ani în cazul copiilor cu handicap**, beneficiază de alocația de stat pentru copii în cuantumul prevăzut la art. 4 alin. 1 lit. a din Ordonanța de Urgență Guvernului nr. 148/2005 - respectiv 200 lei (RON) lunar; în cazul acestor copii, indemnizația sau stimulentele lunare se cumulează cu alocația de stat (art. 4 alin. 2 din Ordonanța de Urgență Guvernului nr. 148/2005).

¹ Republicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 145 din 28 februarie 2007.

² Publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 704 din 17 august 2007.

În situația copiilor în vârstă **de peste 2 ani**, respectiv **de peste 7 ani** în cazul copiilor cu handicap, alocația de stat se acordă în cuantumul prevăzut la art. 3 alin. 1 din Legea nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii, respectiv 24 lei RON lunar și se indexează în condițiile legii.

3. Condițiile în care se acordă alocația de stat pentru copii

A). Alocația de stat se acordă în situația în care solicitantul îndeplinește *cumulativ* următoarele condiții:

- a) este cetățean român, cetățean străin sau apatrid;
- b) are, conform legii, domiciliul sau reședința pe teritoriul României;
- c) locuiește împreună cu acel copil pentru care solicită drepturile și se ocupă de creșterea și îngrijirea acestuia.

B). Alocația de stat se acordă, conform art. 14 alin. 1 din Norma metodologică de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 148/2005, pe bază de cerere semnată de persoana îndreptățită sau, după caz, de reprezentantul legal al acesteia și însoțită în mod obligatoriu de:

- actul de identitate al solicitantului;
- certificatul de naștere sau, după caz, actul constatator al nașterii sau extrasul de naștere al copilului pentru care se solicită dreptul, în original și în copie;
- certificate pentru conformitate cu originalul;
- actele doveditoare privind componența familiei, filiația copiilor și situația lor juridică prevăzute la art. 6 alin. 4 din prezenta normă¹;
- alte documente justificative stabilite prin instrucțiunile prevăzute la art. 37² din Norma metodologică de aplicare a prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 148/2005, după caz.

¹ Actele doveditoare privind componența familiei, filiația copiilor și situația lor juridică se prezintă în copie certificată sau, după caz, autenticată pentru conformitate cu originalul și sunt, după caz, următoarele: a) certificatele de naștere ale tuturor copiilor născuți după data de 1 ianuarie 2006; b) hotărârea judecătorească de încredințare în vederea adopției, potrivit legii; c) hotărârea judecătorească de încuviințare a adopției, potrivit legii; d) hotărârea judecătorească sau, după caz, hotărârea comisiei pentru protecția copilului pentru măsura plasamentului, potrivit legii; e) decizia directorului general al direcției generale de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, hotărârea judecătorească pentru măsura plasamentului în regim de urgență, potrivit legii; f) hotărârea judecătorească de instituire a tutelei sau, după caz, dispoziția autorității tutelare, potrivit legii.

² Art. 37 prevede: "În aplicarea prezentelor norme metodologice, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei poate emite instrucțiuni care se aprobă prin ordin al ministrului muncii, solidarității sociale și familiei."

Cererea se face în numele copilului de către: unul dintre părinți; părintele căruia i s-a încredințat copilul spre creștere și educare; tutore; curator; persoana căreia i-a fost dat copilul în plasament familial, inclusiv asistentul maternal sau persoana căreia i-a fost încredințat copilul în vederea adopției, în condițiile legii.

După împlinirea vârstei de 14 ani, cererea se poate face și de către copil, cu încuviințarea reprezentantului său legal.

Cererile pentru acordarea alocației de stat pentru copii și documentele din care rezultă îndeplinirea condițiilor legale de acordare a acestora se depun, după caz, la primăria comunei, orașului, municipiului, respectiv sectoarelor municipiului București, pe raza căreia/căruia solicitantul își are domiciliul sau reședința (art. 9 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 148/2005).

C). Plata alocației de stat se face începând cu luna următoare celei în care s-a născut copilul. În cazul în care cererea este înregistrată ulterior lunii în care s-a născut copilul, plata alocației de stat pentru copii se poate face și pentru perioadele anterioare, dar nu mai mult de 12 luni.

Alocația de stat pentru copii nu se plătește în lunile în care copiii titulari ai dreptului se află mai mult de 15 zile în instituții de ocrotire ori asistență socială sau în instituții de învățământ, care le asigură întreținerea completă din partea statului.

Lunar, serviciile de stare civilă ale consiliilor locale comunale, orașenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București au obligația de a comunica direcțiilor de muncă, solidaritate socială și familie județene, respectiv celei a municipiului București, situația privind copiii care au decedat.

D). Plata alocației de stat încetează începând cu luna următoare celei în care nu mai sunt îndeplinite condițiile de acordare.

Persoanele cărora li se face plata alocației de stat pentru copii sunt obligate să comunice împrejurările care au determinat încetarea condițiilor de acordare, în termen de 15 zile de la apariția acestora.

E). Sumele plătite necuvenit cu titlu de alocație de stat pentru copii se recuperează pe baza deciziei emise de persoana juridică care a efectuat plata alocației de stat pentru copii sau prin angajamentul de plată scris al persoanei care le-a încasat în mod necuvenit.

Decizia prin care se recuperează sumele încasate necuvenit se comunică celui obligat la plată în termen de 15 zile de la emitere.

Decizia de recuperare și angajamentul de plată constituie titlu executoriu de la data comunicării, respectiv de la data semnării.

Alocația de stat pentru copii nu este impozabilă și nu poate fi urmărită silit decât în vederea recuperării sumelor plătite necuvenit cu acest titlu.

Contestațiile formulate împotriva modului de stabilire și de plată a alocației de stat pentru copii se soluționează potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004¹.

F). Pentru copiii preșcolari precum și pentru cei de vârstă școlară care nu urmează o formă de învățământ organizată în condițiile legii, plata alocației de stat se efectuează de către Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, prin direcțiile de muncă, solidaritate socială și familie județene, respectiv a municipiului București.

Plata alocației de stat pentru copiii în vârstă de peste 7 ani, care urmează o formă de învățământ organizată în condițiile legii, se efectuează de către Ministerul Educației și Cercetării, prin unitățile școlare.

Pentru copiii cu handicap plata alocației de stat se efectuează de către direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv ale sectoarelor municipiului București, din fondurile cu această destinație alocate de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap.

Copiii de vârstă școlară care sunt înscriși în unități școlare din subordinea altor organe ale administrației publice, inclusiv militare, beneficiază de alocație de stat prin ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale de specialitate care au în subordine/coordonare aceste unități școlare.

Fondurile pentru plata alocației de stat pentru copii, precum și pentru cheltuielile cu transmiterea drepturilor se asigură de la bugetul de stat, prin bugetele instituțiilor prevăzute.

Plata alocației de stat pentru copii se realizează prin mandat poștal, cont curent personal sau cont de card.

În cazul achitării drepturilor de alocație de stat în cont curent personal sau în cont de card, direcțiile de muncă, solidaritate socială și familie județene, respectiv a municipiului București, efectuează plata prin unitățile bancare pe bază de borderou, cu plata unui comision bancar².

Capitolul al VII - lea: Venitul minim garantat

¹ Publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004.

² Comisionul bancar prevăzut nu poate fi mai mare de 0,1% din drepturile achitate și va fi stabilit, prin negociere, la nivel teritorial între direcțiile de muncă, solidaritate socială și familie județene, respectiv a municipiului București și unitățile bancare.

Venitul minim garantat se asigură prin acordarea ajutorului social lunar, în condițiile prevăzute de Legea nr. 416/2001¹.

Instituirea venitului minim garantat se întemeiază pe principiul solidarității sociale, în cadrul unei politici naționale de asistență socială.

1. Beneficiarii ajutorului social

Au dreptul la un venit minim garantat ca formă de asistență socială:

A). Familiile și persoanele singure, cetățeni români sau cetățeni ai altor state/apatrizi, care au reședința sau, după caz, domiciliul în România, în condițiile legislației române.

Termenul **“familie”** desemnează soțul și soția sau soțul, soția și copiii lor necăsătoriți, care au domiciliul ori reședința comună prevăzută în actele de identitate și gospodăresc împreună (art. 2 alin. 1 din Legea nr. 416/2001).

Art. 3 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001² prevede că sintagma **“care locuiesc și gospodăresc împreună”** desemnează persoanele care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- au domiciliul sau, după caz, reședința comune;
- contribuie împreună la achiziționarea sau la realizarea unor bunuri și a unor venituri din valorificarea acestora ori la consumul acestora.

Se consideră familie și:

- a)** persoana care locuiește împreună cu copiii aflați în întreținerea sa și se află în una dintre următoarele situații: este necăsătorită; este văduvă; este divorțată; al cărei soț/soție este declarat/declarată dispărut/dispărută prin hotărâre judecătorească; nu a împlinit vârsta de 18 ani și se află în una dintre situațiile prevăzute.

¹ Publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 401 din 20 iulie 2001; completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 6/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 116 din 12 februarie 2002; modificată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 121/2002, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 724 din 3 octombrie 2002, aprobată prin Legea nr. 2/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 26 din 20 ianuarie 2003; modificată și completată prin Legea nr. 115/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 408 din 11 mai 2006.

² Publicate în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 690 din 11 august 2006, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1010/2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, partea I, nr. 690 din 11 august 2006.

- b) frații fără copii, care gospodăresc împreună și care nu au domiciliul sau reședința comună cu părinții.
- c) bărbatul și femeia necăsătoriți, cu copiii lor și ai fiecăruia dintre ei, care locuiesc și gospodăresc împreună.

Prin termenul “**copil**” se înțelege copilul provenit din căsătoria soților, copilul unuia dintre soți, copilul adoptat precum și copilul dat în plasament familiei sau persoanei ori pentru care s-a instituit tutela sau curatela, potrivit legii.

Conform art. 4 din Normele metodologice, sintagma “ **copiii aflați în întreținere** ” desemnează, după caz:

- copiii până la vârsta de 18 ani sau, dacă urmează o formă de învățământ la cursuri de zi, prevăzută de lege, până la finalizarea acestor cursuri, fără a depăși vârsta de 26 de ani;
- tinerii în vârstă de peste 18 ani care, în condițiile legii, sunt declarați persoane cu handicap grav sau accentuat ori sunt încadrați în gradul I sau II de invaliditate.

Prin termenul ”**persoană singură** “ se înțelege persoana care a împlinit vârsta de 18 ani, locuiește și se gospodărește singură.

B). Soții despărțiți în fapt, dacă ancheta socială atestă situația existentă și justifică acordarea venitului minim garantat.

C). Persoanele fără domiciliu sau reședință și fără locuință,¹ aflate în situație de nevoie, pe baza declarației pe propria răspundere că nu au solicitat ajutorul social de la alte primării.

2. Nivelul venitului minim garantat

Potrivit art. 4 alin. 1 din Legea nr. 416/2001, nivelul lunar al venitului minim garantat² este de:

- a) 166 lei (RON) pentru familiile formate din două persoane;
- b) 231 lei (RON) pentru familiile formate din 3 persoane;
- c) 287 lei (RON) pentru familiile formate din 4 persoane;
- d) 341 lei (RON) pentru familiile formate din 5 persoane;

¹ Conform art. 3 alin. 3 din Legea nr. 416/2001, persoanele fără locuință beneficiază de ajutor social numai pe perioada în care se află în evidența serviciilor publice de asistență socială din cadrul unităților administrativ-teritoriale în care trăiesc.

² Nivelul venitului minim garantat se indexează anual prin hotărâre a Guvernului, în raport cu evoluția prețurilor de consum

e) câte 23 lei (RON) pentru fiecare altă persoană peste numărul de 5 persoane, care face parte din familie, în condițiile prevăzute de Legea nr. 416/2001.

În situația persoanelor singure, nivelul lunar al venitului minim garantat este de 92 lei (RON).

Persoanele apte de muncă¹, ce nu realizează venituri din salarii sau din alte activități, se iau în considerare la stabilirea numărului membrilor de familie pentru determinarea nivelului de venit pe familie numai dacă fac dovada faptului că sunt în evidența agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, pentru încadrare în muncă și nu au refuzat un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de aceste agenții. Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă va transmite primarilor, în prima lună a fiecărui trimestru, tabelul nominal cu persoanele care sunt în căutarea unui loc de muncă ori au participat la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de aceste agenții.

3. Stabilirea și plata ajutorului social

Ajutorul social se acordă pe bază de cerere și declarație pe propria răspundere², însoțite de actele doveditoare privind componența familiei³ și veniturile membrilor acesteia (art. 9 alin. 1 din Legea nr.

¹ Prin „**persoană aptă de muncă**” se înțelege, potrivit art. 7¹ alin. 1 din Legea nr. 416/2001, persoana care îndeplinește următoarele condiții: **a)** are vârsta cuprinsă între 16 ani și vârsta standard de pensionare; **b)** nu urmează o formă de învățământ cursuri de zi prevăzută de lege; **c)** are starea de sănătate și capacitatea fizică și psihică corespunzătoare, care o fac aptă pentru prestarea unei munci.

Incapacitatea fizică și psihică este dovedită cu acte eliberate în condițiile legii.

² Cererea și declarația pe propria răspundere se întocmesc potrivit modelului prevăzut în anexa nr. 1 din normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001.

³ În conformitate cu dispozițiile art. 11 alin. 1 din Normele Metodologice, componența familiei se dovedește cu actele de identitate ale solicitantului și ale membrilor familiei și, după caz, cu următoarele acte în copie: certificatele de naștere ale copiilor; livretul de familie; certificatul de căsătorie; hotărârea definitivă de încuviințare a adopției, de plasament familial al minorului, potrivit legii; actul din care să rezulte calitatea solicitantului de tutore sau curator; acte din care să rezulte că un membru al familiei urmează o formă de învățământ în condițiile prevăzute la art. 4 lit. a; acte din care să rezulte încadrarea, potrivit legii, în categoria persoanelor cu handicap accentuat sau grav ori în gradul I sau II de invaliditate, pentru persoanele aflate în întreținere; după caz, alte acte doveditoare privind componența familiei.

Actele de identitate prevăzute la alin. 1 sunt, după caz, următoarele: **a)** buletinul de identitate, cartea de identitate sau cartea de identitate provizorie, în cazul cetățenilor români; **b)** permis de ședere temporară, permis

416/2001). Existența oricăror alte venituri decât cele care pot fi dovedite cu acte se menționează în declarația pe propria răspundere a persoanei care solicită ajutorul social. Cererea și declarația pe propria răspundere se semnează și se înaintează de către reprezentantul familiei care poate fi, după caz: unul dintre membrii familiei care are capacitate deplină de exercițiu; în cazurile prevăzute de lege, tutorele sau curatorul persoanei îndreptățite; persoana care asigură creșterea și îngrijirea copiilor, dacă aceasta are capacitate deplină de exercițiu sau, după caz, reprezentantul legal al acesteia (în situațiile prevăzute la art. 2 alin. 2 din Legea nr. 416/2001).

Titularul ajutorului social este reprezentantul familiei, iar beneficiarul ajutorului social este familia.

Cererea de acordare a ajutorului social și declarația pe propria răspundere se înregistrează la primarul localității în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința titularul; în cazul cetățenilor străini sau apatrizi, documentele prevăzute se depun la primarul localității în a cărei rază teritorială aceștia își au reședința sau, după caz, domiciliul.

În cazul persoanelor fără domiciliu sau reședință și fără locuință, aflate în situație de nevoie, cererea se înregistrează la primarul localității sau, după caz, al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială trăiesc acestea.

Cererea de acordare a ajutorului social se soluționează în termen de maximum 30 de zile de la data înregistrării.

În vederea verificării îndeplinirii de către solicitant a condițiilor de acordare a ajutorului social, primarul dispune în mod obligatoriu efectuarea anchetei sociale¹, în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

Ancheta socială se efectuează de personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, după caz, de persoanele cu atribuții în domeniul asistenței sociale din aparatul propriu de specialitate al primarului.

de ședere permanentă sau document de identitate, eliberat de autoritățile române competente, sau, după caz, pașaportul, în cazul cetățenilor străini sau apatrizi.

¹ Ancheta socială se întocmește potrivit modelului cuprins în anexa nr. 2 din normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001 și constituie probă legală pentru instanțele judecătorești, în legătură cu deschiderea dreptului sau respingerea cererii.

Răspunderea asupra conținutului anchetei sociale revine și persoanelor care au efectuat și au semnat ancheta socială.

În cazul în care solicitantul refuză să furnizeze informațiile necesare pentru întocmirea anchetei sociale, se consideră că familia acestuia nu îndeplinește condițiile de acordare a ajutorului social.

Stabilirea dreptului la ajutorul social și a cuantumului acestuia se face prin dispoziție scrisă a primarului.

În termen de maximum 10 zile lucrătoare de la efectuarea anchetei sociale, primarul are obligația să emită dispoziția de acordare sau de respingere a cererii privind ajutorul social.

Dispoziția primarului se comunică titularului ajutorului social, în termen de maximum 5 zile de la data emiterii.

Dreptul la ajutorul social se acordă începând cu luna următoare înregistrării cererii.

Creanța beneficiarilor de ajutor social este o creanță privilegiată.

Schimbarea, la cerere sau din oficiu, a titularului ajutorului social se face prin dispoziție a primarului și se comunică atât noului titular al ajutorului social, cât și celui înlocuit.

În cazul în care schimbarea titularului este cerută de membrii familiei, dispoziția primarului se comunică și acestora.

Plata ajutorului social și data efectuării acesteia se stabilesc prin dispoziție scrisă a primarului.

Plata ajutorului social se realizează, de regulă, prin stat de plată sau, după caz, pe bază de mandat poștal, în cont curent personal sau prin alte forme de plată stabilite de ordonatorul de credite, ținându-se cont de solicitarea beneficiarului.

4.Obligațiile titularilor și ale beneficiarilor de ajutor social

Titularul ajutorului social are obligația să comunice primarului în scris orice modificare intervenită cu privire la veniturile și la numărul membrilor familiei, în termen de 30 de zile de la data la care a intervenit modificarea (art. 22 din Normele Metodologice);

- a) **Titularul ajutorului social are obligația să comunice primarului, în scris, orice modificare cu privire la domiciliu, venituri și la numărul membrilor familiei, în termen de 15 zile de la data la care a intervenit modificarea;** în cazul în care modificările nu conduc la majorări sau diminuări ale ajutorului social mai mari de 5 lei (RON) pe familie, ajutorul social stabilit anterior nu se modifică. În vederea urmării respectării condițiilor de acordare a dreptului la ajutorul social, primarii dispun efectuarea de anchete sociale la interval de 6 luni sau ori de câte

ori este nevoie. În cazul în care se constată situații ce conduc la modificarea cuantumului sau la încetarea dreptului la ajutor social, primarul emite o nouă dispoziție scrisă. Modificarea cuantumului prevăzut sau încetarea dreptului se stabilește începând cu luna următoare celei în care s-a efectuat ancheta socială.

- b) **Persoanele apte de muncă pentru care se acordă ajutorul social au obligația să dovedească cu acte, din 3 în 3 luni, că îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 7 alin. 1 din Legea nr. 416/2001, respectiv că sunt în evidența agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, pentru încadrare în muncă și că nu au refuzat un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de aceste agenții¹.** Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă vor transmite primarilor, în prima lună a fiecărui trimestru, tabelul nominal cu persoanele din familiile beneficiare de ajutor social care s-au încadrat în muncă, au refuzat un loc de muncă oferit și, respectiv, care au plecat cu contract de muncă în străinătate.
- c) **Pentru sumele acordate ca ajutor social, una dintre persoanele majore apte de muncă din familia beneficiară are obligația de a presta lunar, la solicitarea primarului, acțiuni sau lucrări de interes local, fără a se putea depăși regimul normal de lucru și cu respectarea normelor de securitate și igienă a muncii** (art. 29 alin. 1 din Normele Metodologice). Pentru aceste persoane, numărul orelor de muncă se calculează proporțional cu cuantumul ajutorului social de care beneficiază familia sau persoana singură, cu un tarif orar corespunzător salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, raportat la durata medie lunară a timpului de muncă. Fac excepție de la obligația de a presta orele de muncă persoanele prevăzute la art. 7² din Legea nr. 416/2001, respectiv cele care sunt apte de muncă și care se află în una dintre următoarele situații: asigură creșterea și îngrijirea, potrivit legii, a unuia sau mai multor copii în vârstă de până la 7 ani și până la 16 ani în cazul copilului cu handicap mediu, dovedit prin certificat eliberat de Comisia pentru protecția copilului; asigură creșterea și îngrijirea, potrivit legii, a uneia sau mai multor persoane cu handicap grav sau accentuat, dovedit prin certificat eliberat de Comisia pentru protecția copilului sau, după caz, de Comisia de expertiză medicală

¹ Conform art. 15 alin. 3 din Legea nr. 416/2001, neîndeplinirea acestor obligații atrage suspendarea plății ajutorului social.

a persoanelor cu handicap pentru adulți; participă la un program de pregătire profesională; sunt încadrate în muncă. În cazul incapacității temporare de muncă sau, după caz, al pierderii totale sau parțiale a capacității de muncă a persoanei nominalizate să efectueze acțiunile sau lucrările de interes local, obligația de a presta orele de muncă poate fi transferată altor persoane din familia beneficiară de ajutor social numai cu acordul primarului.

5. Modificarea cuantumului ajutorului social, suspendarea și încetarea plății ajutorului social

A). Cuantumul ajutorului social **se modifică** în situația în care venitul net lunar al familiei sau, după caz, al persoanei singure ori numărul membrilor familiei diferă față de cel avut inițial în vedere la calculul ajutorului social (art. 34 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001).

Modificarea cuantumului ajutorului social se face prin dispoziție scrisă a primarului, începând cu luna următoare celei în care s-a efectuat ancheta socială și s-au constatat motivele prevăzute și se comunică titularului în termen de 15 zile de la data emiterii acesteia.

B). Plata ajutorului social **se suspendă**, conform art. 35 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001, pentru întreaga familie sau, după caz, pentru persoana singură, în următoarele situații:

a) nu prezintă, din 3 în 3 luni, adeverința eliberată de agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă, prevăzută la art. 31 alin. 1 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001; prezentarea de către titular, în termen de 3 luni de la data suspendării efective a plății, a adeverinței eliberate de agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă atrage reluarea plății ajutorului social pentru întreaga familie sau, după caz, pentru persoana singură.

Reluarea plății ajutorului social se face prin dispoziție scrisă a primarului, începând cu luna următoare prezentării adeverinței eliberate de agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă.

b) refuză nejustificat efectuarea acțiunilor sau lucrărilor de interes local prevăzute la art. 29 alin. 1 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001;

c) în situația în care se constată că dreptul la ajutorul social a fost stabilit pe baza unor date eronate privind componența familiei sau veniturile realizate ori pe parcursul acordării au intervenit modificări ale acestora.

Suspendarea plății ajutorului social se face prin dispoziție scrisă a primarului, începând cu luna următoare celei în care s-au constatat motivele prevăzute și se comunică titularului în termen de 15 zile de la data emiterii acesteia.

C). În concordanță cu dispozițiile art. 20 din Legea nr. 416/2001 coroborate cu prevederile art. 37 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001, plata ajutorului social **încetează** începând cu luna următoare celei în care a fost constatată una dintre următoarele situații:

a) veniturile nete lunare ale familiei sau ale persoanei singure depășesc nivelurile prevăzute la art. 4 alin. 1 și 2 din Legea nr. 416/2001;

b) plata ajutorului social a fost suspendată și în termen de 3 luni de la data suspendării nu a fost depusă adeverința prevăzută la art. 31 alin. 1 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001 sau, după caz, nu au fost efectuate acțiunile sau lucrările de interes local prevăzute la art. 29 alin. 1 din Normele metodologice

c) în situația în care familia sau persoana singură beneficiară de ajutor social își schimbă domiciliul sau reședința în altă unitate administrativ-teritorială.

Încetarea plății ajutorului social se face prin dispoziție a primarului și se comunică în scris titularului în termen de 5 zile de la data emiterii acesteia.

Plata ajutorului social încetează începând cu luna următoare celei în care se constată situațiile prevăzute.

6. Alte categorii de prestații familiale

A). Ajutorul social care se acordă soților celor care satisfac serviciul militar obligatoriu

Soțiile celor care satisfac serviciul militar obligatoriu, care nu realizează venituri sau acestea sunt mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară, beneficiază, la cerere, de ajutor social lunar, pe perioada satisfacerii serviciului militar obligatoriu de către soț, dacă se găsesc în una dintre următoarele situații:

a) sunt gravide, începând cu luna a patra de sarcină;

b) au copii în întreținere în vârstă de până la 7 ani;

c) sunt încadrate în gradul I sau II de invaliditate.

Stabilirea și plata ajutorului social pentru soțiile celor care satisfac serviciul militar obligatoriu se fac de către centrele militare județene sau ale sectoarelor municipiului București.

La cerere se anexează actul de identitate al solicitantei, certificatul de căsătorie, actele doveditoare privind veniturile nete realizate în luna anterioară depunerii cererii precum și după caz, următoarele acte doveditoare:

- a) certificatele de naștere ale copiilor în vârstă de până la 7 ani;
- b) dovada din care să rezulte că solicitanta este gravidă, începând cu luna a IV - a de sarcină;
- c) decizia de încadrare în gradul I sau II de invaliditate;
- d) după caz, actele prevăzute la art. 11 alin. 1 lit. d și e (respectiv, hotărârea definitivă de încuviințare a adopției, de plasament familial al minorului; actul din care să rezulte calitatea solicitantului de tutore sau curator).

În urma verificării îndeplinirii condițiilor pentru acordarea ajutorului social lunar cererile sunt aprobate sau după caz, respinse de comandantul centrului militar în termen de 15 zile de la data înregistrării acestora.

În cazul respingerii cererii se comunică solicitantei motivele care au stat la baza acestei decizii. Plata ajutorului social se efectuează începând cu luna următoare depunerii cererii și încetează începând cu luna următoare celei în care nu mai sunt îndeplinite condițiile legale care au stat la baza acordării acestuia.

Plata ajutorului social se efectuează lunar prin mandat poștal, stat de plată sau în cont curent personal.

B). Alocația pentru copiii nou - născuți

Mamele au dreptul, o singură dată, la o alocație pentru fiecare dintre primii 4 copii nou - născuți vii, în cuantum de 195 lei (RON) (art. 25 alin. 1 din Legea nr. 416/2001). Solicitarea acordării alocației pentru copiii nou-născuți se face până la împlinirea de către copil a vârstei de 12 luni (art. 47 alin. 2 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001).

Acordarea dreptului și plata alocației pentru copiii nou-născuți se realizează pe bază de cerere și acte doveditoare, prin dispoziție a primarului localității în a cărei rază domiciliază mama sau, după caz, unde a fost înregistrată nașterea copilului. În cazul în care nașterea a fost înregistrată în altă comună, alt oraș, municipiu sau, după caz, alt sector al municipiului București decât cea/cel în care domiciliază mama, cererea va fi însoțită de o adeverință eliberată de primarul localității de domiciliu sau, după caz, al celei în care a fost înregistrată nașterea, din care să rezulte că nu a beneficiat de alocația pentru copilul nou-născut.

Actele doveditoare pentru stabilirea și acordarea dreptului privind alocația pentru copiii nou-născuți sunt: certificatul de naștere în original al copilului pentru care se solicită alocația; declarația pe propria răspundere privind rangul copilului nou-născut; copiile de pe certificatele de naștere ale copiilor născuți anterior.

În urma analizei cererii și a actelor doveditoare, primarul dispune în cel mult 10 zile de la data înregistrării cererii după caz, acordarea sau neacordarea alocației pentru copiii nou-născuți.

În cazul neacordării alocației pentru copiii nou-născuți, motivele care au stat la baza acestei dispoziții sunt comunicate solicitantului în termen de 5 zile de la data emiterii acesteia.

C). Ajutoarele de urgență

Guvernul, la propunerea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale precum și primarii pot acorda ajutoare de urgență, în limita fondurilor existente, familiilor sau persoanelor care se află în situații de necesitate cauzate de calamități naturale, incendii, accidente precum și de alte situații deosebite stabilite prin lege, respectiv prin hotărâre a consiliului local.

Propunerea de acordare a ajutoarelor de urgență are la bază solicitarea unui membru de familie sau a persoanei singure precum și ancheta socială prin care se certifică existența situațiilor de necesitate sau, după caz, a situațiilor deosebite în care se află familiile sau persoanele singure.

Primarii pot organiza acordarea ajutorului social în bani și în natură prin plata unor cheltuieli de întreținere și încălzire a locuinței precum și obligații față de bugetele locale, la prețurile și tarifele stabilite potrivit legii

Primarii pot dispune ca o parte din cheltuielile cu înmormântarea persoanelor din familiile beneficiare de ajutor social să fie asigurate din fondurile alocate pentru plata ajutorului social.

Ajutorul constând în cheltuielile cu înmormântarea se acordă unei singure persoane care poate fi după caz, soțul sau soția supraviețuitoare, copilul, părintele, tutorele, curatorul, moștenitorul în condițiile dreptului comun sau în lipsa acesteia, persoanei care dovedește că a suportat cheltuielile cu înmormântarea.

Ajutorul se acordă pe bază de cerere însoțită de următoarele acte, după caz:

- a)** certificatul de deces, în original și în copie;
- b)** actul de identitate al solicitantului;
- c)** acte de stare civilă ale solicitantului din care să rezulte relația de rudenie cu decedatul sau, după caz, acte care atestă calitatea de moștenitor, tutore, curator;
- d)** dovezi privind suportarea cheltuielilor cu înmormântarea.

Cererea și actele doveditoare se înregistrează la primarul localității unde familia din care a făcut parte persoana decedată sau, după caz, persoana singură decedată a beneficiat de ajutor social.

Bibliografie selectivă

1. S.Ghimpu, I.T.Ștefănescu, Ș.Beligrădeanu, Ghe.Beligrădeanu, *Tratat de dreptul muncii*, vol. al III - lea, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982;
2. A.Athanasiu, *Dreptul securității sociale*, Editura Actami, București, 1995;
3. S.Ghimpu, A.Țiclea, C.Tufan, *Dreptul securității sociale*, Editura All Beck, București, 1998;
4. A.Popescu, *Dreptul Internațional al Muncii*, Editura C.H. Beck, București, 2006;
5. Ș.Beligrădeanu, *Legislația muncii comentată*, vol. XXXVI (2/2000), Editura Lumina Lex, București, 2000;
6. Ș.Beligrădeanu, *Impactul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale asupra legislației muncii*, în „Dreptul”, nr. 7/2000;
7. O.Ținca, *Drept Social Comunitar*, Editura Lumina Lex, București, 2002;
8. Ș.Beligrădeanu, *Legislația muncii comentată*, vol. XLIX (3/2003), Editura Lumina Lex, București, 2003;
9. A.Țiclea, C.Tufan, *Dreptul securității sociale – curs universitar*, Editura Global Lex, București, 2005;
10. A.Țiclea, *Dreptul securității sociale – curs universitar*, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2007.